



Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 5. jūlijā
(OR. en)

Starpiestāžu lieta:
2023/0257(NLE)

11485/23
ADD 4

LIMITE

COLAC 81
POLCOM 146
SERVICES 27
FDI 15

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2023. gada 5. jūlijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 431 final - Annex 1 - PART 4/4
Temats:	PIELIKUMS dokumentam Priekšlikums PADOMES LĒMUMAM par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu un provizoriski piemērotu Uzlaboto pamat nolīgumu starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Čīles Republiku, no otras puses

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2023) 431 *final* - Annex 1 - PART 4/4.

Pielikumā: COM(2023) 431 *final* - Annex 1 - PART 4/4



Briselē, 5.7.2023.
COM(2023) 431 final

ANNEX 1 – PART 4/4

PIELIKUMS

dokumentam

Priekšlikums PADOMES LĒMUMAM

par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu un provizoriski piemērotu Uzlaboto pamat nolīgumu starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Čīles Republiku, no otras puses

29. NODAĻA

VALSTS UZŅĒMUMI, UZŅĒMUMI, KAM PIEŠKIRTAS ĪPAŠAS TIESĪBAS VAI PRIVILĒĢIJAS, UN IZRAUDZĪTI MONOPOLI

29.1. PANTS

Piemērošanas joma

1. Puses apstiprina savas tiesības un saistības saskaņā ar *GATT* 1994 XVII panta 1.–3. punktu, Vienošanos par *GATT* 1994 XVII panta interpretāciju, kā arī *GATS* VIII panta 1., 2. un 5. punktu.
2. Šī nodaļa attiecas uz valsts uzņēmumu, uzņēmumu, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītu monopolu (“uzņēmums”), kas ir iesaistīts komercdarbībā. Ja uzņēmums iesaistās gan komercdarbībā, gan nekomerciālā darbībā¹, šī nodaļa attiecas tikai uz komercdarbību.
3. Šo nodaļu piemēro valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītiem monopoliem visos pārvaldes līmeņos.

¹ Nekomerciāla darbība var ietvert sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas leģitīmu uzdevumu vai jebkuru darbību, kas ir tieši saistīta ar valsts aizsardzības vai sabiedriskās kārtības nodrošināšanu.

4. Šo nodaļu nepiemēro Puses preču vai pakalpojumu iepirkumam, kas veikts valstiskiem mērķiem, nevis komerciālai tālākpārdošanai vai arī tādu preču piegādei vai pakalpojumu sniegšanai, kas paredzēti komerciālai pārdošanai, neatkarīgi no tā, vai šis iepirkums ir “aptvertais iepirkums” 28.2. panta nozīmē.

5. Šī nodaļa neattiecas uz pakalpojumiem, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras.

6. Šo nodaļu nepiemēro valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītiem monopoliem, ja kādā no trim iepriekšējiem secīgiem finanšu gadiem gada ieņēmumi, kurus attiecīgais uzņēmums guvis no komercdarbības, ir bijuši mazāki par 100 miljoniem speciālo aizņēmuma tiesību (SDR).¹

7. Šā nolīguma 29.4. pantu nepiemēro pakalpojumu nozarēm, kas neietilpst šā nolīguma darbības jomā.

8. Šā nolīguma 29.4. pantu nepiemēro, ciktāl Puses valsts uzņēmums, uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzīts monopols iepērk un pārdod preces vai pakalpojumus saskaņā ar:

a) jebkuru esošu neatbilstīgu pasākumu, ko Puse patur spēkā, turpina, atjauno vai groza saskaņā ar 17.14., 18.8. vai 25.10. pantu, kā izklāstīts Puses sarakstā 17.-A pielikumā, vai

¹ Pirmajos piecos gados, skaitot no šā nolīguma spēkā stāšanās, minētā robežvērtība ir mazāk par 200 miljoniem SDR.

- b) jebkuru neatbilstošu pasākumu, ko Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām saskaņā ar 17.14., 18.8. vai 25.10. pantu, kā noteikts Puses sarakstā 17.-B pielikumā.

29.2. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā un 29. pielikumā:

- a) “komercdarbība” ir darbības, kuras veic kāds uzņēmums un kuras rezultāts ir tādas preces ražošana vai pakalpojuma sniegšana, ko pārdos attiecīgajā tirgū uzņēmuma noteiktā daudzumā un par uzņēmuma noteiktām cenām, šīs darbības veicot nolūkā gūt peļņu¹;
- b) “komerciāli apsvērumi” ir cena, kvalitāte, pieejamība, pārdošanas iespējamība, transportēšana un citi pirkšanas vai pārdošanas noteikumi vai citi faktori, kas parasti būtu jāņem vērā komerciālu lēmumu pieņemšanā privātā uzņēmumā, kurš attiecīgajā uzņēmējdarbības jomā vai rūpniecības nozarē darbojas saskaņā ar tirgus ekonomikas principiem;

¹ Lielākai noteiktībai – “komercdarbība” neietver darbības, ko veic uzņēmums, kurš darbojas pēc bezpeļņas vai izmaksu segšanas principa.

- c) “izraudzīt” nozīmē izveidot vai atļaut monopolu vai paplašināt monopola tvērumu, ietverot papildu preci vai pakalpojumu;
- d) “izraudzīts monopols” ir uzņēmums, tai skaitā uzņēmumu grupa vai valsts aģentūra, kas vienas Puses teritorijā konkrētajā tirgū ir izraudzīts kā vienīgais preču vai pakalpojumu piegādātājs vai pircējs, bet neietver uzņēmumu, kuram ir piešķirtas ekskluzīvas intelektuālā īpašuma tiesības, tikai pamatojoties uz šādu piešķirumu;
- e) “uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas”¹ ir jebkurš publisks vai privāts uzņēmums, kam kāda Puse juridiski vai faktiski ir piešķirusi īpašas tiesības vai privilēģijas; īpašas tiesības vai privilēģijas tiek piešķirtas, ja Puse nosaka vai līdž diviem vai vairāk uzņēmumiem ierobežo to uzņēmumu skaitu, kuriem ir atļauts piedāvāt preci vai sniegt pakalpojumu, to darīdama saskaņā ar kritērijiem, kas nav objektīvi, samērīgi un nediskriminējoši, tādējādi būtiski ietekmējot jebkura cita uzņēmuma spēju piedāvāt to pašu preci vai sniegt to pašu pakalpojumu tajā pašā ģeogrāfiskajā apgabalā būtībā līdzvērtīgos apstākļos;
- f) “pakalpojums, ko sniedz, realizējot valsts varas pilnvaras” ir pakalpojums, ko sniedz, realizējot valsts varas pilnvaras, kā tas definēts *GATS* 1. panta 3. punkta b) apakšpunktā, kā arī attiecīgā gadījumā *GATS* pielikumā par finanšu pakalpojumiem, ja tas ir piemērojams, un
- g) “valsts uzņēmums” ir uzņēmums, kas ir Puses īpašumā vai ko kontrolē Puse².

¹ Lielākai noteiktībai – licences piešķiršana nelielam uzņēmumu skaitam ierobežotu resursu sadales apstākļos, izmantojot objektīvus, samērīgus un nediskriminējošus kritērijus, pati par sevi nav uzskatāma par ekskluzīvu vai īpašu privilēģiju.

² Lai konstatētu īpašumtiesības vai kontroli, katrā atsevišķā gadījumā ņem vērā visus attiecīgos juridiskos un faktiskos apstākļus.

29.3. PANTS

Vispārēji noteikumi

Neskarot Puses tiesības un pienākumus saskaņā ar šo nodaļu, nekas šajā nodaļā neliedz Pusei izveidot vai saglabāt valsts uzņēmumus, izraudzīt vai saglabāt monopolus vai piešķirt uzņēmumiem īpašas tiesības vai privilēģijas.

29.4. PANTS

Nediskriminējoša attieksme un komerciāli apsvērumi

1. Katra Puse nodrošina, ka tās valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītie monopoli, iesaistoties komercdarbībā:
 - a) darbojas saskaņā ar komerciāliem apsvērumiem, kad iepērk vai pārdod preces vai pakalpojumus, izņemot, ja tas notiek, lai izpildītu jebkādu sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas uzdevumus, kuri nav pretrunā b) vai c) apakšpunktam;

b) pērkot preces vai pakalpojumus:

- i) otras Puses uzņēmuma piegādātām precēm vai sniegtiem pakalpojumiem piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu tā piešķir Puses pašas uzņēmumu piegādātām līdzīgām precēm vai sniegtiem līdzīgiem pakalpojumiem, un
- ii) precēm vai pakalpojumiem, ko minētās Puses teritorijā piegādā uzņēmums, kurš ir aptverts ieguldījums saskaņā ar 17.2. panta 1. punkta d) apakšpunktā sniegto definīciju, piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu tā piešķir līdzīgām precēm vai līdzīgiem pakalpojumiem, ko attiecīgās Puses teritorijā attiecīgajā tirgū sniedz uzņēmumi, kuri ir Puses ieguldītāju ieguldījumi, un

c) pārdodot preces vai pakalpojumus:

- i) otras Puses uzņēmumam piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu tā piešķir Puses pašas uzņēmumiem, un
- ii) uzņēmumam, kurš attiecīgās Puses teritorijā ir aptverts ieguldījums saskaņā ar 17.2. panta 1. punkta d) apakšpunktā sniegto definīciju, piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu tā attiecīgās Puses teritorijā attiecīgajā tirgū piešķir uzņēmumiem, kuri ir Puses ieguldītāju ieguldījumi.

2. Šā panta 1. punkts neliedz valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītiem monopoliem:

- a) pirkt vai piegādāt preces vai sniegt pakalpojumus ar atšķirīgiem nosacījumiem, tostarp nosacījumiem attiecībā uz cenu, ja šādi atšķirīgi nosacījumi ir balstīti uz komerciāliem apsvērumiem, vai
- b) atteikties pirkt preces vai sniegt pakalpojumus, ja šāds atteikums ir balstīts uz komerciāliem apsvērumiem.

29.5. PANTS

Tiesiskais regulējums

1. Puses pēc iespējas labāk izmanto piemērojamos starptautiskos standartus, tostarp attiecīgā gadījumā ESAO Pamatnostādnes par valsts uzņēmumu korporatīvo pārvaldību.
2. Katra Puse nodrošina, ka jebkura regulatīvā iestāde vai cita struktūra ar regulatīvām funkcijām, kuru Puse izveido vai uztur:
 - a) ir neatkarīga no uzņēmumiem, kurus tā reglamentē, un neatskaitās tiem, tādējādi nodrošinot regulatīvo funkciju efektivitāti, un

b) līdzīgos apstākļos rīkojas objektīvi¹ attiecībā uz visiem minētās iestādes reglamentētajiem uzņēmumiem, tostarp valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītajiem monopoliem.²

3. Katra Puse valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītiem monopoliem savus normatīvos aktus piemēro konsekventi un nediskriminējoši.

29.6. PANTS

Pārredzamība

1. Puse (“pieprasījuma iesniedzēja Puse”), kurai ir iemesls uzskatīt, ka tās intereses saskaņā ar šo nodaļu nelabvēlīgi ietekmē kāda otras Puses valsts uzņēmuma, uzņēmuma, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītā monopola komercdarbība, var pieprasīt otrai Pusei (“pieprasījuma saņēmēja Puse”) rakstiski sniegt informāciju par minētā subjekta komercdarbību saistībā ar šīs nodaļas īstenošanu.

2. Pieprasījuma iesniedzēja Puse saskaņā ar 1. punktu iesniegtajā pieprasījumā iekļauj paskaidrojumu par to, kāpēc subjekta darbības, pēc minētās Puses domām, var nelabvēlīgi ietekmēt minētās Puses intereses saskaņā ar šo nodaļu, un norāda, kuru no 3. punktā uzskaitītajiem informācijas veidiem tā vēlas saņemt.

¹ Lielākai noteiktībai – objektivitāti, ar kādu regulatīvā iestāde īsteno savas regulatīvās funkcijas, novērtē, salīdzinot ar minētās regulatīvās iestādes parasto darbības modeli vai praksi.

² Lielākai noteiktībai – ja Puses citās šā nolīguma nodaļās noteiktās nozarēs ir vienojušās par konkrētām saistībām attiecībā uz regulatīvo iestādi, prevalē minēto citu nodaļu attiecīgie noteikumi.

3. Pieprasījuma saņēmēja Puse sniedz šādu informāciju, kā noteikts 1. punktā:
- a) uzņēmuma īpašnieki un balsošanas struktūras, norādot akciju procentuālo daļu, kura kumulatīvi pieder Pusei, tās valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītiem monopoliem, kā arī norādot balsstiesību procentuālo daļu, kuru tie kumulatīvi tur uzņēmumā;
 - b) apraksts par jebkādam īpašām akcijām vai īpašām balsstiesībām vai citām tiesībām, kuru turētājs ir Puse, tās valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītie monopoli, ja šādas tiesības atšķiras no tiesībām, kuras nodrošina uzņēmuma vispārējās parastās akcijas;
 - c) uzņēmuma organizatoriskā struktūra un tā direktoru padomes vai citas līdzvērtīgas vadības struktūras sastāvs;
 - d) apraksts par to, kuras valdības struktūrvienības vai publiskās struktūras regulē vai uzrauga uzņēmuma darbu; apraksts par ziņošanas prasībām, kuras tam izvirzījušas minētās valdības struktūrvienības vai publiskās struktūras, un šo valdības struktūrvienību vai publisko struktūru tiesības un prakse attiecībā uz augstākā līmeņa izpilddirektoru un direktoru padomes vai jebkuras citas līdzvērtīgas vadības struktūras locekļu iecelšanu, atlaišanu vai atalgojumu;

- e) uzņēmuma gada ieņēmumi un kopējie aktīvi pēdējā trīs gadu laikposmā, par kuru ir pieejama informācija;
- f) visi izņēmumi, atbrīvojumi un saistītie pasākumi, no kuriem uzņēmums gūst labumu saskaņā ar pieprasījuma saņēmējas Puses normatīvajiem aktiem, un
- g) jebkāda publiski pieejama papildu informācija par uzņēmumu, tostarp gada finanšu pārskati un trešo personu veiktu revīziju atzinumi.

4. Šā panta 1., 2. un 3. punkts neliek nevienai Pusei izpaust konfidenciālu informāciju, kuras izpaušana būtu pretrunā tās normatīvajiem aktiem, traucētu tiesībaizsardzību vai kā citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm vai kaitētu konkrētu uzņēmumu likumīgajām komercinteresēm.

5. Ja pieprasījuma saņēmējai Pusei nav pieejama pieprasītā informācija, tad minētā Puse rakstiski paziņo pieprasījuma iesniedzējai Pusei par iemesliem.

29.7. PANTS

Pielikums par konkrēto Pusi

1. Nolīguma 29.4. pantu nepiemēro attiecībā uz neatbilstošām darbībām, ko veic valsts uzņēmumi vai izraudzītie monopoli, kurus Puse iekļāvusi savā 29. pielikuma sarakstā saskaņā ar Puses saraksta noteikumiem.
2. Pēc jebkuras Puses pieprasījuma Apvienotā padome var pieņemt lēmumu grozīt 29. pielikumu saskaņā ar 8.5. panta 1. punkta a) apakšpunktu un jebkurā gadījumā izskata 29. pielikuma grozījumus piecu gadu laikā no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

30. NODAĻA

KONKURENCES POLITIKA

30.1. PANTS

Principi

Puses atzīst to, cik liela nozīme tirdzniecībā un ieguldījumos ir brīvai un neizkropļotai konkurencei. Puses apliecina to, ka pret konkurenci vērsta prakse potenciāli var izkropļot tirgu pareizu darbību un kopumā mazina ieguvumus, ko sniedz tirdzniecības liberalizācija.

30.2. PANTS

Tiesiskais regulējums

1. Katra Puse saglabā vai pieņem konkurences tiesību aktus, kas attiecas uz visām ekonomikas nozarēm¹ un efektīvi novērš šādu praksi:
 - a) nolīgumi starp uzņēmumiem, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kuru mērķis ir novērst, ierobežot vai izkropļot konkurenci;
 - b) viena vai vairāku uzņēmumu dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana un
 - c) uzņēmumu apvienošanās, kas būtiski kavē efektīvu konkurenci, jo īpaši, radot vai nostiprinot dominējošu stāvokli.
2. Katra Puse nodrošina, ka visiem privātiem un publiskiem uzņēmumiem piemēro konkurences tiesību aktus, kas minēti 1. punktā.
3. Konkurences tiesību aktu piemērošanai katrā Pusē nebūtu jārada juridiski vai faktiski šķēršļi, kas attiecīgos uzņēmumus kavē veikt tiem uzticētos konkrētos sabiedriskas nozīmes uzdevumus. Atbrīvojumiem no kādas Puses konkurences tiesību aktu piemērošanas vajadzētu būt pārredzamiem un aprobežoties tikai ar sabiedriskas nozīmes uzdevumiem, nepārsniedzot to, kas noteikti nepieciešams vēlamā sabiedriskās politikas mērķa sasniegšanai.

¹ Lielākai noteiktībai – Eiropas Savienības konkurences tiesību akti uz lauksaimniecības nozari attiecas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.).

30.3. PANTS

Īstenošana

1. Katra Puse uztur funkcionāli neatkarīgu iestādi, kura ir atbildīga par 30.2. pantā minēto konkurences tiesību aktu pilnīgu piemērošanu un efektīvu īstenošanu un kurai ir pienācīgas pilnvaras un resursi, kas nepieciešami šim nolūkam.
2. Katra Puse piemēro savas konkurences tiesības pārredzamā un nediskriminējošā veidā, ievērojot procesuālā taisnīguma principus un attiecīgo uzņēmumu tiesības uz aizstāvību neatkarīgi no to valstspiederības vai īpašumtiesību statusa.

30.4. PANTS

Sadarbība

1. Puses atzīst, ka to kopējās interesēs ir veicināt sadarbību jautājumos, kas saistīti ar to konkurences politiku un tās izpildi.
2. Lai veicinātu sadarbību, Pušu konkurences iestādes var apmainīties ar informāciju, ievērojot attiecīgajos normatīvajos aktos paredzētos konfidencialitātes noteikumus.

3. Pušu konkurences iestādes cenšas, cik vien iespējams un ciktāl lietderīgi, koordinēt savas izpildes darbības attiecībā uz līdzīgu vai saistītu rīcību vai lietām.

30.5. PANTS

Apspriešanās

1. Lai veicinātu Pušu¹ savstarpējo saprašanos vai risinātu konkrētus jautājumus par šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu, Puses pēc jebkuras Puses pieprasījuma uzreiz sāk apspriešanos par jebkuru jautājumu, kas skar šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu. Puse, kas pieprasa apspriešanos, attiecīgā gadījumā norāda, kā jautājums ietekmē tirdzniecību vai ieguldījumus starp Pusēm.

2. Lai veicinātu 1. punktā minēto apspriešanos, katra Puse cenšas otrai Pusei sniegt būtisku informāciju, kas nav konfidenciāla.

30.6. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Uz šo nodaļu neattiecas 38. nodaļa.

¹ Attiecībā uz ES Pusi sarunu partneris ir Eiropas Komisijas Konkurences ģenerāldirektorāts.

31. NODAĻA

SUBSĪDIJAS

31.1. PANTS

Principi

Puses atzīst, ka subsīdijas var piešķirt, ja tās ir vajadzīgas, lai sasniegtu sabiedriskās politikas mērķus. Puses tomēr atzīst, ka konkrētas subsīdijas var kropļot tirgu pareizu darbību un mazināt ieguvumus, ko sniedz tirdzniecības liberalizācija un konkurence. Tāpēc principā Puse nepiešķir subsīdijas, ja tās negatīvi ietekmē vai var negatīvi ietekmēt tirdzniecību vai konkurenci starp Pusēm.

31.2. PANTS

Definīcija un piemērošanas joma

1. Šajā nodaļā “subsīdija” ir pasākums, kurš atbilst SKP nolīguma 1.1. pantā izklāstītajiem nosacījumiem neatkarīgi no tā, vai subsīdiju piešķir uzņēmumam, kas piegādā preces, vai uzņēmumam, kurš sniedz pakalpojumus.¹

¹ Lielākai noteiktībai – šis pants neskar turpmāku PTO vai saistītos daudzpusējos forumos risinātu sarunu rezultātus attiecībā uz subsīdiju definēšanu pakalpojumu jomā.

2. Šī nodaļa attiecas uz subsīdijām, kas ir īpašas saskaņā ar SKP nolīguma 2. pantu.
3. Šī nodaļa attiecas uz subsīdijām jebkuram uzņēmumam, tai skaitā privātiem un publiskiem uzņēmumiem.
4. Katra Puse nodrošina, ka, piešķirot subsīdijas uzņēmumiem, kuriem uzticēta vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšana, piemēro šajā nodaļā izklāstītos noteikumus, ciktāl minēto noteikumu piemērošana juridiski vai faktiski netraucē veikt šiem uzņēmumiem uzticētos īpašos uzdevumus. Uzticētie uzdevumi ir pārredzami, un jebkādi ierobežojumi vai atkāpes no šajā nodaļā izklāstīto noteikumu piemērošanas nepārsniedz to, kas ir nepieciešams uzticēto uzdevumu veikšanai.
5. Šā nolīguma 31.5. pantu nepiemēro subsīdijām, kas saistītas ar to preču tirdzniecību, uz kurām attiecas Nolīguma par lauksaimniecību 1. pielikums.
6. Šā nolīguma 31.5. un 31.6. pantu nepiemēro audiovizuālajai nozarei.
7. Šā nolīguma 31.5. un 31.6. pantu nepiemēro subsīdijām, ko piešķir, lai palīdzētu pirmiedzīvotājiem un viņu kopienām veicināt ekonomisko attīstību¹. Šādas subsīdijas ir mērķtiecīgas, samērīgas un pārredzamas.
8. Šā nolīguma 31.5. un 31.6. pantu nepiemēro subsīdijām, kuras piešķir, lai kompensētu kaitējumu, kas nodarīts dabas katastrofu vai citu ārkārtēju notikumu rezultātā.

¹ Šajā punktā pirmiedzīvotāji un viņu kopienas atbilst definējumam katras Puses tiesību aktos. Attiecībā uz ES Pusi tās tiesību akti ietver gan Eiropas Savienības, gan katras tās dalībvalsts tiesību aktus.

9. Šā nolīguma 31.5. pantu nepiemēro subsīdijām, ko piešķir uz laiku, lai reaģētu uz ārkārtas situāciju ekonomikā¹. Minētās subsīdijas ir samērīgas un ievirzītas tā, lai novērstu minēto ārkārtas situāciju.

10. Apvienotā padome var pieņemt lēmumu, ar ko groza šā panta 1. punktā sniegto “subsīdijas” definīciju, ciktāl tā attiecas uz uzņēmumiem, kuri sniedz pakalpojumus, lai definīcijā iestrādātu rezultātus, kas šajā jautājumā saskaņā ar 8.5. panta 1. punkta a) apakšpunktu gūti turpmākās diskusijās PTO vai saistītos daudzpusējos forumos.

31.3. PANTS

Saistība ar PTO līgumu

Šī nodaļa neskar nevienas Puses tiesības un saistības saskaņā ar *GATS XV* pantu, 1994. gada *GATT XVI* pantu, *SKP* nolīgumu un *Nolīgumu par lauksaimniecību*.

¹ “Ārkārtas situācija ekonomikā” ir ekonomisks notikums, kas rada nopietnus traucējumus kādas Puses tautsaimniecībā. Attiecībā uz ES Pusi ar “Puses tautsaimniecību” saprot Eiropas Savienības vai vienas vai vairāku tās dalībvalstu tautsaimniecību.

31.4. PANTS

Pārredzamība

1. Katra Puse attiecībā uz visām subsīdijām, kas piešķirtas vai saglabātas tās teritorijā, publisko šādu informāciju:

- a) subsīdijas juridiskais pamats un mērķis;
- b) subsīdijas veids;
- c) subsīdijas summa vai budžetā paredzētā subsīdijas summa un
- d) ja iespējams – subsīdijas saņēmēja vārds/nosaukums.

2. Katra Puse izpilda šā panta 1. punktā noteiktās pārredzamības prasības:

- a) sniedzot paziņojumu saskaņā ar SKP nolīguma 25. pantu, ja paziņojums ietver visu šā panta 1. punktā minēto informāciju un ja to sniedz vismaz reizi divos gados;

- b) sniedzot paziņojumu saskaņā ar Nolīguma par lauksaimniecību 18. pantu vai
- c) Pusei pašai vai tās vārdā publicējot informāciju publiski pieejamā tīmekļa vietnē līdz tā kalendārā gada 31. decembrim, kas seko gadam, kurā subsīdija tika piešķirta vai saglabāta.

31.5. PANTS

Apspriešanās

1. Ja kāda Puse uzskata, ka otras Puses piešķirtai subsīdijai ir vai varētu būt negatīva ietekme uz tās tirdzniecības interesēm vai konkurenci, minētā Puse (“pieprasījuma iesniedzēja Puse”) savas bažas var rakstiski paust otrai Pusei (“atbildētāja Puse”) un pieprasīt apspriešanos par šo jautājumu. Šādā pieprasījumā iekļauj paskaidrojumu, kāpēc subsīdijai ir vai varētu būt negatīva ietekme uz pieprasījuma iesniedzējas Puses tirdzniecības interesēm vai konkurenci.
2. Šā panta 1. punkta nolūkā pieprasījuma iesniedzēja Puse var pieprasīt atbildētājai Pusei šādu informāciju par subsīdiju:
 - a) juridisko pamatu un politikas vai subsīdijas mērķi;
 - b) subsīdijas veidu;

- c) subsīdijas ilgumu, datumiem un visiem pārējiem ar to saistītajiem termiņiem;
- d) atbilstības nosacījumiem attiecībā uz subsīdiju;
- e) kopējo summu vai gada summu, kas subsīdijai ir paredzēta budžetā;
- f) ja iespējams – subsīdijas saņēmēja vārdu/nosaukumu un
- g) jebkuru citu informāciju, uz kuras pamata ir iespējams novērtēt subsīdijas negatīvo ietekmi.

3. Atbildētāja Puse rakstiski sniedz saskaņā ar 2. punktu pieprasīto informāciju ne vēlāk kā 60 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas dienas.

4. Ja atbildētāja Puse pilnībā vai daļēji nesniedz saskaņā ar 2. un 3. punktu pieprasīto informāciju, atbildētāja Puse rakstiski paskaidro iemeslus.

5. Ja pieprasījuma iesniedzēja Puse pēc pieprasītās informācijas saņemšanas un pēc apspriešanās uzskata, ka attiecīgajai subsīdijai ir vai var būt būtiska negatīva ietekme uz tās tirdzniecības interesēm vai konkurenci, atbildētāja Puse dara visu iespējamo, lai novērstu vai mazinātu šo ietekmi.

31.6. PANTS

Nosacījumiem pakļautas subsīdijas

1. Piešķirot šādas subsīdijas, katrā Puse piemēro turpmāk minētos nosacījumus:
 - a) attiecībā uz subsīdijām, ar ko valdība tieši vai netieši uzņemas atbildību par konkrētu uzņēmumu parādu vai saistību garantēšanu, tiek nodrošināts, ka šo parādu vai saistību seguma summa nav neierobežota vai valdības atbildības ilgums nav neierobežots, un
 - b) attiecībā uz subsīdijām maksātnespējīgiem vai grūtībās nonākušiem uzņēmumiem (piemēram, aizdevumiem un garantijām, naudas dotācijām, kapitāla iepludināšanu, aktīvu nodrošināšanu par cenu, kas zemāka par tirgus cenām, un nodokļu atbrīvojumiem) uz laiku, kas pārsniedz vienu gadu, ir sagatavots ticams pārstrukturēšanas plāns, kura pamatā ir reālistiski pieņēmumi par to, kā saprātīgā termiņā nodrošināt maksātnespējīgā vai grūtībās nonākušā uzņēmuma ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošanos, un uzņēmums, izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, pats piedalās pārstrukturēšanas izmaksu segšanā.
2. Šā panta 1. punkta b) apakšpunktu nepiemēro subsīdijām, kas piešķirtas uzņēmumiem kā pagaidu likviditātes atbalsts aizdevumu garantiju vai līdz tādai summai ierobežotu aizdevumu veidā, kura nepieciešama vienīgi tam, lai grūtībās nonākušu uzņēmējdarbību noturētu apritē uz laiku, kas nepieciešams pārstrukturēšanas vai likvidācijas plāna pieņemšanai.

PUBLIC

3. Šis pants attiecas tikai uz subsīdijām, kas negatīvi ietekmē vai, iespējams, ietekmēs otras Puses tirdzniecību un konkurenci.

4. Šo nodaļu nepiemēro subsīdijām:

- a) kas piešķirtas, lai nodrošinātu uzņēmējsabiedrības sakārtotu iziešanu no tirgus, vai
- b) kuru kumulatīvā summa vai budžets ir mazāks par 170 000 SDR vienam uzņēmumam trīs gadus pēc kārtas.

31.7. PANTS

Subsīdiju izmantošana

Katra Puse nodrošina, ka uzņēmumi izmanto subsīdijas tikai tam konkrēti noteiktajam politikas mērķim, kuram minētās subsīdijas tika piešķirta¹.

¹ Lielākai noteiktībai – gadījumos, kad Puse šim nolūkam ir izveidojusi piemērotus tiesiskos regulējumus un administratīvās procedūras, šo pienākumu uzskata par izpildītu.

31.8. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Uz 31.5. panta 5. punktu neattiecas 38. nodaļa.

31.9. PANTS

Konfidencialitāte

1. Apmainoties ar informāciju saskaņā ar šo nodaļu, Puses ņem vērā ierobežojumus, kas noteikti to attiecīgajos tiesību aktos par profesionālo noslēpumu un komercnoslēpumu, un nodrošina komercnoslēpumu un citas konfidenciālas informācijas aizsardzību.
2. Ja Puse sniedz šajā nodaļā paredzēto informāciju, saņēmēja Puse nodrošina minētās informācijas konfidencialitāti.

32. NODAĻA

INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS

A IEDAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

32.1. PANTS

Mērķi

1. Šīs nodaļas mērķi ir:
 - a) atvieglot radošu un inovatīvu preču ražošanu un komercializāciju un pakalpojumu sniegšanu starp Pusēm, veicinot ilgtspējīgāku un iekļaujošāku Pušu ekonomiku;
 - b) atvieglot un pārvaldīt tirdzniecību starp Pusēm, kā arī samazināt šādas tirdzniecības izkropļojumus un šķēršļus, un
 - c) panākt pienācīgu un efektīvu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un piemērošanu.

2. Uz šo nodaļu *mutatis mutandis* attiecas *TRIPS* līguma 7. pantā izklāstītie mērķi.

32.2. PANTS

Piemērošanas joma

1. Katra Puse ievēro savas saistības, kas noteiktas starptautiskajos līgumos intelektuālā īpašuma jomā, kuru līgumslēdzēja puse tā ir, tostarp *TRIPS* līgumā.
2. Šī nodaļa papildina un sīkāk precizē katras Puses tiesības un saistības saskaņā ar *TRIPS* līgumu un citiem starptautiskiem līgumiem intelektuālā īpašuma jomā.
3. Nekas šajā nodaļā neliedz Pusei piemērot savas tiesību normas, ar kurām ievieš augstākus intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un īstenošanas standartus, ja tās ir saderīgas ar šo nodaļu. Katra Puse var brīvi izraudzīties piemērotu metodi šīs nodaļas īstenošanai savā tiesību sistēmā un praksē.

32.3. PANTS

Principi

1. Uz šo nodaļu *mutatis mutandis* attiecas *TRIPS* līguma 8. pantā izklāstītie principi.
2. Ņemot vērā iekšzemes sistēmu pamatā esošos sabiedriskās politikas mērķus, Puses atzīst vajadzību:
 - a) veicināt inovācijas un radošumu un
 - b) sekmēt informācijas, zināšanu, tehnoloģiju, kultūras un mākslas izplatīšanu,

izmantojot Pušu attiecīgās intelektuālā īpašuma sistēmas un tajā pašā laikā ievērojot pārredzamības principu, un ņemot vērā attiecīgo ieinteresēto personu, tai skaitā tiesību turētāju, lietotāju un plašas sabiedrības, intereses.

32.4. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā un 32.-A, 32.-B un 32.-C pielikumā:

- a) “Bernes konvencija” ir Bernes Konvencija par literāro un mākslas darbu aizsardzību, kas pieņemta Bernē 1886. gada 9. septembrī un grozīta 1979. gada 28. septembrī;
- b) “intelektuālais īpašums” ir visas intelektuālā īpašuma tiesību kategorijas, uz kurām attiecas šīs nodaļas B iedaļas 1. līdz 7. apakšiedaļa vai *TRIPS* līguma II daļas 1. līdz 7. iedaļa; intelektuālā īpašuma aizsardzība ietver aizsardzību pret negodīgu konkurenci saskaņā ar Parīzes konvencijas 10.a pantu;
- b) “Parīzes konvencija” ir 1883. gada 20. marta Parīzes Konvencija par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību, kas pēdējoreiz pārskatīta Stokholmā 1967. gada 14. jūlijā un grozīta 1979. gada 28. septembrī;
- c) “Romas konvencija” ir 1961. gada 26. oktobrī Romā noslēgtā Starptautiskā konvencija par izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību un
- d) “*WIPO*” ir Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācija.

32.5. PANTS

Valsts režīms

1. Attiecībā uz visām intelektuālā īpašuma tiesību kategorijām, kuras aptver šī nodaļa, katra Puses otras Puses valstspiederīgajiem piešķir ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, ko tā piešķir saviem valstspiederīgajiem attiecībā uz intelektuālā īpašuma aizsardzību¹, ievērojot izņēmumus, kuri jau noteikti attiecīgi Parīzes konvencijā, Bernes konvencijā, Romas konvencijā un Līgumā par intelektuālo īpašumu attiecībā uz integrālajām shēmām, kas pieņemts Vašingtonā 1989. gada 26. maijā, un *WIPO* līgumā par izpildījumu un fonogrammām (“*WPPT*”), kas noslēgts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī. Attiecībā uz izpildītājiem, fonogrammu producentiem un raidorganizācijām šis pienākums attiecas vienīgi uz tiesībām, kas noteiktas šajā nodaļā.

2. Puse attiecībā uz tās tiesas un administratīvajām procedūrām var izmantot saskaņā ar 1. punktu atļautos izņēmumus, tai skaitā pieprasīt otras Puses valstspiederīgajam norādīt adresi dokumentu izsniegšanai tās teritorijā vai iecelt pārstāvi tās teritorijā, ar noteikumu, ka šāds izņēmums:

- a) ir vajadzīgs, lai nodrošinātu atbilstību tiem Puses tiesību aktiem vai noteikumiem, kuri nav pretrunā šīs nodaļas noteikumiem, un

¹ Šajā punktā jēdziens “aizsardzība” ietver jautājumus, kuri skar intelektuālā īpašuma tiesību pieejamību, iegūšanu, tvērumu, saglabāšanu un piemērošanu, kā arī tos jautājumus, kas ietekmē šajā nodaļā konkrēti aplūkoto intelektuālā īpašuma tiesību izmantošanu. Turklāt šajā punktā jēdziens “aizsardzība” ietver arī pasākumus, kuru nolūks ir novērst, ka tiek apietti efektīvi tehnoloģiski pasākumi, kā arī pasākumi attiecībā uz informāciju par tiesību pārvaldību.

b) netiek piemērots tādā veidā, kas būtu slēpts tirdzniecības ierobežojums.

3. Šā panta 1. punkts nav piemērojams procedūrām, kas paredzētas *WIPO* aizgādībā noslēgtajos daudzpusējos nolīgumos par intelektuālā īpašuma tiesību iegūšanu vai saglabāšanu.

32.6. PANTS

Intelektuālais īpašums un sabiedrības veselība

1. Puses atzīst PTO ministru konferencē 2001. gada 14. novembrī Dohā pieņemtās Deklarācijas par *TRIPS* līgumu un sabiedrības veselību ("Dohas deklarācija") nozīmi. Interpretējot un īstenojot tiesības un pienākumus saskaņā ar šo nodaļu, Puses nodrošina saskanību ar Dohas deklarāciju.

2. Katra Puse īsteno *TRIPS* līguma 31. a pantu, kā arī minētā līguma pielikumu un tā papildinājumu, kas stājās spēkā 2017. gada 23. janvārī.

32.7. PANTS

Tiesību izsmelšana

Nekas šajā nolīguma daļā neliedz Pusei noteikt, vai un ar kādiem nosacījumiem intelektuālā īpašuma tiesību izsmelšana ir piemērojama saskaņā ar tās tiesību sistēmu.

B IEDAĻA

INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU STANDARTI

1. APAKŠIEDAĻA

AUTORTIESĪBAS UN BLAKUSTIESĪBAS

32.8. PANTS

Starptautiski nolīgumi

1. Katra Puse atkārtoti apstiprina savas saistības un ievēro:
 - a) Bernes konvenciju;

- b) Romas konvenciju;
 - c) *WIPO* līgumu par autortiesībām (“*WCT*”), kas pieņemts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī;
 - d) *WPPT* un
 - e) Marrākešas līgumu, kas atvieglo piekļuvi iespieddarbiem personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, un kas noslēgts Marrākešā 2013. gada 27. jūnijā.
2. Katra Puse dara visu iespējamo, lai ratificētu Pekinas līgumu par audiovizuālo izpildījumu, kas pieņemts Pekinā 2012. gada 24. jūnijā, vai tam pievienotos.

32.9. PANTS

Autori

Katra Puse nodrošina autoriem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

- a) viņu darbu tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji;

- b) viņu darbu oriģinālu vai kopiju publisku izplatīšanu jebkādā veidā, tos pārdodot vai kā citādi;
- c) viņu darbu publiskošanu pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem, arī darot tos pieejamus sabiedrībai tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā, un
- d) viņu datorprogrammu vai kinematogrāfisko darbu oriģinālu vai kopiju komerciālu nomu sabiedrībai.

32.10. PANTS

Izpildītāji

Katra Puse nodrošina izpildītājiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

- a) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju¹;
- b) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji;
- c) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju izplatīšanu sabiedrībai, pārdodot vai kā citādi;

¹ “Fiksācija” ir skaņu izpausme vai atveidojums, ko var uztvert, reproducēt vai pārraidīt ar ierīces palīdzību.

- d) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tam var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlēta laikā, un
- e) viņu sniegtā izpildījuma raidīšanu bezvadu sistēmā un publiskošanu, izņemot gadījumus, kad izpildījums jau ir pārraidīts vai arī tas tiek veikts no fiksācijas.

32.11. PANTS

Fonogrammu producenti

Katra Puse nodrošina fonogrammu producentiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

- a) savu fonogrammu tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji;
- b) savu fonogrammu, arī to kopiju, publisku izplatīšanu, tās pārdodot vai kā citādi nododot īpašumtiesības;

- c) savu fonogrammu pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tām var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētajā laikā, un
- d) savu fonogrammu komerciālu nomu sabiedrībai.

32.12. PANTS

Raidorganizācijas

Katra Puse nodrošina raidorganizācijām ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

- a) ar bezvadu līdzekļiem pārraidīto savu raidījumu fiksāciju;
- b) ar bezvadu līdzekļiem pārraidīto savu raidījumu fiksāciju tiešu vai netiešu, pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji, un
- c) savu raidījumu retranslāciju ar bezvadu līdzekļiem, kā arī to publiskošanu¹, ja šāda publiskošana notiek vietās, kas pieejamas publikai par ieejas maksu.

¹ Lielākai noteiktībai – nekas šajā punktā neliedz Pusei paredzēt nosacījumus, saskaņā ar kuriem šīs tiesības var izmantot saskaņā ar Romas konvencijas 13. panta d) punktu.

32.13. PANTS

Komerčiālos nolūkos publicētu fonogrammu raidīšana un publiskošana¹

1. Katra Puse paredz tiesības, kas nodrošina to, ka lietotājs maksā izpildītājiem un fonogrammu producentiem vienreizēju taisnīgu atlīdzību, ja komerčiālos nolūkos publicētu fonogrammu vai šādas fonogrammas reprodukciju izmanto raidīšanai vai publiskošanai.²

¹ Katra Puse izpildītājiem un fonogrammu producentiem var piešķirt plašākas tiesības attiecībā uz komerčiālos nolūkos publicētu fonogrammu raidīšanu un publiskošanu.

² Šā panta nolūkos “publiskošana” neietver fonogrammas pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tai var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.

2. Katra Puse nodrošina, ka 1. punktā minēto vienreizējo taisnīgo atlīdzību sadala starp attiecīgajiem izpildītājiem un fonogrammu producentiem. Katra Puse var pieņemt tiesību aktus, kas gadījumā, ja starp izpildītājiem un fonogrammu producentiem nav līguma, paredz noteikumus, kā izpildītāji un fonogrammu producenti savstarpēji sadala vienreizējo taisnīgo atlīdzību.

32.14. PANTS

Aizsardzības termiņš

1. Autora tiesības uz darbu ir spēkā visu autora mūžu un ne mazāk kā 70 gadus pēc autora nāves neatkarīgi no datuma, kad darbs ir likumīgi darīts pieejams sabiedrībai¹.
2. Ja darbam ir vairāki līdzautori, 1. punktā minēto aizsardzības termiņu aprēķina no pēdējā dzīvā līdzautora nāves dienas.

¹ Ja Puse paredz īpašu aizsardzības termiņu gadījumos, kad tiesību turētājs ir juridiska persona, aizsardzības termiņš ilgst ne mazāk kā 70 gadus pēc tam, kad darbs ir likumīgi publiskots.

3. Ja darbs ir anonīms vai laists klajā ar pseidonīmu, aizsardzības termiņš ilgst ne mazāk kā 70 gadus pēc tam, kad darbs likumīgi darīts pieejams sabiedrībai. Tomēr, ja autora pieņemtais pseidonīms neļauj šaubīties par autora identitāti vai ja autors pirmajā teikumā minētajā laikposmā atklāj savu identitāti, piemēro 1. punktā noteikto aizsardzības termiņu.
4. Kinematogrāfisko vai audiovizuālo darbu aizsardzības termiņš beidzas ne agrāk kā pēc 70 gadiem pēc pēdējā pārdzīvojušā autora nāves dienas. Personas, kas uzskatāmas par kinematogrāfiska vai audiovizuāla darba autoriem, nosaka pēc Pušu normatīvajiem aktiem.
5. Raidorganizāciju tiesības beidzas pēc 50 gadiem no raidījuma pirmās pārraides dienas.

6. Izpildītāju tiesības beidzas ne agrāk kā pēc 50 gadiem no attiecīgā izpildījuma fiksācijas dienas, taču:

- a) ja izpildījuma fiksācija ir likumīgi publicēta vai, ja Puse to paredz, likumīgi publiskota šajā punktā minētajā 50 gadu laikposmā, aizsardzības termiņu aprēķina, skaitot no pirmās šādas publikācijas dienas vai, ja Puse to paredz, no pirmās šādas publiskošanas dienas. Ja Puse paredz abas iespējas, aizsardzības termiņu aprēķina atkarībā no tā, kurš notikums iestājas agrāk, un
- b) ja izpildījuma fiksācija fonogrammā ir likumīgi publicēta vai, ja Puse to paredz, likumīgi publiskota šajā punktā minētajā 50 gadu laikposmā, aizsardzības termiņš beidzas ne agrāk kā pēc 70 gadiem, skaitot no pirmās šādas publikācijas dienas vai, ja Puse to paredz, no pirmās šādas publiskošanas dienas. Ja Puse paredz abas iespējas, aizsardzības termiņu skaita atkarībā no tā, kurš notikums iestājas agrāk.

7. Fonogrammu producentu tiesības izbeidzas ne mazāk kā pēc 50 gadiem no brīža, kad izdarīta fiksācija. Tomēr, ja fonogramma ir likumīgi publicēta vai, ja Puse to paredz, likumīgi publiskota šajā laikposmā, šādas tiesības beidz darboties ne agrāk kā pēc 70 gadiem, skaitot no pirmās šādas publikācijas dienas vai, ja Puse to paredz, no pirmās šādas publiskošanas dienas. Puses var pieņemt vai saglabāt iedarbīgus pasākumus, lai nodrošinātu to, ka peļņa, kas gūta to 20 aizsardzības gadu laikā, kuri sākas pēc 50 gadiem, tiek taisnīgi sadalīta starp izpildītājiem un fonogrammu producentiem.

32.15. PANTS

Tālākpārdošanas tiesības

1. Katra Puse par labu grafiskās vai plastiskās mākslas oriģināldarba autoram paredz “tālākpārdošanas tiesības” – kas definētas kā neatsavināmas tiesības un no kā nevar atteikties pat iepriekš – saņemt autoratlīdzību, kuras pamatā ir pārdošanas cena, kas iegūta no darba turpmākas pārdošanas pēc tam, kad autors šo darbu pirmo reizi nodevis tālāk¹.
2. Tālākpārdošanas tiesības, kas minētas 1. punktā, attiecas uz visām tālākpārdošanas darbībām, kurās kā pārdevējus, pircējus vai starpniekus iesaista profesionālus mākslas tirgus speciālistus, kuras veic izsoļu nami, mākslas galerijas un kopumā visa veida mākslas darbu tirgotāji.

¹ Neatkarīgi no šā panta Čīle attiecībā uz autoratlīdzību aprēķināšanu var turpināt piemērot 36. panta pirmo daļu 1970. gada 28. augusta likumā Nr. 17.366, kas grozīts ar 2017. gada 13. oktobra likumu Nr. 21.045.

3. Katra Puse var noteikt, ka 1. punktā minētās tālākpārdošanas tiesības neattiecas uz tādām tālākpārdošanas darbībām, kad pārdevējs ir ieguvis attiecīgo darbu tieši no paša autora mazāk nekā trīs gadus pirms minētās tālākpārdošanas un ja tālākpārdošanas cena nepārsniedz noteiktu minimālo summu.

32.16. PANTS

Tiesību kolektīvā pārvaldība

1. Puses veicina sadarbību starp to attiecīgajām mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, lai veicinātu darbu un citu aizsargātu tiesību objektu pieejamību Pušu teritorijās un sekmētu no tiesībām uz šādu darbu vai citu aizsargātu tiesību objektu izmantošanu gūto ienākumu nodošanu starp attiecīgajām mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām.

2. Puses veicina mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju pārredzamību, jo īpaši attiecībā uz to iekasētajiem no tiesībām gūtajiem ienākumiem, atskaitījumiem, ko tās piemēro iekasētajiem no tiesībām gūtajiem ienākumiem, iekasēto no tiesībām gūto ienākumu izmantošanu, izplatīšanas politiku un repertuāru.

3. Katra Puse nodrošina to, ka gadījumos, kad mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, kas iedibinātas vienas Puses teritorijā, uz pārstāvības nolīguma pamata pārstāv citu mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, kura iedibināta otras Puses teritorijā, pārstāvošā mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija tiek mudināta precīzi, regulāri un rūpīgi samaksāt summas, kas pienākas pārstāvētajai mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijai, kā arī sniegt pārstāvētajai mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijai informāciju par summu, kura tās vārdā ir iekasēta kā no tiesībām gūti ienākumi, un par jebkādiem atskaitījumiem no minētajiem ienākumiem.

32.17. PANTS

Ierobežojumi un izņēmumi

Katra Puse nosaka, ka 32.9. līdz 32.13. pantā paredzēto tiesību ierobežojumus vai izņēmumus attiecina tikai uz dažiem īpašiem gadījumiem, kas nav pretrunā darba vai cita tiesību objekta parastai izmantošanai un nepamatoti neskar tiesību turētāju likumīgās intereses.

32.18. PANTS

Tehnoloģisko pasākumu aizsardzība

1. Katra Puse nodrošina pienācīgu tiesisko aizsardzību pret jebkuru efektīvu tehnoloģisko pasākumu apiešanu, ko attiecīgā persona veic, apzinoties savu rīcību, vai, ja tai ir pietiekams pamats apzināties savu rīcību.
2. Katra Puse nodrošina pienācīgu tiesisko aizsardzību pret tādu ierīču, ražojumu vai komponentu izgatavošanu, importu, izplatīšanu, pārdošanu, nomu, pārdošanas vai nomas reklāmu vai turēšanu īpašumā komerciālā nolūkā vai tādu pakalpojumu sniegšanu:
 - a) kuri tiek veicināti, reklamēti vai pārdoti ar mērķi apiet jebkārus efektīvus tehnoloģiskos pasākumus;

- b) kuru komerciāli nozīmīgais mērķis vai izmantošana, izņemot jebkādu efektīvu tehnoloģisko pasākumu apiešanu, ir ļoti ierobežota vai
- c) kuri galvenokārt ir projektēti, ražoti, pielāgoti vai izpildīti, lai dotu iespēju veikt vai atvieglotu jebkādu efektīvu tehnoloģisko pasākumu apiešanu.

3. Šajā apakšsiedaļā “tehnoloģisks pasākums” nozīmē jebkuru tehnoloģiju, ierīci vai komponentu, kuru parasti izmanto, lai nepieļautu vai ierobežotu tādas darbības attiecībā uz darbiem vai citiem tiesību objektiem¹, ko nav atļāvis autortiesību vai blakustiesību turētājs, kā noteikts Puses tiesību aktos. Tehnoloģiskus pasākumus uzskata par efektīviem, ja tiesību turētāji kontrolē aizsargātā darba vai cita tiesību objektu izmantošanu ar piekļuves kontroli vai aizsardzības procesu, piemēram, kodēšanu, trokšņu radīšanu vai citu darba vai cita tiesību objekta pārveidošanu, vai ar kopiju kontroles mehānismu, ar ko sasniedz aizsardzības mērķi.

4. Neatkarīgi no 1. punktā paredzētās tiesiskās aizsardzības – ja tiesību subjekti neveic brīvprātīgus pasākumus, katra Puse vajadzības gadījumā var veikt pienācīgus pasākumus, lai nodrošinātu to, ka šajā pantā paredzētā pienācīgā tiesiskā aizsardzība pret efektīvu tehnoloģisku pasākumu apiešanu neliedz izmantot 32.17. pantā paredzētos izņēmumus vai ierobežojumus personām, uz kurām tie attiecas.

¹ Lielākai noteiktībai – “darbi vai citi tiesību objekti” šajā teikumā neattiecas uz tiem darbiem vai citiem tiesību objektiem, kuriem beidzies aizsardzības termiņš.

32.19. PANTS

Pienākumi, kas attiecas uz informāciju par tiesību pārvaldību

1. Katra Puse nodrošina pienācīgu tiesisko aizsardzību pret visām personām, kas bez atļaujas apzināti veic kādu no turpmāk minētajām darbībām, ja attiecīgā persona zina vai tai ir pietiekams pamats zināt, ka, šādi rīkojoties, tā izraisa, pieļauj, atvieglo vai slēpj jebkādu autortiesību vai blakustiesību pārkāpumu, kas paredzēts minētās Puses tiesību aktos:
 - a) elektroniskas informācijas par tiesību pārvaldību dzēšanu vai mainīšanu un
 - b) saskaņā ar šo apakšsadaļu aizsargātu tādu darbu vai citu tiesību objektu izplatīšanu, importēšanu izplatīšanai, apraidi, publiskošanu vai padarīšanu par pieejamu publikai, kuros bez atļaujas ir izdzēsta vai mainīta elektroniskā informācija par tiesību pārvaldību.
2. Šajā pantā “informācija par tiesību pārvaldību” nozīmē visu informāciju, ko sniedz tiesību turētājs un kas identificē darbu vai citu tiesību objektu, kurš minēts šajā pantā, autoru vai citu tiesību turētāju, vai informāciju par darba vai citu tiesību objekta izmantošanas noteikumiem un visus numurus vai kodus, kas apzīmē minēto informāciju.
3. Šā panta 2. punktu piemēro, ja minētā informācija attiecas uz tāda darba vai cita tiesību objekta kopiju, kas minēts šajā pantā, vai ja minētā informācija parādās saistībā ar tā publiskošanu.

2. APAKŠIEDAĻA

PREČU ZĪMES

32.20. PANTS

Starptautiski nolīgumi

Katra Puse:

- a) ievēro Madrides nolīguma par preču zīmju starptautisko reģistrāciju protokolu, kas pieņemts Madridē 1989. gada 27. jūnijā un grozīts 2007. gada 12. novembrī;
- b) ievēro Preču zīmju līgumu, kas pieņemts Ženēvā 1994. gada 27. oktobrī, un 1957. gada 15. jūnija Nicas Nolīgumu par preču un pakalpojumu starptautisko klasifikāciju preču zīmju reģistrācijas vajadzībām, kurš grozīts 1979. gada 28. septembrī, un
- c) dara visu iespējamo, lai pievienotos Singapūras līgumam par preču zīmēm, kas parakstīts Singapūrā 2006. gada 27. martā.

32.21. PANTS

Tiesības, ko piešķir preču zīme

Katra Puse nodrošina, ka reģistrētas preču zīmes īpašniekam ir ekskluzīvas tiesības neļaut trešajām personām, kuras nav saņēmušas īpašnieka piekrišanu, tirdzniecības gaitā izmantot zīmi, kas ir identiska vai līdzinās reģistrētajai preču zīmei, ja izmantošanas rezultātā rastos sabiedrības maldināšanas iespēja. Ja identiskām precēm vai pakalpojumiem tiek izmantotas identiskas zīmes, tiek prezumēta sabiedrības maldināšanas iespēja.

32.22. PANTS

Reģistrācijas procedūra

1. Katra Puse nodrošina preču zīmju reģistrācijas sistēmu, kurā katrs galīgais negatīvais lēmums, arī daļējs reģistrācijas atteikums, ko pieņēmusi attiecīgā preču zīmju administrācija, tiek pienācīgi pamatots un rakstiski paziņots attiecīgajai personai.
2. Katra Puse nodrošina iespēju trešām personām iebilst pret preču zīmju pieteikumiem vai, ja to attiecīgā gadījumā paredz tās tiesību akti, – pret preču zīmju reģistrāciju. Šāda iebildumu izskatīšana notiek, uzklusot abas Puses.

3. Katra Puse nodrošina preču zīmju pieteikumu un reģistrēto preču zīmju elektronisku datubāzi, kas ir pieejama atklātībai.

32.23. PANTS

Plaši pazīstamas preču zīmes

Lai nodrošinātu plaši pazīstamu preču zīmju aizsardzību, kā noteikts Parīzes konvencijas 6.a pantā un *TRIPS* līguma 16. panta 2. un 3. punktā, Puses atzīst to, cik nozīmīga ir Vienotā rekomendācija par plaši pazīstamu preču zīmju aizsardzības noteikumiem, kuru Parīzes Rūpnieciskā īpašuma aizsardzības savienības asambleja un *WIPO* Ģenerālā asambleja pieņēmusi *WIPO* dalībvalstu asambleju 34. sanāksmju kārtā 1999. gada 20. līdz 29. septembrī.

32.24. PANTS

Izņēmumi attiecībā uz preču zīmes piešķirtajām tiesībām

1. Katra Puse:
 - a) paredz, ka aprakstošu apzīmējumu godprātīga izmantošana ir ierobežots izņēmums no preču zīmju piešķirtajām tiesībām, un

b) var paredzēt citus ierobežotus izņēmumus.

2. Šā panta 1. punktu piemēro ar noteikumu, ka, paredzot izņēmumu, tiek ņemtas vērā preču zīmju īpašnieku un trešo personu tiesības.

3. Preču zīme nedod tās īpašniekam tiesības aizliegt trešai personai izmantot komercdarbībā:

a) tās vārdu/nosaukumu vai adresi;

b) norādes attiecībā uz preču vai sniegtā pakalpojuma veidu, kvalitāti, daudzumu, paredzēto nolūku, vērtību, ģeogrāfisko izcelsmi, preču ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas laiku vai citas preču vai pakalpojumu īpašības vai

c) preču zīmi, ja tā ir vajadzīga, lai norādītu nolūku, kādā paredzēts izmantot preci vai pakalpojumu, proti, kā piederumus vai rezerves daļas.

4. Šā panta 2. punktu piemēro gadījumos, ja izmantošana no trešās personas puses atbilst godīgai rūpnieciskai vai komercdarījumu praksei¹.

5. Puse var paredzēt, ka preču zīme nedod īpašniekam tiesības aizliegt trešai personai tirdzniecībā izmantot agrākas tiesības, kas ir spēkā tikai konkrētā apvidū, ja minētās tiesības ir atzītas minētās Puses tiesību aktos un ir spēkā teritorijā, kurā tiek atzītas.

¹ Alternatīvi Puse var noteikt, ka šāda izmantošana ir atļauta ar noteikumu, ka netiek maldināta vai mulsināta attiecīgā sabiedrības daļa.

32.25. PANTS

Pamats atcelšanai

1. Katra Puse paredz, ka preču zīme ir atceļama, ja nepārtrauktā piecu gadu laikposmā šī preču zīme attiecīgajā teritorijā nav faktiski tikusi lietota saistībā ar precēm vai pakalpojumiem, kuriem tā reģistrēta, lai gan nav pienācīgu iemeslu tās nelietošanai. Tomēr Puse var paredzēt, ka neviena persona nevar lūgt atcelt īpašnieka tiesības uz preču zīmi, ja laikā no obligātā piecu gadu laikposma izbeigšanās līdz atcelšanas pieteikuma iesniegšanai ir sākta vai atsākta preču zīmes faktiskā izmantošana. Izmantošanas sākšanu vai atsākšanu triju mēnešu periodā pirms atcelšanas pieprasījuma iesniegšanas, kas sācies ne agrāk par nepārtrauktā piecu gadu neizmantošanas perioda beigām, tomēr neņem vērā, ja sagatavošanās šādai sākšanai vai atsākšanai notikusi tikai pēc tam, kad īpašnieks uzzinājis, ka varētu tikt iesniegts atcelšanas pieprasījums.
2. Preču zīme ir atceļama, ja pēc tās reģistrācijas dienas īpašnieka bezdarbības rezultātā tā kļuvusi par sugas vārdu tirdzniecībā ar precī vai pakalpojumu, attiecībā uz ko tā reģistrēta¹.

¹ Preču zīme ir atceļama, ja pēc tās reģistrācijas datuma preču zīmes īpašnieka lietošanas vai ar viņa piekrišanu notikušas lietošanas rezultātā attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kam tā reģistrēta, tā var maldināt sabiedrību, jo īpaši attiecībā uz minēto preču vai pakalpojumu īpašībām, kvalitāti vai ģeogrāfisko izcelsmi.

32.26. PANTS

Negodprātīgi pieteikumi

Preču zīmi var pasludināt par spēkā neesošu, ja preču zīmes reģistrācijas pieteikums iesniegts negodprātīgos nolūkos. Katra Puse var arī noteikt, ka šādu preču zīmi neregistrē.

3. APAKŠIEDAĻA

DIZAINPARAUGI¹

32.27. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse dara visu pamatoti iespējamo, lai pievienotos Hāgas Vienošanās par dizainparaugu starptautisko reģistrāciju Ženēvas aktam, kas pieņemts Ženēvā 1999. gada 2. jūlijā.

¹ Šajā nodaļā atsauces uz dizainparaugiem ir atsauces uz reģistrētiem rūpnieciskajiem dizainparaugiem.

32.28. PANTS

Reģistrētu dizainparaugu¹ aizsardzība

1. Katra Puse nodrošina aizsardzību patstāvīgi radītiem jauniem vai oriģināliem dizainparaugiem². Aizsardzību nodrošina ar reģistrāciju, un tā dod reģistrācijas turētājam ekskluzīvas tiesības saskaņā ar šā panta noteikumiem.
2. Reģistrēta dizainparauga turētājam ir tiesības neļaut trešām personām bez turētāja piekrišanas vismaz izgatavot, piedāvāt pārdošanai, pārdot, importēt, eksportēt, glabāt vai izmantot ražojumu, uz kura ir aizsargātais dizainparaugs vai kurā tas ir iestrādāts, vai izmantot preces, uz kurām ir aizsargātais dizainparaugs vai kurā tas ir iestrādāts, ja šādas darbības tiek veiktas komerciālos nolūkos, nepamatoti kaitē dizainparauga parastai izmantošanai vai nav savienojamas ar godīgas tirdzniecības praksi.
3. Dizainparaugu, ko izmanto vai iekļauj ražojumā, kurš ir kompleksā ražojumā iekļauta sastāvdaļa, uzskata par jaunu un oriģinālu:
 - a) ja sastāvdaļa, kad tā ir iekļauta kompleksajā ražojumā, paliek redzama kompleksā ražojuma parastas izmantošanas laikā, un

¹ Savienība piešķir aizsardzību arī neregistrētiem dizainparaugiem, ja tie atbilst Padomes Regulai (EK) Nr. 6/2002 (2001. gada 12. decembris) par Kopienas dizainparaugiem (OV ES L 3, 5.1.2002., 1. lpp.).

² Puse savos tiesību aktos var noteikt prasību, ka dizainparaugu raksturam jābūt individuālam. ES Puse uzskata, ka dizainparaugam ir individuāls raksturs, ja kopiespaids, ko tas rada informētam lietotājam, atšķiras no kopiespaids, ko šādam lietotājam rada jebkurš dizainparaugs, kurš ir darīts pieejams sabiedrībai.

b) ciktāl šīs a) apakšpunktā minētās sastāvdaļas redzamās iezīmes pašas par sevi atbilst novitātes un oriģinalitātes prasībām.

4. Šā panta 3. punkta a) apakšpunktā jēdziens “parasta izmantošana” ir galalietotāja veikta izmantošana, izņemot apkopi, apkalpošanu vai labošanu.

32.29. PANTS

Aizsardzības ilgums

Pieejamās aizsardzības laiks ir vismaz 15 gadi, skaitot no pieteikuma iesniegšanas dienas.

32.30. PANTS

Izņēmumi un ierobežojumi

1. Katra Puse var noteikt ierobežotus izņēmumus dizainparaugu aizsardzībai, ja šādi izņēmumi nav nepamatoti pretrunā ar aizsargāto dizainparaugu parastu izmantošanu un nepamatoti neierobežo aizsargātā dizainparauga turētāja likumīgās intereses, ņemot vērā trešo personu likumīgās intereses.

2. Dizainparaugu aizsardzība netiek attiecināta uz dizainparaugiem, kas izveidoti, vadoties no tehniskiem vai funkcionāliem apsvērumiem.
3. Dizainparauga tiesības neattiecas uz ražojuma izskata iezīmēm, kas ir noteikti jāreproducē to precīzā formā un izmēros, lai ražojumu, kurā dizainparaugs ir iekļauts vai kuram tas ir pielietots, mehāniski pievienotu vai ievietotu, novietotu ap to vai novietotu pretī citam ražojumam tā, lai katrs ražojums varētu funkcionēt.
4. Atkāpjoties no 3. punkta, dizainparauga tiesības var tikt izbeigtas, ja dizainparauga nolūks ir vairākus savstarpēji aizvietojamus ražojumus ļaut samontēt vai savienot modulārā sistēmā.

32.31. PANTS

Saistība ar autortiesībām

Dizainparaugam nodrošina arī aizsardzību atbilstoši jebkuras Puses tiesību aktiem autortiesību jomā, sākot ar dienu, kurā dizainparaugs ir radīts vai fiksēts jebkādā veidā. Katra Puse nosaka, kādā mērā un ar kādiem nosacījumiem šāda aizsardzība tiek piešķirta, tai skaitā prasīto oriģinalitātes līmeni.

4. APAKŠIEDAĻA

ĢEOGRĀFISKĀS IZCELSMES NORĀDES

32.32. PANTS

Definīcija un piemērošanas joma

1. Šajā nolīguma daļā “ģeogrāfiskās izcelsmes norāde” ir norāde, kas identificē preces izcelsmi Puses teritorijā vai šādas teritorijas reģionā vai apvidū, ja konkrēta preces īpatnība, tās reputācija vai citas tās īpašības ir galvenokārt saistāmas ar tās ģeogrāfisko izcelsmi.
2. Šī apakšiedaļa attiecas uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, ar kurām apzīmē 32.- C pielikumā uzskaitītos produktus.
3. Puses vienojas, ka pēc šā nolīguma stāšanās spēkā apsvērs iespēju paplašināt to ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu piemērošanas jomu, uz kurām attiecas šī apakšiedaļa, attiecinot to arī uz citiem ražojumu veidiem, kuriem ir ģeogrāfiskās izcelsmes norāde un kurus neaptver 2. punkts, jo īpaši uz amatniecību, ņemot vērā Pušu likumdošanas attīstību.

4. Puse aizsargā otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādes saskaņā ar šo apakšiedaļu, ja minētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes kā tādas ir aizsargātas izcelsmes valstī.

32.33. PANTS

Sarakstā iekļautās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

Katra Puse, izskatījusi gan otras Puses tiesību aktus, kas minēti 32.-A pielikumā, gan otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas ietvertas 32.-C pielikumā, un veikusi pienācīgus publicitātes pasākumus saskaņā ar saviem tiesību aktiem un praksi, atbilstoši šajā apakšiedaļā noteiktajam aizsardzības līmenim aizsargā otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas iekļautas 32.-C pielikuma sarakstā.

32.34. PANTS

Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksta grozījums

1. Puses vienojas par iespēju grozīt 32.33. pantā minēto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu sarakstu saskaņā ar 32.40. panta 1. punktu. 32.-C pielikuma papildinājumi katrai Pusei nedrīkst pārsniegt 45 ģeogrāfiskās izcelsmes norādes katru trīs gadu laikā pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas. Puses, rīkojoties abām Pusēm pieņemamā veidā, pievieno jaunas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes pēc tam, kad ir pabeigta iebildumu procedūra saskaņā ar 32.-B pielikumā noteiktajiem kritērijiem un ir veikta ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu pārbaude, ja abas Puses ir gandarītas par iznākumu.

2. Ja grozījums attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kas ietverta 32.-C pielikuma sarakstā, skar nelielas izmaiņas, kas saistītas ar uzskaitītās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes rakstību vai atsauci uz ģeogrāfiskā apgabala nosaukumu, uz kuru tā attiecināma, piemēro 32.40. panta 4. punktā minēto procedūru.

3. Saskaņā ar 1. un 2. punktu grozītu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi iekļauj sarakstā, Pusēm savstarpēji vienojoties.

32.35. PANTS

Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzības tvērums

1. Ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas iekļautas 32.-C pielikuma sarakstā, kā arī pievienotas saskaņā ar 32.34. pantu, tiek aizsargātas pret:

a) jebkādu ģeogrāfiskās izcelsmes norādes komerciālu izmantošanu attiecībā uz tāda paša veida ražojumu, kura izcelsme:

i) neatrodas 32.-C pielikumā šai ģeogrāfiskās izcelsmes norādei minētajā izcelsmes vietā
vai

- ii) atrodas 32.-C pielikumā šai ģeogrāfiskās izcelsmes norādei minētajā izcelsmes vietā, bet kurš nav ražots vai izgatavots saskaņā ar aizsargātā nosaukuma produkta specifikāciju, pat ja nosaukumam ir pievienoti tādi apzīmējumi kā “veids”, “tips”, “stils”, “imitācija”, “aromāts” vai tamlīdzīgi;
 - b) jebkuru tādu līdzekļu izmantošanu produkta apzīmēšanā vai noformēšanā, kuri norāda vai uzvedina uz domām, ka attiecīgais produkts cēlies ģeogrāfiskajā teritorijā, kas nav tā patiesā izcelsmes vieta, tā ka rodas risks, ka sabiedrība tiks maldināta par produkta ģeogrāfisko izcelsmi;
 - c) jebkādu izmantošanu, kas ir negodīgas konkurences darbība Parīzes konvencijas 10.a panta nozīmē, tostarp pret ģeogrāfiskās izcelsmes norādes reputācijas vai jebkādas nepatiesas vai maldinošas norādes izmantošanu attiecībā uz produkta izcelsmi, cilmi, raksturu vai būtiskām īpašībām uz iekšējā vai ārējā iepakojuma, reklāmas materiāla vai dokumentiem, kas saistīti ar pašām precēm, un pret jebkādu praksi, kas var maldināt patērētāju attiecībā uz produkta patieso izcelsmi.
2. Aizsargātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes Pušu teritorijās nekļūst par sugas vārdiem.
 3. Saskaņā ar šo apakšiedaļu nav pienākuma aizsargāt ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas nav aizsargātas vai pārstājušas būt aizsargātas to izcelsmes teritorijā.

4. Puse neizslēdz iespēju, ka kompetentās iestādes tās izcelsmes teritorijā var atcelt ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzību vai atzīšanu, pamatojoties uz to, ka aizsargātais vai atzītais apzīmējums vairs neatbilst nosacījumiem, saskaņā ar kuriem tās izcelsmes teritorijā sākotnēji tika piešķirta aizsardzība vai atzīšana.
5. Ja beidzas kādas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzība tās izcelsmes teritorijā, katra Puse to paziņo otrai Pusei. Šādus paziņojumus iesniedz saskaņā ar 32.40. pantā minētajām procedūrām.
6. Nekas šajā apakšiedaļā neierobežo jebkuras personas tiesības tirdzniecības gaitā izmantot savu vai savu priekšgājēju vārdu uzņēmējdarbībā, izņemot gadījumus, ja šo vārdu izmanto tādā veidā, ka tiek maldināta sabiedrība.
7. Aizsardzība, kas paredzēta saskaņā ar šo apakšiedaļu, attiecas uz 32.-C pielikuma sarakstā iekļauto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu tulkojumu, ja šāda tulkojuma izmantošana rada risku, ka tiks maldināta sabiedrība.
8. Ja ģeogrāfiskās izcelsmes norādes tulkojums ir identisks parastam apzīmējumam ikdienas valodā vai satur sugasvārdus vai aprakstošus jēdzienus, tai skaitā lietvārdus un īpašības vārdus vai ikdienas valodai raksturīgus jēdzienus, kas atbilst ikdienas valodā ierastam apzīmējumam, ko Puses teritorijā lieto kā produkta vispārpieņemtu nosaukumu, vai ja ģeogrāfiskās izcelsmes norāde nav identiska šādam apzīmējumam, bet ietver sevī to, šīs apakšiedaļas noteikumi neierobežo nevienas personas tiesības izmantot šo apzīmējumu saistībā ar šo produktu.

9. Šajā apakšiedaļā paredzētā aizsardzība neattiecas uz atsevišķu sastāvdaļu saliktā apzīmējumā, kas aizsargāts kā 32.-C-1. papildinājuma sarakstā iekļauta ģeogrāfiskās izcelsmes norāde, ja šī atsevišķā sastāvdaļa¹ ikdienas valodā atbilst saistītā produkta vispārpieņemtajam nosaukumam.
10. Nekas šajā apakšiedaļā neliedz Puses teritorijā attiecībā uz jebkuru produktu izmantot augu šķirnes vai dzīvnieku šķirnes nosaukumu.²
11. Lai saskaņā ar 32.34. pantu pievienotu jaunas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, Pusei nav pienākuma aizsargāt ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kas ir identiska jēdzienam, kuru minētās Puses teritorijā ikdienas valodā ir ierasts izmantot par attiecīgā produkta vispārpieņemto nosaukumu.³

¹ Saskaņā ar 32-C-1. papildinājumu, kurā ietverti apzīmējumi, kuru aizsardzība netiek prasīta.

² 32.-C pielikuma paskaidrojošajās piezīmēs ir definētas augu šķirnes un dzīvnieku šķirnes, kuru nosaukumus drīkst izmantot.

³ Kad Puses iestādes, izvērtējot jaunas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes pievienošanu, nosaka, vai jēdziens Puses teritorijā ikdienas valodā ir vispārpieņemtais attiecīgās preces nosaukums, šīm iestādēm ir tiesības ņemt vērā to, kā patērētāji tās teritorijā izprot šo jēdzienu. Patērētāju izpratni ietekmējoši faktori var būt, piemēram, šādi: a) vai jēdziens tiek lietots, lai apzīmētu attiecīgā produkta veidu, kā norādīts uzticamos avotos, piemēram, vārdnīcās, laikrakstos un attiecīgās tīmekļa vietnēs, vai b) kā produkts, uz kuru attiecas jēdziens, tiek tirgots un izmantots komercdarbībā attiecīgās Puses teritorijā.

32.36. PANTS

Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu izmantošanas tiesības

1. Nosaukumu, kas saskaņā ar šo apakšsadaļu aizsargāts kā ģeogrāfiskās izcelsmes norāde, var izmantot jebkurš uzņēmējs, kurš pārdod produktu, kas atbilst attiecīgajai produkta specifikācijai.
2. Nosaukumu, kas saskaņā ar šo apakšsadaļu tiek aizsargāts kā ģeogrāfiskās izcelsmes norāde, lietotājiem nav nepieciešams reģistrēt, un par tā izmantošanu netiek prasīta papildu samaksa.

32.37. PANTS

Saikne starp preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm

1. Puses atsakās reģistrēt preču zīmi, kuras izmantošana būtu pretrunā 32.35. pantam un kura attiecas uz tāda paša veida produktu, ar nosacījumu, ka pieteikums šādas preču zīmes reģistrācijai ir iesniegts pēc dienas, kad iesniegts pieteikums ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzībai attiecīgās Puses teritorijā.
2. Preču zīmes, kas reģistrētas, pārkāpjot 1. punktu, *ex officio* vai pēc ieinteresētās personas pieprasījuma atzīst par nederīgām saskaņā ar Pušu tiesību aktiem un praksi.

3. Attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kas minētas 32.33. pantā, šā panta 1. un 2. punktā minētā pieteikuma par aizsardzību iesniegšanas diena ir 2022. gada 1. novembris.

4. Attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kas pievienotas 32.-C pielikumam saskaņā ar 32.34. pantu, aizsardzības pieteikuma iesniegšanas diena ir diena, kad otrai Pusei nosūtīts pieprasījums nodrošināt ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzību, ar nosacījumu, ka sekmīgi pabeigts process, kura mērķis ir grozīt 32.34. pantā minēto aizsargāto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu sarakstu.

5. Puses aizsargā ģeogrāfiskās izcelsmes norādes arī tad, ja pastāv iepriekšēja preču zīme. Iepriekšējas labticīgi reģistrētas preču zīmes var atjaunot, un uz tām var attiecināt izmaiņas, kuru dēļ ir jāiesniedz jauni preču zīmju pieteikumi, ar noteikumu, ka šīs izmaiņas neapdraud ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību un ka nav pamata preču zīmi atzīt par nederīgu saskaņā ar Pušu tiesību aktiem.

6. Šā panta 5. punkta izpratnē “iepriekšēja preču zīme” ir preču zīme, kuras izmantošana ir pretrunā 32.35. pantam un kura ir labticīgi pieteikta reģistrācijai vai nodibināta lietošanas ceļā – ja tāda iespēja ir paredzēta attiecīgajos tiesību aktos – vienas Puses teritorijā pirms dienas, kad otra Puse saskaņā ar šo nolīgumu daļu ir iesniegusi pieteikumu par ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzību.

32.38. PANTS

Aizsardzības īstenošana

Katra Puse īsteno 32.35., 32.36. un 32.37. pantā paredzēto aizsardzību ar administratīvu rīcību pēc ieinteresētās personas pieprasījuma. Katra Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem un praksi paredz papildu administratīvus un tiesiskus pasākumus, lai novērstu vai apturētu aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu nelikumīgu izmantošanu.

32.39. PANTS

Vispārīgi noteikumi

1. Pusei nav pienākuma aizsargāt nosaukumu kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādi saskaņā ar šo apakšiedaļu, ja šis nosaukums ir pretrunā kādas augu vai dzīvnieku šķirnes nosaukumam un tādējādi var maldināt patērētāju par produkta patieso izcelsmi.
2. Ja Pušu ģeogrāfiskās izcelsmes norādes ir homonīmas, otra Puse katrai ģeogrāfiskās izcelsmes norādei piešķir aizsardzību ar noteikumu, ka praksē nosaukumu izmantošanas un noformējuma nosacījumi ir pietiekami atšķirīgi, lai nemaldinātu patērētāju.

3. Ja viena Puse divpusējās sarunās ar trešo valsti ierosina aizsargāt minētās trešās valsts ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kuras attiecīgais nosaukums ir otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādes homonīms, tā par to informē otru Pusi, kurai tiek dota iespēja izteikt piezīmes pirms aizsardzības piešķiršanas minētajai ģeogrāfiskās izcelsmes norādei.
4. Tādu produktu importu, eksportu un tirdzniecību, kas atbilst 32.-C pielikumā minētajām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, veic atbilstīgi normatīvajiem aktiem, kuri piemērojami tās Puses teritorijā, kur produktus laiž tirgū.
5. Visus jautājumus, kas izriet no aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu produktu specifikācijām, izskata 32.40. pantā minētā apakškomiteja.
6. Saskaņā ar šo apakšiedaļu aizsargātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes var atsaukt tikai tā Puse, kuras teritorijā ir produkta izcelsme. Puse paziņo otrai Pusei par to, ka tās teritorijā ir beigusies kādas 32.-C pielikumā minētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzība. Pēc šāda paziņojuma 32.-C pielikumu groza saskaņā ar 32.40. panta 3. punktu.
7. Šajā apakšiedaļā minētā produkta specifikācija ir tā, kuru, tostarp arī tās grozījumus, apstiprinājušas Puses iestādes produkta izcelsmes teritorijā.

32.40. PANTS

Apakškomiteja, sadarbība un pārredzamība

1. Šīs apakšsadaļas vajadzībām 32.66. pantā minētā apakškomiteja var ieteikt Apvienotajai padomei saskaņā ar 8.5. panta 1. punkta a) apakšpunktu grozīt:

- a) 32.-A pielikumu attiecībā uz atsaucēm uz Pusēs piemērojamajiem tiesību aktiem;
- b) 32.-B pielikumu attiecībā uz kritērijiem, kas iekļaujami iebildumu procedūrā, un
- c) 32.-C pielikumu attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm.

2. Šīs apakšsadaļas vajadzībām 32.66. pantā minētā apakškomiteja ir atbildīga par informācijas apmaiņu:

- a) par likumdošanas un politikas attīstību ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu jomā;
- b) par ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, lai apsvērtu to aizsardzību saskaņā ar šo apakšsadaļu, un
- c) par jebkuru citu savstarpēji interesējošu jautājumu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu jomā.

3. Pēc 32.39. panta 6. punktā minētā paziņojuma apakškomiteja iesaka Apvienotajai padomei grozīt 32.-C pielikumu saskaņā ar šā panta 1. punkta c) apakšpunktu, lai izbeigtu šajā nolīguma daļā paredzēto aizsardzību.
4. Ja izmaiņas ir nelielas un saistītas ar sarakstā iekļautās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes rakstību vai atsauci uz tā ģeogrāfiskā apgabala nosaukumu, uz kuru tā attiecināma, Puse par šādām izmaiņām paziņo otrai Pusei apakškomitejā, pievienojot paskaidrojumu. Apakškomiteja iesaka Apvienotajai padomei grozīt 32.-C pielikumu saskaņā ar 8.5. panta 6. punkta a) apakšpunktu, ieviešot šādas nelielas izmaiņas.
5. Puses tieši vai ar apakškomitejas starpniecību uztur kontaktus visos jautājumos, kas saistīti ar šīs apakšsadaļas īstenošanu un darbību. Jo īpaši viena Puse var pieprasīt otrai Pusei informāciju par produktu specifikācijām un to grozījumiem, kā arī par kontaktpunktiem administratīvās izpildes jautājumos.
6. Puses publisko produktu specifikācijas vai to kopsavilkumu un informāciju par kontaktpunktiem administratīvās izpildes jautājumos attiecībā uz otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kas aizsargātas saskaņā ar šo apakšsadaļu.

32.41. PANTS

Cita aizsardzība

1. Šo apakšiedaļu piemēro, neskarot Pušu tiesības un pienākumus saskaņā ar PTO līgumu vai jebkuru citu daudzpusēju nolīgumu par intelektuālā īpašuma tiesībām, kurā ES Puse un Čīle ir līgumslēdzējas puses.
2. Šī apakšiedaļa neskar tiesības lūgt atzīt un aizsargāt ģeogrāfiskās izcelsmes norādi atbilstoši Puses attiecīgajiem tiesību aktiem.

5. APAKŠIEDAĻA

PATENTI

32.42. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse¹ ievēro Nolīgumu par sadarbību patentu jomā, kurš noslēgts Vašingtonā 1970. gada 19. jūnijā un grozīts 1979. gada 28. septembrī un kurā jaunākie grozījumi izdarīti 2001. gada 3. oktobrī.

¹ Attiecībā uz ES Pusi šajā pantā noteikto pienākumu izpilda dalībvalstis.

32.43. PANTS

Papildu aizsardzība gadījumā, ja zāļu, tostarp biozāļu, tirdzniecības apstiprinājums kavējas

1. Puses atzīst, ka zālēm, ko to attiecīgajā teritorijā aizsargā patents, pirms laišanas tirgū var piemērot administratīvu tirdzniecības apstiprinājuma vai sanitārās atļaujas piešķiršanas procedūru.
2. Puses nodrošina piemērotu un efektīvu mehānismu, kas nodrošina papildu aizsardzības periodu, lai patenta īpašniekam kompensētu patenta reālā aizsardzības termiņa samazinājumu, kuru izraisījušas nepamatotas kavēšanās¹ saistībā ar pirmreizējo tirdzniecības apstiprinājuma vai sanitārās atļaujas piešķiršanu Puses teritorijā. Šāds papildu aizsardzības periods nepārsniedz piecus gadus.

¹ Šajā pantā nepamatota kavēšanās ietver kavēšanos vismaz vairāk nekā divu gadu garumā, līdz pieteikuma iesniedzējam pirmo reizi tiek sniegta saturīga atbilde, skaitot no tirdzniecības apstiprinājuma vai sanitārās atļaujas pieteikuma iesniegšanas dienas. Nosakot šādu kavēšanos, neņem vērā visas kavēšanās, kas tirdzniecības apstiprinājuma vai sanitārās atļaujas piešķiršanas procesā rodas pieteikuma iesniedzēja vainas dēļ, vai visus laikposmus ārpus tirdzniecības apstiprinātājas vai sanitārās atļaujas piešķirējas iestādes kontroles.

3. Neraugoties uz 2. punktu, Puse saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem var nodrošināt turpmāku aizsardzību zālēm, kas ir aizsargātas ar patentu un kam ir piemērota tirdzniecības apstiprinājuma vai sanitārās atļaujas piešķiršanas procedūra, kuras nolūks ir kompensēt patenta īpašniekam patenta faktiskās aizsardzības perioda samazinājumu. Šādas papildu aizsardzības ilgums nepārsniedz piecus gadus.¹
4. Lielākai noteiktībai – īstenojot šajā pantā noteiktos pienākumus, katra Puse var paredzēt nosacījumus un ierobežojumus, ja vien Pusē turpina īstenot šo pantu.
5. Katra Puse dara visu iespējamo, lai efektīvi un savlaicīgi apstrādātu zāļu tirdzniecības apstiprinājuma vai sanitārās atļaujas pieteikumus, tādējādi tiecoties izvairīties no nepamatotiem vai nevajadzīgiem kavējumiem. Lai izvairītos no nepamatotiem kavējumiem, Puse var pieņemt vai saglabāt procedūras, kas paātrina tirdzniecības apstiprinājuma vai sanitārās atļaujas pieteikuma apstrādi.

¹ Šis maksimālais ilgums neskar iespēju papildus pagarināt aizsardzības periodu zālēm, par ko ir veikti pediatriski pētījumi, kuru rezultāti ir iekļauti zāļu informācijas lapā.

6. APAKŠIEDAĻA

NEIZPAUSTAS INFORMĀCIJAS AIZSARDZĪBA

32.44. PANTS

Komercnoslēpumu aizsardzības tvērums

1. Izpildot savu pienākumu ievērot *TRIPS* līgumu un jo īpaši *TRIPS* līguma 39. panta 1. un 2. punktu, katra Puse nodrošina piemērotas civiltiesiskās procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, lai komercnoslēpuma turētājs varētu novērst komercnoslēpuma iegūšanu, izmantošanu vai izpaušanu, kad tas notiek veidā, kas ir pretrunā godīgai komercprakseī, un panākt savu tiesību aizsardzību.
2. Šajā apakšiedaļā:
 - a) “komercnoslēpums” ir informācija:
 - i) kura ir slepena tajā nozīmē, ka tā nav (kā veselums vai precīzs tās komponentu izvietojums un salikums) vispārzināma vai pieejama gatavā veidā tādu aprindu personām, kas parasti izmanto šāda veida informāciju;
 - ii) kurai ir komerciāla vērtība tāpēc, ka tā ir slepena, un

- iii) kura attiecīgajos apstākļos ir bijusi pakļauta samērīgiem slepenības uzturēšanas pasākumiem, kurus veic persona, kas likumīgi kontrolē informāciju;
- b) “komercnoslēpuma turētājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas likumīgi kontrolē komercnoslēpumu.
3. Šajā apakšiedaļā vismaz šāda veida rīcība ir uzskatāma par tādu, kas ir pretrunā godīgai komercprakse:
- a) komercnoslēpuma iegūšana bez komercnoslēpuma turētāja piekrišanas, ja tas notiek, neatļauti piekļūstot, piesavinoties vai kopējot dokumentus, objektus, materiālus, vielas vai elektroniskas datnes, kas ir komercnoslēpuma turētāja likumīgā kontrolē un satur komercnoslēpumu vai no kā šo komercnoslēpumu var izsecināt;
- b) komercnoslēpuma izmantošana vai izpaušana, ja to bez komercnoslēpuma turētāja piekrišanas izdarījusi persona, par kuru konstatēts, ka tā atbilst kādam no turpmāk minētajiem nosacījumiem:
- i) tā ir ieguvusi komercnoslēpumu kādā no a) apakšpunktā minētajiem veidiem;
- ii) tā ir pārkāpusi konfidencialitātes līgumu vai citu pienākumu neizpaust komercnoslēpumu, vai
- iii) tā ir pārkāpusi līgumisku pienākumu vai citu pienākumu ierobežot komercnoslēpuma izmantošanu;

c) komercnoslēpuma iegūšana, izmantošana vai izpaušana gadījumos, kad persona šādas iegūšanas, izmantošanas vai izpaušanas laikā zinājusi vai attiecīgajos apstākļos tai būtu vajadzējis zināt, ka komercnoslēpums ir ticis tieši vai netieši iegūts no citas personas, kas komercnoslēpumu izmantojusi vai izpaudusi nelikumīgi b) apakšpunkta nozīmē.

4. Nekas šajā apakšiedaļā nav interpretējams tā, ka tas liktu kādai no Pusēm uzskatīt turpmāk minēto rīcību par tādu, kas ir pretrunā godīgai komercprakse:

a) ja persona attiecīgo informāciju atklāj vai rada neatkarīgi;

b) ja persona, kurai produkts likumīgi pieder un kurai nav juridiski saistoša pienākuma ierobežot attiecīgās informācijas iegūšanu, veic produkta reverso inženieriju;

c) ja informācija ir iegūta, izmantota vai izpausta, ievērojot to, ko prasa vai atļauj kādas Puses tiesību akti, vai

d) ja darbinieki izmanto pieredzi un prasmes, ko tie godīgā veidā ieguvuši, veicot savus parastos darba pienākumus.

5. Nekas šajā apakšiedaļā nav interpretējams tā, ka tas ierobežo vārda un informācijas brīvību, tai skaitā mediju brīvību, kā tā aizsargāta katrā Pusē.

32.45. PANTS

Civiltiesiskas procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas saistīti ar komercnoslēpumu

1. Katra Puse nodrošina, ka personām, kas piedalās 32.44. pantā minētajās civiltiesiskajās procedūrās vai kam ir piekļuve dokumentiem, kuri veido daļu no minētās tiesvedības, nav atļauts izmantot vai izpaust nevienu komercnoslēpumu vai iespējamu komercnoslēpumu, par ko kompetentās tiesu iestādes, atbildot uz pienācīgi pamatotu ieinteresētas personas pieprasījumu, norādījušas, ka tas ir konfidenciāls, un kas šīm personām ir kļuvis zināms pēc šādas piedalīšanās vai piekļuves.
2. Civiltiesiskajās procedūrās, kas minētas 32.44. pantā, katra Puse nodrošina, ka tās tiesu iestādes ir pilnvarotas vismaz:
 - a) saskaņā ar Puses normatīvajiem aktiem dot rīkojumu par pagaidu pasākumiem, lai novērstu komercnoslēpuma iegūšanu, izmantošanu vai izpaušanu kādā veidā, kas ir pretrunā godīgai komercprakseī;
 - b) dot rīkojumu par pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, lai novērstu komercnoslēpuma iegūšanu, izmantošanu vai izpaušanu kādā veidā, kas ir pretrunā godīgai komercprakseī;

- c) dot rīkojumu personām, kuras zināja vai kurām būtu vajadzējis zināt, ka tās ieguva, izmantoja vai izpauša komercnoslēpumu veidā, kas ir pretrunā godīgai komercpraksi, maksāt komercnoslēpuma turētājam zaudējumu atlīdzību, kura atbilst šādas iegūšanas, izmantošanas vai izpaušanas rezultātā nodarītajam kaitējumam;
- d) veikt īpašus pasākumus, lai saglabātu tāda komercnoslēpuma vai iespējama komercnoslēpuma konfidencialitāti, kurš noteikts civilprocesā saistībā ar komercnoslēpuma iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu veidā, kas ir pretrunā godīgai komercpraksi; šādi īpaši pasākumi saskaņā ar attiecīgās Puses tiesību aktiem var ietvert iespēju:
- i) ierobežot piekļuvi konkrētiem dokumentiem vai to daļām;
 - ii) ierobežot piekļuvi tiesas sēdēm un to attiecīgajiem ierakstiem vai protokoliem;
 - iii) darīt pieejamu tiesas lēmuma nekonfidenciālu versiju, kurā komercnoslēpumu saturošās daļas ir svītrotas vai aizklātas;
- e) noteikt sankcijas tiesvedības pusēm vai jebkurām citām tajā iesaistītajām personām, kuras nepilda vai atsakās izpildīt kompetento tiesas iestāžu rīkojumus par komercnoslēpuma vai varbūtējā komercnoslēpuma aizsardzību.

3. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesu iestādēm nav jāpiemēro 32.44. pantā minētās tiesiskās procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļi, ja rīcība, kas ir pretrunā godīgai komercprakse, tiek veikta saskaņā ar tās tiesību aktiem nolūkā atklāt pārkāpumus, ļaundarību vai nelikumīgu darbību vai aizsargāt minētās Puses tiesību aktos atzītas likumīgas intereses.

32.46. PANTS

Ar zālēm saistītu neizpaužamu datu aizsardzība

1. Ja Puse kā nosacījumu tādu zāļu tirdzniecības apstiprinājuma vai sanitārās atļaujas piešķiršanai, kurās izmanto jaunas ķīmiskās vienības, kas agrāk nav bijušas apstiprinātas, izvirza prasību iesniegt vēl neizpaustus testu rezultātus vai citus datus, kuri nepieciešami, lai noteiktu, vai zāļu izmantošana ir droša un efektīva, Puse aizsargā šādus datus pret izpaušanu trešām personām, ja šādu datu radīšana ir saistīta ar ievērojamām pūlēm, izņemot gadījumu, ja izpaušana ir nepieciešama sevišķi svarīgu sabiedrības interešu dēļ vai ja ir veikti pasākumi, lai nodrošinātu datu aizsargāšanu pret negodīgu komerciālu izmantošanu.

2. Katra Puse nodrošina, ka vismaz piecus gadus no dienas, kad attiecīgajā Pusē izsniegts pirmais tirdzniecības apstiprinājums vai pirmā sanitārā atļauja, zāles, kam atļauja piešķirta vēlāk, pamatojoties uz pirmsklīnisko testu un klīnisko pētījumu rezultātiem, kuri iesniegti pirmās tirdzniecības apstiprinājuma vai pirmās sanitārās atļaujas pieteikumā, nelaiž tirgū bez pirmās tirdzniecības apstiprinājuma vai sanitārās atļaujas turētāja nepārprotamas piekrišanas.

3. Nevienai Pusei nav ierobežojumu ieviest saīsinātas atļauju izsniegšanas procedūras šādām zālēm, pamatojoties uz bioekvivalenci un biopieejamības pētījumiem.

4. Īstenojot šajā pantā noteiktos pienākumus, katra Puse var paredzēt nosacījumus un ierobežojumus, ja vien Pusē turpina īstenot šo pantu.

32.47. PANTS

Ar agroķīmiskajiem preparātiem saistītu datu aizsardzība

1. Ja kāda Puse kā nosacījumu tirdzniecības atļaujas piešķiršanai agroķīmiskam preparātam, kurā izmantota jauna ķīmiska vienība, izvirza prasību iesniegt tādu testu rezultātus vai pētījumu ziņojumus, kuros pārbaudīts preparāta drošums un iedarbīgums, minētā Puse vismaz desmit gadus pēc agroķīmiskā preparāta tirdzniecības atļaujas piešķiršanas nepiešķir atļauju citam preparātam, pamatojoties uz tiem pašiem testu vai pētījumu ziņojumiem, ja nav saņemta tās personas piekrišanas, kura tos iepriekš iesniegusi.

2. Puse var ierobežot saskaņā ar šo pantu nodrošināto aizsardzību, attiecinot to tikai uz testiem vai pētījumu ziņojumiem, kas atbilst šādiem nosacījumiem:

a) tie vajadzīgi atļaujas piešķiršanai vai atļaujas grozīšanai, lai atļautu preparātu izmantot citiem kultūraugiem, un

- b) ir apstiprināts, ka tie atbilst labas laboratoriju prakses vai labas pētījumu prakses principiem.
3. Katra Puse var pieņemt noteikumus, kuru nolūks ir izvairīties no dubultiem izmēģinājumiem ar mugurkaulniekiem.
4. Īstenojot šajā pantā noteiktos pienākumus, katra Puse var paredzēt nosacījumus un ierobežojumus, ja vien Pusē turpina īstenot šo pantu.

7. APAKŠIEDAĻA

AUGU ŠĶIRNES

32.48. PANTS

Augu šķirņu aizsardzības tiesību aizsardzība

Katra Puse aizsargā augu šķirņu aizsardzības tiesības saskaņā ar Starptautisko jaunu augu šķirņu aizsardzības konvenciju, kas parakstīta 1961. gada 2. decembrī un kurā pēdējie grozījumi ieviesti Ženēvā 1991. gada 19. martā (“*UPOV* konvencija”), tostarp ievērojot *UPOV* konvencijas 15. pantā minētos izņēmumus attiecībā uz selekcionāru tiesībām, un sadarbojas, lai veicinātu minētās tiesības un nodrošinātu to ievērošanu.

C IEDAĻA

INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU PIEMĒROŠANA

1. APAKŠIEDAĻA

CIVILTIESISKĀ UN ADMINISTRATĪVĀ PIEMĒROŠANA

32.49. PANTS

Vispārīgi pienākumi

1. Katra Puse atkārtoti apstiprina savas saistības saskaņā ar *TRIPS* līgumu un nodrošina intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu saskaņā ar saviem tiesību aktiem un praksi. Puses nodrošina pasākumus, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas paredzēti šajā apakšiedaļā.
2. Šo iedaļu nepiemēro tiesībām, uz kurām attiecas B iedaļas 6. apakšiedaļa.
3. Puse nodrošina pasākumus, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas ir taisnīgi un godīgi un nav nevajadzīgi sarežģīti vai dārgi, vai īstenojami nepiemērotos termiņos vai ar nepamatotu kavēšanos.

4. Šie pasākumi, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir arī efektīvi, proporcionāli un preventīvi, un tos piemēro tā, lai izvairītos no šķēršļu radīšanas likumīgai tirdzniecībai un nodrošinātu, ka tos neizmanto ļaunprātīgi.

5. Nekas šajā iedaļā nevienai Pusei nerada pienākumus:

- a) ieviest juridisku sistēmu tādai intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanai, kas atšķirtos no vispārējās tiesību piemērošanas, vai
- b) attiecībā uz resursu sadalījumu starp intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu un vispārējo tiesību piemērošanu.

32.50. PANTS

Personas, kas ir tiesīgas prasīt minēto pasākumu, procedūru un aizsardzības līdzekļu piemērošanu

Katra Puse atzīst, ka tiesības prasīt šajā iedaļā un *TRIPS* līguma III daļā minēto pasākumu, procedūru un aizsardzības līdzekļu piemērošanu, ir šādām personām:

- a) intelektuālā īpašuma tiesību turētājiem saskaņā ar katras Puses tiesību aktiem;

- b) visām citām personām, kas ir pilnvarotas izmantot minētās tiesības, jo īpaši licenciātiem, ciktāl to atļauj katras Puses tiesību akti un saskaņā ar tiem;
- c) intelektuālā īpašuma kolektīvajām tiesību pārvaldības organizācijām, ko parasti atzīst par tādām, kuras ir tiesīgas pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesību turētājus, ciktāl to atļauj katras Puses tiesību aktu noteikumi, un saskaņā ar tiem;
- d) subjektiem¹, ko parasti atzīst par tādiem, kuri ir tiesīgi pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesību turētājus, ciktāl to atļauj katras Puses tiesību aktu noteikumi, un saskaņā ar tiem.

32.51. PANTS

Pierādījumi

1. Katra Puse nodrošina, ka pat pirms tiesvedības uzsākšanas kādā lietā kompetentās tiesu iestādes, saņemot iesniegumu no puses, kas ir sniegusi pamatoti pieejamus pierādījumus, lai pamatotu apgalvojumu, kas tās intelektuālā īpašuma tiesības ir pārkāptas vai drīzumā tiks pārkāptas, var noteikt ātrus un efektīvus pagaidu pasākumus, lai saglabātu attiecīgos pierādījumus attiecībā uz iespējamo pārkāpumu, ievērojot konfidencialas informācijas aizsardzības prasības saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem. Nosakot pagaidu pasākumus, tiesu iestādes ņem vērā iespējamā pārkāpēja likumīgās intereses.

¹ Attiecībā uz Čīli jēdziens “subjekti” nozīmē “federācijas un apvienības”. Attiecībā uz ES Pusi jēdziens “subjekti” nozīmē “profesionālās aizstāvības iestādes”.

2. Pagaidu pasākumi, kas minēti 1. punktā, var ietvert iespējamo pārkāpuma preču un attiecīgā gadījumā materiālu un darbarīku, kas galvenokārt izmantoti minēto preču ražošanai vai izplatīšanai, un ar to saistīto dokumentu sīku aprakstīšanu, ņemot vai neņemot paraugus, vai arestu.

3. Gadījumos, kad intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums izdarīts komerciālā mērogā, katra Puse veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai kompetentās tiesu iestādes pēc puses iesnieguma attiecīgā gadījumā varētu izdot rīkojumu par pretējās puses kontrolē esošu bankas, finanšu vai tirdzniecības dokumentu paziņošanu, ievērojot konfidencialas informācijas aizsardzību.

32.52. PANTS

Tiesības uz informāciju

1. Katra Puse nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes civilajā tiesvedībā par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu, atbildot uz pamatotu un samērīgu prasītāja pieprasījumu, var dot rīkojumu, lai pārkāpējs vai jebkura cita persona sniedz informāciju par to preču vai pakalpojumu izcelsmi un izplatīšanas tīkliem, ar ko pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības.

2. Šā panta 1. punktā “jebkura cita persona” ir persona:
 - a) par kuru vismaz konstatēts, ka tās valdījumā ir pārkāpuma preces komerciālā mērogā;
 - b) par kuru vismaz konstatēts, ka tā izmanto pārkāpuma pakalpojumus komerciālā mērogā;
 - c) par kuru vismaz konstatēts, ka tā komerciālā mērogā sniedz pakalpojumus, ko izmanto pārkāpuma darbībās, vai
 - d) kuru šajā punktā minētā persona ir norādījusi kā personu, kas iesaistīta pārkāpuma preču izgatavošanā, ražošanā vai izplatīšanā vai pārkāpuma pakalpojumu sniegšanā.

3. Šā panta 1. punktā minētā informācija attiecīgi ietver:
 - a) attiecīgo preču vai pakalpojumu izgatavotāju, ražotāju, izplatītāju, piegādātāju un citu iepriekšējo preču vai pakalpojumu turētāju, kā arī paredzēto vairumtirgotāju un mazumtirgotāju vārdus vai nosaukumus un adreses un
 - b) informāciju par izgatavotajiem, ražotajiem, piegādātajiem, saņemtajiem vai pasūtītajiem daudzumiem, kā arī cenu, kas maksāta par attiecīgajām precēm vai pakalpojumiem.

4. Šo pantu piemēro, neskarot citus Puses tiesību aktus, kas:
- a) dod tiesību turētājam tiesības saņemt plašāku informāciju;
 - b) reglamentē saskaņā ar šo pantu sniegtās informācijas izmantošanu civilajā tiesvedībā;
 - c) reglamentē atbildību par tiesību uz informāciju ļaunprātīgu izmantošanu;
 - d) paredz iespēju atteikties sniegt tādu informāciju, kas piespiestu 1. punktā minēto personu atzīt, ka tā vai tās tuvi radnieki ir piedalījušies intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumā, vai
 - e) reglamentē informācijas avotu vai persondatu apstrādes konfidencialitātes aizsardzību.

32.53. PANTS

Pagaidu un piesardzības pasākumi

1. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesu iestādes pēc prasītāja lūguma attiecībā uz iespējamo pārkāpēju var izdot rīkojumu par iepriekšēju izpildrakstu, kura mērķis ir novērst iespējamo intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu vai uz laiku aizliegt iespējamo tiesību pārkāpumu turpināšanu, attiecīgā gadījumā iekasējot regulāru kavējuma naudu, ja tas paredzēts minētās Puses tiesību aktos, vai lai šādas rīcības turpināšanu pieļautu tikai tad, ja ir dota garantija, kuras mērķis ir nodrošināt kompensāciju tiesību turētājam. Iepriekšēju izpildrakstu var arī izdot – attiecīgos gadījumos ar tādiem pašiem nosacījumiem – pret trešo personu¹, kura ir attiecīgās tiesu iestādes jurisdikcijā un kuras pakalpojumus izmanto intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpšanā.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesu iestādes pēc prasītāja lūguma var dot rīkojumu arestēt vai nogādāt atpakaļ² preces, ar kurām, iespējams, tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, – tādējādi novēršot to nokļūšanu vai apriti tirdzniecības kanālos.

¹ Piemērojot šo pantu, Puse var noteikt, ka jēdziens “trešā persona” ietver starpniekus.

² Lai īstenotu šo punktu, Puse var izvēlēties starp preču arestēšanu un nogādāšanu atpakaļ.

3. Ja iespējams pārkāpums ir izdarīts komerciālā mērogā, katra Puse nodrošina, ka tad, ja prasītājs norāda uz apstākļiem, kas var traucēt kaitējuma atlīdzinājuma piedziņu, tiesu iestādes var dot rīkojumu kā piesardzības pasākumu piemērot iespējamā pārkāpēja kustamā un nekustamā īpašuma arestu, arī viņa bankas kontu un citu aktīvu bloķēšanu. Tālab kompetentās iestādes var pieprasīt bankas, finanšu vai tirdzniecības dokumentus vai atbilstošu pieeju vajadzīgajai informācijai.

32.54. PANTS

Tiesiskās aizsardzības līdzekļi

1. Katra Puse nodrošina, ka tiesu iestādes pēc prasītāja lūguma, neskarot tiesību turētājam pārkāpuma dēļ radīto zaudējumu atlīdzināšanu un neparedzot nekādu kompensāciju, var dot rīkojumu iznīcināt vai vismaz galīgi izņemt no tirdzniecības kanāliem preces, par kurām konstatēts, ka ar tām tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības. Attiecīgos gadījumos tiesu iestādes var arī dot rīkojumu iznīcināt materiālus un darbarīkus, ko galvenokārt izmanto šo preču radīšanā vai ražošanā.
2. Katras Puses tiesu iestādēm ir pilnvaras dot rīkojumu veikt minētos pasākumus uz pārkāpēja rēķina, ja vien nav īpašu iemeslu tā nedarīt.

3. Izskatot tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieprasījumu, ņem vērā nepieciešamību samērot pārkāpuma smagumu un noteiktos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kā arī trešo personu intereses.

32.55. PANTS

Izpildraksti

Katra Puse nodrošina, ka tad, ja ir pieņemts tiesas nolēmums, kurā konstatēts intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums, tiesu iestādes var attiecībā uz pārkāpēju vai attiecīgā gadījumā uz trešo personu¹, kura ir pakļauta attiecīgās tiesu iestādes jurisdikcijai un kuras pakalpojumi tiek izmantoti, lai pārkāptu intelektuālā īpašuma tiesības, izdot izpildrakstu nolūkā aizliegt pārkāpuma turpināšanu.

¹ Piemērojot šo pantu, Puse var noteikt, ka jēdziens “trešā persona” ietver starpnieku.

32.56. PANTS

Alternatīvi pasākumi

Katra Puse var noteikt, ka attiecīgos gadījumos un pēc tās personas pieprasījuma, uz kuru attiecas 32.54. vai 32.55. pantā paredzētie pasākumi, tiesu iestādes 32.54. vai 32.55. pantā paredzēto pasākumu piemērošanas vietā var likt izmaksāt naudas kompensāciju cietušajai personai, ja vainīgā persona ir rīkojusies neapzināti un bez nolaidības, ja attiecīgo pasākumu veikšana minētajai personai radītu nesamērīgu kaitējumu un ja naudas kompensācija cietušajai personai šķiet pieņemama.

32.57. PANTS

Zaudējumu atlīdzināšana

1. Katra Puse nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes, saņemot cietušās puses iesniegumu, dod rīkojumu pārkāpējam, kas apzināti ir iesaistījies pārkāpuma darbībā vai kam ir bijis pamats apzināties, ka minētā darbība ir pārkāpuma darbība, maksāt tiesību turētājam zaudējumu atlīdzību, kas atbilst tiesību turētājam pārkāpuma dēļ radītā kaitējuma apmēram.

2. Nosakot zaudējumu atlīdzības apmēru saskaņā ar 1. punktu, katras Puses tiesu iestādes ir pilnvarotas cita starpā apsvērt jebkuru leģitīmu vērtības mēru, ko tiesību turētājs iesniedz un kas var ietvert negūto peļņu, pārkāpuma preču vai pakalpojumu vērtību, kuru mēra pēc tirgus cenas, vai ieteikto mazumtirdzniecības cenu¹. Vismaz tajos gadījumos, kad pārkāptas autortiesības vai blakustiesības vai viltota preču zīme, katra Puse nodrošina, lai civilajā tiesvedībā tās tiesu iestādes būtu pilnvarotas dot rīkojumu pārkāpējam samaksāt tiesību turētājam savu gūto peļņu, kas attiecināma uz pārkāpumu, vai nu kā alternatīvu zaudējumu atlīdzībai, vai papildus tai, vai kā daļu no tās.

3. Alternatīvi 2. punktam katra Puse var paredzēt, ka tās tiesu iestādes ir pilnvarotas attiecīgos gadījumos zaudējumu atlīdzību noteikt vienreizēja maksājuma veidā, ņemot vērā vismaz tādas elementus kā honorāra vai maksas summu, kas būtu saņemta, ja pārkāpējs būtu prasījis atļauju izmantot attiecīgās intelektuālā īpašuma tiesības.

4. Neviens šā panta noteikums neliedz nevienai Pusei paredzēt, ka tad, ja pārkāpējs pārkāpuma veikšanā nav iesaistījies apzināti vai tam nav bijis pamats apzināties, tās tiesu iestādes var dot rīkojumu par labu cietušajai pusei atgūt peļņu vai samaksāt zaudējumu atlīdzību, kuras apjoms var būt iepriekš noteikts.

¹ Attiecībā uz ES Pusi tas pēc vajadzības ietver ne vien ekonomiskus faktorus, bet arī tādas elementus kā morālais kaitējums, kas tiesību turētājam nodarīts ar pārkāpumu.

32.58. PANTS

Tiesāšanās izdevumi

Katra Puse paredz, ka tās tiesu iestādes attiecīgos gadījumos pēc tam, kad pabeigta civilā tiesvedība attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, ir pilnvarotas dot rīkojumu, ka zaudētājai pusei jāmaksā uzvarētājai pusei tās tiesas izdevumi vai citas izmaksas, kā paredzēts attiecīgās Puses tiesību aktos.

32.59. PANTS

Tiesas nolēmumu publiskošana

Katra Puse nodrošina, ka tiesvedībā par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu tiesu iestādes pēc prasītāja lūguma un par pārkāpēja līdzekļiem var piemērot attiecīgus pasākumus informācijas izplatīšanai par tiesas nolēmumu, tai skaitā nolēmuma paziņošanai un tā publicēšanai pilnībā vai daļēji.

32.60. PANTS

Pieņemums par autortiesībām vai īpašuma tiesībām

Puses atzīst, ka šajā iedaļā paredzēto pasākumu, procedūru un tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanas nolūkos:

- a) lai literāra vai mākslas darba autoru, ja nav pierādījumu par pretējo, uzskatītu par autoru, kas tādējādi ir tiesīgs sākt tiesvedību, ir pietiekami, ka autora vārds ierastā veidā tiek minēts uz darba, un
- b) šā panta a) apakšpunktu *mutatis mutandis* piemēro blakustiesību turētājiem attiecībā uz to aizsargāto tiesību objektu.

32.61. PANTS

Administratīvās procedūras

Ciktāl administratīvo procedūru lēmumu rezultātā var tikt noteikts jebkurš civiltiesiskās aizsardzības līdzeklis, šādas procedūras atbilst principiem, kas pēc būtības ir līdzvērtīgi tiem, kuri norādīti attiecīgajos šīs apakšiedaļas noteikumos.

2. APAKŠIEDAĻA

IZPILDE UZ ROBEŽAS

32.62. PANTS

Pasākumi uz robežas

1. Attiecībā uz muitas kontrolē esošām precēm katra Puse pieņem vai saglabā procedūras, kā tiesību turētājs var iesniegt pieprasījumus kompetentajai iestādei atlikt aizdomīgu preču izlaišanu vai tās aizturēt. Šajā apakšiedaļā “aizdomīgas preces” ir preces, par kurām ir aizdomas, ka ar tām tiek pārkāptas tiesības saistībā ar preču zīmēm, autortiesībām un blakustiesībām, ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, patentiem, funkcionāliem modeļiem, rūpnieciskajiem dizainparaugiem un integrālshēmu konfigurācijas shēmām.
2. Katrai Pusei ir elektroniskas sistēmas, ar kurām kompetentās iestādes var pārvaldīt apstiprinātos vai reģistrētos pieprasījumus.
3. Katra Puse nodrošina, ka tās kompetentās iestādes neiekasē maksu, kura segtu administratīvās izmaksas, kas rodas no pieprasījuma apstrādes vai reģistrēšanas.
4. Katra Puse nodrošina, ka tās kompetentās iestādes samērīgā laikposmā pieņem lēmumu par pieprasījumu apstiprināšanu vai reģistrēšanu.

5. Katra Puse nodrošina, ka apstiprinātos vai reģistrētos pieprasījumus vai reģistrāciju attiecina uz vairākiem sūtījumiem.
6. Attiecībā uz muitas kontrolē esošām precēm katra Puse nodrošina, ka tās muitas dienesti pēc savas iniciatīvas var atlikt preču, attiecībā uz kurām pastāv aizdomas par tirdzniecības zīmju vai autortiesību pārkāpšanu, izlaišanu vai tās aizturēt.
7. Muitas dienesti izmanto riska analīzi, lai identificētu preces, attiecībā uz kurām pastāv aizdomas par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpšanu. Katra Puse īsteno šo punktu saskaņā ar saviem tiesību aktiem.
8. Katrā Pusē var darboties procedūras, kas ļauj iznīcināt preces, attiecībā uz kurām pastāv aizdomas par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpšanu, bez nepieciešamības iepriekšējā administratīvā procedūrā vai tiesvedībā oficiāli konstatēt pārkāpumus, ja attiecīgās personas piekrīt vai neiebilst pret iznīcināšanu. Ja šādas preces netiek iznīcinātas, katra Puse nodrošina, ka, izņemot ārkārtas gadījumus, no šādām precēm atbrīvojas ārpus tirdzniecības aprites tā, lai izvairītos no kaitējuma tiesību turētājam.
9. Katra Puse var ieviest procedūras, kas ļauj ātri iznīcināt viltotu preču zīmju preces un pirātiskas preces, kuras nosūtītas pasta vai kurjerpasta sūtījumos.
10. Puse var nolemt šo pantu nepiemērot tādu preču importam, ko tiesību turētāji laiduši tirgū trešā valstī vai kas laistas tirgū citā valstī ar tiesību turētāju piekrišanu. Puse arī nolemt šo pantu nepiemērot nekomerciālām precēm, kas atrodas ceļotāju personīgajā bagāžā.

11. Pušu muitas dienesti uztur regulāru dialogu un veicina sadarbību ar ieinteresētajām personām un citām iestādēm, kas iesaistītas šajā pantā minēto intelektuālā īpašuma tiesību īstenošanā.

12. Puses sadarbojas aizdomīgu preču starptautiskās tirdzniecības jautājumā. Konkrētāk, Puses, ciktāl iespējams, apmainās ar svarīgu informāciju par aizdomīgu preču tirdzniecību, kas nelabvēlīgi ietekmē otru Pusi.

13. Neskarot citas sadarbības formas, šā nolīguma Protokolu par savstarpēju administratīvo palīdzību muitas lietās piemēro tādu intelektuālā īpašuma tiesību aktu pārkāpumiem, kuru piemērošana saskaņā ar šo pantu ir Puses muitas dienestu kompetencē.

32.63. PANTS

Saskaņība ar *GATT* un *TRIPS* līgumu

Katra Puse, tās muitas dienestiem veicot pasākumus uz robežas nolūkā nodrošināt intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, neatkarīgi no tā, vai tie ir ietverti šajā apakšiedaļā, nodrošina, ka pasākumi atbilst to saistībām atbilstoši *GATT* 1994 un *TRIPS* līgumam, jo īpaši *GATT* 1994 V pantam un *TRIPS* līguma III daļas 41. pantam un 4. iedaļai.

D IEDAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

32.64. PANTS

Sadarbība

1. Puses sadarbojas ar mērķi atbalstīt to saistību un pienākumu izpildi, ko tās uzņēmušās saskaņā ar šo nodaļu.
2. Sadarbība intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un piemērošanas jautājumos vajadzības gadījumā var ietvert šādas darbības, neaprobežojoties ar tām:
 - a) informācijas apmaiņa par intelektuālā īpašuma tiesību tiesisko regulējumu un attiecīgajiem tiesību aizsardzības un piemērošanas noteikumiem;
 - b) pieredzes apmaiņa starp Pusēm par likumdošanas progresu;
 - c) pieredzes un informācijas apmaiņa starp Pusēm par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu;
 - d) pieredzes starp Pusēm apmaiņa par tiesību piemērošanu muitas dienestu, policijas, administratīvo un tiesu iestāžu centrālajā līmenī un līmenī, kas zemāks par centrālo līmeni;

- e) koordinēšanas darbs, tostarp sadarbība ar trešām valstīm, ar mērķi novērst viltotu preču eksportu;
- f) tehniskā palīdzība, spēju veidošana; personāla apmaiņa un mācības;
- g) intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzība un aizstāvēšana un informācijas izplatīšana šajā sakarā, arī uzņēmēju aprindās un pilsoniskajā sabiedrībā;
- h) patērētāju un tiesību turētāju informētības vairošana, kā arī iestāžu sadarbības uzlabošana, jo īpaši starp intelektuālā īpašuma birojiem;
- i) aktīva plašas sabiedrības informēšana un izglītošana par intelektuālā īpašuma tiesību politiku;
- j) publiskā un privātā sektora sadarbība, iesaistot MVU, tostarp uz MVU orientētos pasākumos vai sanāsmēs, attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un piemērošanu un to pārkāpumu skaita samazināšanu un
- k) iedarbīgu stratēģiju izstrāde ar mērķi apzināt mērķauditoriju un informēšanas programmas, kas palīdzētu vairot patērētāju un mediju informētību par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu ietekmi, arī par draudiem veselībai un drošībai un par saistību ar organizēto noziedzību.

3. Katra Puse publisko produkta specifikācijas vai to kopsavilkumu un ziņas par attiecīgajiem kontaktpunktiem, kas nodarbojas ar to otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu kontroli vai pārvaldību, kuras ir aizsargātas saskaņā ar B iedaļas 4. apakšiedaļu.

4. Puses vai nu tieši, vai ar 32.66. pantā minētās apakškomitejas starpniecību uztur kontaktus visos jautājumos, kas saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu un darbību.

32.65. PANTS

Brīvprātīgas ieinteresēto personu iniciatīvas

Katra Puse cenšas veicināt ieinteresēto personu brīvprātīgas iniciatīvas, kuru nolūks ir samazināt intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus, arī tiešsaistē un citās tirdzniecības vietās, koncentrējoties uz konkrētām problēmām un meklējot praktiskus risinājumus, kas ir reālistiski, līdzsvaroti, samērīgi un taisnīgi visām iesaistītajām personām, tai skaitā šādos veidos:

- a) katra Puse cenšas savā teritorijā sapulcināt ieinteresētās personas nolūkā veicināt brīvprātīgas iniciatīvas, kuru mērķis ir rast risinājumus un atrisināt domstarpības intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un piemērošanas jomā un samazināt pārkāpumu skaitu;
- b) katra Puse cenšas ar otru Pusi apmainīties ar informāciju par centieniem savā teritorijā veicināt ieinteresēto personu brīvprātīgas iniciatīvas un

- c) Puses cenšas veicināt atklātu dialogu un sadarbību starp Pušu ieinteresētajām personām un mudināt Pušu ieinteresētās personas kopīgi rast risinājumus un atrisināt domstarpības par intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un piemērošanu un to pārkāpumu skaita samazināšanu.

32.66. PANTS

Intelektuālā īpašuma apakškomiteja

Intelektuālā īpašuma apakškomiteja (“apakškomiteja”), kas izveidota saskaņā ar 8.8. panta 1. punktu, uzrauga un nodrošina šīs nodaļas un 32.-A, 32.-B un 32.-C pielikuma pienācīgu īstenošanu un darbību. Apakškomiteja veic arī konkrētus uzdevumus, kas tai uzticēti saskaņā ar šo nodaļu, tostarp 32.40. pantu.

33. NODAĻA

TIRDZNIECĪBA UN ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

A IEDAĻA

KOPĪGIE NOTEIKUMI

33.1. PANTS

Mērķi

1. Puses atgādina par rīcības plānu *Agenda 21* vides un attīstības jomā, kas pieņemts ANO konferencē par vidi un attīstību, kura notika Riodežaneiro 1992. gada 3. līdz 14. jūnijā, 2002. gada Johannesburgas plānu pasaules samita par ilgtspējīgu attīstību lēmumu īstenošanai, Starptautiskās Darba organizācijas (“SDO”) Deklarāciju par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, ko pieņēma Starptautiskās Darba konferences 97. sesijā Ženēvā 2008. gada 10. jūnijā (turpmāk “SDO deklarācija par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai”), ANO 2012. gada konferences par ilgtspējīgu attīstību noslēguma dokumentu “Nākotne, kādu vēlamies” un Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam, kā arī tās ilgtspējīgas attīstības mērķus.

2. Puses atzīst, ka ilgtspējīga attīstība ietver ekonomikas attīstību, sociālo attīstību un vides aizsardzību, visas trīs jomas ir savstarpēji atkarīgas un pastiprina cita citu, sekmēdamas šīs paaudzes un nākamo paaudžu labklājību.

3. Ņemot vērā iepriekš minēto, šīs nodaļas mērķis ir uzlabot tirdzniecības un ieguldījumu attiecības starp Pusēm tādā veidā, kas veicina ilgtspējīgu attīstību, jo īpaši tās darba¹ un vides dimensiju, kas ir būtiska tirdzniecībai un ieguldījumiem.

4. Šajā nodaļā ir iestrādāta uz sadarbību balstīta pieeja, kuras pamatā ir kopīgas vērtības un intereses.

33.2. PANTS

Tiesības īstenot regulatīvo funkciju un aizsardzības līmeņi

1. Puses atzīst katras Puses tiesības noteikt savu ilgtspējīgas attīstības politiku un prioritātes, jo īpaši to, kādā līmenī tā paredz iekšzemes darba un vides aizsardzību un nosaka savas darba un vides jautājumu prioritātes, un tiesības attiecīgi pieņemt vai grozīt savus tiesību aktus un politiku darba un vides jomā.

2. Šā panta 1. punktā minētais aizsardzības līmenis, tiesību akti un politika atbilst katras Puses saistībām attiecībā uz daudzpusējiem vides nolīgumiem (“*MEA*”) un daudzpusējiem darba standartiem un nolīgumiem, kas minēti šajā nodaļā un kuros tā ir līgumslēdzēja puse.

¹ Šajā nodaļā jēdziens “darbs” nozīmē SDO stratēģiskos mērķus programmā pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai, kas ir izklāstīti SDO deklarācijā par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai.

3. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka tās vides un darba normatīvie akti un politika nosaka un veicina augstu vides un darba aizsardzības līmeni, un cenšas uzlabot šo vides un darba aizsardzības līmeni savos tiesību aktos un politikā.
4. Puse nevājina vai nesamazina savos vides un darba normatīvajos aktos paredzēto aizsardzības līmeni, lai sekmētu tirdzniecību vai ieguldījumus.
5. Puse tirdzniecības un ieguldījumu veicināšanas nolūkā neatsakās vai citādi neatkāpjas no saviem vides un darba tiesību normatīvajiem aktiem, nedz arī piedāvā atteikties vai citādi atkāpties no tiem tādā veidā, kas vājina vai samazina minētajos normatīvajos aktos paredzēto aizsardzības līmeni.
6. Puse nepieļauj to, ka ilglaicīgu vai atkārtotu darbību vai bezdarbības rezultātā netiek efektīvi īstenoti tās vides un darba normatīvie akti, tā ka tas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību vai ieguldījumus.
7. Katra Puse patur tiesības izmantot saprātīgu rīcības brīvību un pieņemt labticīgus lēmumus par izpildes resursu piešķiršanu saskaņā ar prioritātēm, ko tā attiecina uz savu vides un darba normatīvo aktu izpildi.
8. Puse nepiemēro savas vides un darba normatīvos aktus tādā veidā, ka tas radītu slēptus tirdzniecības vai ieguldījumu ierobežojumus.

33.3. PANTS

Tirdzniecība un atbildīga uzņēmējdarbība un piegādes ķēžu pārvaldība

1. Puses atzīst piegādes ķēžu atbildīgas pārvaldības nozīmi, izmantojot atbildīgas uzņēmējdarbības vai korporatīvas sociālas atbildības praksi, un tirdzniecības nozīmi šā mērķa sasniegšanā.
2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:
 - a) veicina atbildīgu uzņēmējdarbību vai korporatīvo sociālo atbildību, mudinot uzņēmumus ieviest attiecīgu praksi, kas atbilst starptautiski atzītiem principiem, standartiem un pamatnostādņēm, tostarp nozaru pamatnostādņēm par pienācīgu rūpību, ko minētā Puse ir apstiprinājusi vai atbalsta, un
 - b) atbalsta to, ka tiek izplatīti un izmantoti attiecīgie starptautiskie instrumenti, ko minētā Puse ir apstiprinājusi vai atbalsta, piemēram, ESAO vadlīnijas daudznacionāliem uzņēmumiem, SDO Trīspusējā deklarācija par principiem attiecībā uz daudznacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku, kura pieņemta Ženēvā 1977. gada novembrī (turpmāk "SDO Trīspusējā deklarācija par principiem attiecībā uz daudznacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku"), ANO Globālais līgums un ANO Vadošie principi uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, kurus ANO Cilvēktiesību padome apstiprinājusi ar 2011. gada 16. jūnija Rezolūciju 17/4.

3. Puses atzīst, cik lietderīgas korporatīvas sociālas atbildības un atbildīgas uzņēmējdarbības jomā ir katras nozares specifikai atbilstošas starptautiskas pamatnostādnes, un sekmē kopīgu darbu šajā jomā. Puses arī īsteno pasākumus, lai veicinātu ESAO Pienācīgas pārbaudes pamatnostādņu ievērošanu.

4. Puses atzīst, ka ir svarīgi veicināt tirdzniecību ar precēm, kas veicina labākus sociālos apstākļus un videi nekaitīgu praksi, piemēram, ar vides precēm un pakalpojumiem, kas palīdz veidot resursu ziņā efektīvu mazoglekļa ekonomiku, precēm, kuru ražošana nav saistīta ar atmežošanu, un precēm, uz kurām attiecas brīvprātīgas ilgtspējas nodrošināšanas shēmas un mehānismi.

5. Puses apmainās ar informāciju, kā arī paraugpraksi un vajadzības gadījumā sadarbojas divpusēji, reģionāli un starptautiskos forumos saistībā ar jautājumiem, uz kuriem attiecas šis pants.

33.4. PANTS

Zinātniskā un tehniskā informācija

1. Pieņemot vai īstenojot pasākumus, kuru mērķis ir aizsargāt vidi vai darba apstākļus un kuri var ietekmēt tirdzniecību vai ieguldījumus starp Pusēm, katra Puse ņem vērā pieejamās zinātnes un tehniskas atziņas, vēlams, no atzītām tehniskajam un zinātniskajām struktūrām, kā arī attiecīgos starptautiskos standartus, pamatnostādnes vai ieteikumus, ja tādi ir.

2. Ja zinātnes atziņas vai informācija ir nepietiekamas vai nepārliciecināmas un Puses teritorijā pastāv nopietns vides degradācijas vai arodveselības un drošības apdraudējuma risks, Puse var pieņemt pasākumus, pamatojoties uz piesardzības principu. Šādus pasākumus pārskata, ja kļūst pieejama jauna vai papildu zinātniskā informācija.

3. Ja pasākumam, kas pieņemts saskaņā ar 2. punktu, ir ietekme uz tirdzniecību vai ieguldījumiem starp Pusēm, Puse var pieprasīt, lai pasākuma īstenotāja Puse sniedz informāciju, kurā norādīts, ka pasākums atbilst tās aizsardzības līmenim, un var pieprasīt šā jautājuma apspriešanu Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejā.

4. Šādus pasākumus nepiemēro tādā veidā, kas radītu patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju vai slēptus tirdzniecības vai ieguldījumu ierobežojumus.

33.5. PANTS

Pārredzamība un laba regulatīvā prakse

Puses atzīst, cik svarīgi ir piemērot noteikumus par pārredzamību un labu regulatīvo praksi saskaņā ar 35. un 36. nodaļu, jo īpaši noteikumus, kas ieinteresētajām personām nodrošina iespējas iesniegt viedokļus par:

- a) pasākumiem, kuru mērķis ir aizsargāt vidi un darba apstākļus un kuri var nelabvēlīgi ietekmēt tirdzniecību vai ieguldījumus, un

- b) tirdzniecības vai ieguldījumu pasākumiem, kas var ietekmēt vides aizsardzību vai darba apstākļus.

33.6. PANTS

Sabiedrības informētība, informācija, līdzdalība un procesuālās garantijas

1. Katra Puse veicina sabiedrības informētību par saviem darba un vides normatīvajiem aktiem, tostarp nodrošinot, ka tās darba un vides normatīvie akti, kā arī izpildes un atbilstības procedūras ir publiski pieejamas.
2. Katra Puse cenšas apmierināt jebkuras personas informācijas pieprasījumus par to, kā Puse īsteno šo nodaļu.
3. Katra Puse izmanto 40.5., 40.6. un 40.7. pantā minētos mehānismus, lai uzzinātu viedokļus par jautājumiem, kas saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu.
4. Katra Puse saskaņā ar savām iekšzemes procedūrām nodrošina, ka šīs Puses persona var rakstiska izklāsta veidā iesniegt paziņojumus un viedokļus par jautājumiem, kas saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu, un Puse pienācīgi tos ņem vērā. Puse rakstiski un savlaicīgi atbild uz šādiem izklāstiem. Tā var paziņot šādus paziņojumus un viedokļus savai vietējai konsultantu grupai, kas izveidota saskaņā ar 40.6. pantu, un otras Puses kontaktpunktam, kas izraudzīts saskaņā ar 33.19. panta 6. punktu.

5. Katra Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem nodrošina, ka personām, kurām ir likumīgi atzīta ieinteresētība konkrētā jautājumā vai kuras apgalvo, ka ir pārkāptas to tiesības, ir pieejamas administratīvas vai tiesas procedūras, lai varētu iesniegt prasību pret vides vai darba tiesību aktu pārkāpumiem, tostarp piemēroti tiesiskās aizsardzības līdzekļi par šādu tiesību aktu pārkāpumiem.

6. Katra Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem nodrošina, ka 5. punkta b) apakšpunktā norādītās procedūras atbilst taisnīga tiesas procesa prasībām, nav pārmērīgi dārgas, neparedz nesamērīgus termiņus vai nepamatotas kavēšanās, attiecīgā gadījumā nodrošina pagaidu noregulējumu un ir taisnīgas, objektīvas un pārredzamas.

33.7. PANTS

Sadarbības pasākumi

1. Puses atzīst, ka sadarbības pasākumi spēj ievērojami ietekmēt ar tirdzniecību saistītos vides un darba politikas aspektus, lai sasniegtu šā nolīguma mērķus un īstenotu šo nodaļu.

2. Sadarbības pasākumus var izstrādāt un īstenot, paredzot starptautisku un reģionālu organizāciju, kā arī trešo valstu, uzņēmumu, darba devēju un darba ņēmēju organizāciju, izglītības un pētniecības organizāciju un citu nevalstisku organizāciju piedalīšanos.
3. Sadarbības pasākumus īsteno par jautājumiem un tematiem, par kuriem Puses vienojušās, lai risinātu kopīgu interešu jautājumus.
4. Puses var sadarboties jautājumos, kas precizēti šajā nodaļā, kā arī cita starpā šādos jautājumos:
 - a) par tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības darba un vides aspektiem starptautiskos forumos, tostarp jo īpaši PTO, ANO Augsta līmeņa politiskajā forumā ilgtspējīgas attīstības jautājumos, ANO Vides programmā (“*UNEP*”), SDO un *MEA*;
 - b) par darba un vides tiesību un standartu ietekmi uz tirdzniecību un ieguldījumiem;
 - c) par tirdzniecības un ieguldījumu tiesību ietekmi uz darbu un vidi un

- d) par šādu iniciatīvu ar tirdzniecību saistītajiem aspektiem:
- i) iniciatīvas, kas attiecas uz ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu, tai skaitā iniciatīvas, kuru mērķis ir veicināt aprites ekonomiku, zaļo izaugsmi un piesārņojuma mazināšanu, un
 - ii) iniciatīvas, kas veicina vides preču un pakalpojumu izplatību, tostarp novēršot saistītos tarifu un netarifu šķēršļus.
5. Puses kopīgi nosaka sadarbības pasākumu prioritātes, pamatojoties uz abpusēju interešu jomām un pieejamajiem resursiem.
6. Puses var veikt pasākumus šajā nodaļā noteiktajās sadarbības jomās klātienē, piedaloties klātienē vai ar jebkuriem tehnoloģiskiem līdzekļiem, kas pieejami Pusēm.

B IEDAĻA

VIDE UN TIRDZNIECĪBA

33.8. PANTS

Mērķi

1. Puses tiecas veicināt savstarpēji atbalstošu tirdzniecības un vides politiku, augstu vides aizsardzības līmeni saskaņā ar *MEA*, kuros tās ir līgumslēdzējas puses, un savu attiecīgo vides normatīvo aktu efektīvu izpildi un uzlabot savu spēju risināt ar tirdzniecību saistītus vides jautājumus, tostarp sadarbības ceļā.
2. Puses atzīst, ka ciešāka sadarbība, lai aizsargātu un saglabātu vidi un ilgtspējīgi apsaimniekotu to dabas resursus, sniedz ieguvumus, kas var veicināt ilgtspējīgu attīstību, stiprināt to vides pārvaldību un papildināt šā nolīguma mērķus.
3. Puses atzīst, ka savstarpēji atbalstošai tirdzniecības un vides politikai un praksei ir liela nozīme vides aizsardzības uzlabošanā un ka tādējādi tiek veicināta ilgtspējīga attīstība.

33.9. PANTS

Daudzpusēja vides pārvaldība un nolīgumi

1. Puses atzīst ANO *UNEP* Vides asamblejas nozīmi. Puses atzīst *MEA* izšķirošo lomu globālu, reģionālu un iekšzemes vides problēmu risināšanā. Puses arī atzīst to, ka tirdzniecības politikai un vides politikai jāspēj labāk atbalstīt vienai otru. Attiecīgi katra Puse efektīvi īsteno *MEA* un protokolus, kuros tā ir līgumslēdzēja puse.
2. Puses apstiprina katras Puses tiesības pieņemt vai saglabāt pasākumus, lai veicinātu to *MEA* mērķu sasniegšanu, kuros tā ir līgumslēdzēja puse.
3. Puses iesaistās dialogā un attiecīgā gadījumā sadarbojas tirdzniecības un vides jautājumos, kas interesē abas Puses, jo īpaši attiecībā uz *MEA*. Tas ietver regulāru informācijas apmaiņu par katras Puses iniciatīvām attiecībā uz *MEA*, tostarp to protokolus un grozījumus, ratifikāciju.

33.10. PANTS

Tirdzniecība un klimata pārmaiņas

1. Puses atzīst *MEA* nozīmi klimata pārmaiņu jomā, jo īpaši nepieciešamību sasniegt 1992. gada 9. maijā Ņujorkā parakstītās ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (“*UNFCCC*”) mērķi un Parīzes nolīguma mērķus, lai vērstos pret steidzamajiem klimata pārmaiņu draudiem. Attiecīgi Puses atzīst, ka tirdzniecības nozīmi ilgtspējīgas attīstības mērķa sasniegšanā un klimata pārmaiņu iegrožošanā, kā arī individuālo un kolektīvo centienu nozīmi klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanā, veicot pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās darbības.
2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:
 - a) efektīvi īsteno *UNFCCC* un saskaņā ar to pieņemto Parīzes nolīgumu, tostarp savas saistības attiecībā uz nacionāli noteiktajiem devumiem;
 - b) veicina tirdzniecības pozitīvo ieguldījumu pārejā uz zemu siltumnīcefekta gāzu emisiju un aprites ekonomiku un klimatnoturīgā attīstībā, tostarp darbībās, kas vērstas uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, un
 - c) atvieglināt un veicināt tādu preču un pakalpojumu tirdzniecību un ieguldījumus tajos, kas ir īpaši svarīgi, lai mazinātu klimata pārmaiņas un tām pielāgotos, lai nodrošinātu ilgtspējīgu atjaunīgu enerģijai un energoefektivitāti, to darot atbilstoši citiem šā nolīguma noteikumiem.

3. Pusēm saskaņā ar 33.7. pantu attiecīgi būtu jāsadarbojas ar tirdzniecību saistītos klimata pārmaiņu jautājumos divpusēji, reģionāli un starptautiskos forumos, tostarp *UNFCCC*, PTO un Monreālas protokolā par ozona slāni noārdošām vielām, kas noslēgts Monreālā 1987. gada 16. septembrī (“Monreālas protokols”). Turklāt Puses var vajadzības gadījumā sadarboties šajos jautājumos arī Starptautiskajā Jūrniecības organizācijā.

4. Saskaņā ar 1. punktu Puses sadarbojas šādās jomās:

- a) zināšanu un pieredzes apmaiņa attiecībā uz Parīzes nolīguma, kā arī tādu iniciatīvu īstenošanu, kas veicina noturību pret klimata pārmaiņām, atjaunīgo enerģiju, mazoglekļa tehnoloģijas, energoefektivitāti, oglekļa cenas noteikšanu, ilgtspējīgu transportu, ilgtspējīgas un klimatnoturīgas infrastruktūras attīstību, emisiju monitoringu un dabā rodamus risinājumus, kā arī sadarbības iespēju izpēti tādās jomās kā īslaicīgi klimata piesārņotāji un oglekļa sekvestrēšana augsnē un
- b) zināšanu un pieredzes apmaiņa attiecībā uz vērienīgu pakāpenisku atteikšanos no ozona slāni noārdošām vielām un fluorogļūdeņražu izmantošanas pakāpeniskai samazināšanai saskaņā ar Monreālas protokolu, veicot pasākumus, lai kontrolētu to ražošanu, patēriņu un tirdzniecību, attiecīgi ieviešot videi draudzīgas to alternatīvas, atjauninot drošības un citus attiecīgus standartus un apkarojot Monreālas protokolā reglamentēto vielu nelikumīgu tirdzniecību.

33.11. PANTS

Tirdzniecība un meži

1. Puses atzīst, cik svarīga ir ilgtspējīga mežu apsaimniekošana un cik liela ir tirdzniecības nozīme šā mērķa sasniegšanā.
2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:
 - a) īsteno pasākumus, lai apkarotu nelikumīgu mežizstrādi un ar to saistītu tirdzniecību, attiecīgā gadījumā arī sadarbojoties ar trešām valstīm;
 - b) veicina mežu saglabāšanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu;
 - c) veicina tādu kokmateriālu un koka izstrādājumu tirdzniecību un patēriņu, kas likumīgi iegūti no ilgtspējīgi apsaimniekotiemi mežiem, un
 - d) apmainās ar informāciju un attiecīgā gadījumā sadarbojas ar otru Pusi ar tirdzniecību saistītu iniciatīvu jomā, kuras attiecas uz nelikumīgas mežizstrādes apkarošanu, ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu, atmežošanu un mežu degradāciju, mežu pārvaldību un meža seguma saglabāšanu, lai maksimāli palielinātu attiecīgo savstarpēji interesējošo politiku ietekmi un savstarpēju atbalstu.

3. Atzīstot, ka mežiem un to ilgtspējīgai apsaimniekošanai ir būtiska nozīme cīņā pret klimata pārmaiņām un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, katra Puse veicina iniciatīvas, kas vērstas uz atmežošanu, tostarp izmantojot neatmežojošas piegādes ķēdes. Turklāt Puses attiecīgā gadījumā un saskaņā ar 33.7. pantu sadarbojas divpusēji, reģionāli un attiecīgos starptautiskos forumos, lai līdz minimumam samazinātu atmežošanu un mežu degradāciju visā pasaulē.

33.12. PANTS

Tirdzniecība un savvaļas augi un dzīvnieki

1. Puses atzīst, ka ir svarīgi nodrošināt, lai starptautiskā tirdzniecība ar savvaļas augiem un dzīvniekiem neapdraudētu to izdzīvošanu, kā noteikts Konvencijā par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām, kas parakstīta Vašingtonā 1973. gada 3. martā (“*CITES*”).

2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:

a) īsteno iedarbīgus pasākumus, lai apkarotu savvaļas augu un dzīvnieku nelikumīgu tirdzniecību, attiecīgā gadījumā arī sadarbojoties ar trešām valstīm, un

b) veicina *CITES* pielikumos uzskaitīto sugu ilgtermiņa saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, tostarp sadarbojoties ar attiecīgajām *CITES* struktūrām, lai atjauninātu *CITES* pielikumus, un veicinot to sugu iekļaušanu, kuras tiek uzskatītas par apdraudētām starptautiskās tirdzniecības un citu saskaņā ar *CITES* noteiktu kritēriju dēļ.

3. Saskaņā ar 33.7. pantu Puses attiecīgā gadījumā var divpusēji, reģionāli un starptautiskos forumos sadarboties vai apmainīties ar informāciju par savstarpēji interesējošiem jautājumiem, kas saistīti ar savvaļas augu un dzīvnieku nelikumīgas tirdzniecības apkarošanu, tostarp palielinot informētību, lai samazinātu pieprasījumu pēc nelikumīgiem savvaļas dzīvnieku un augu produktiem, un veicot iniciatīvas, lai uzlabotu sadarbību informācijas apmaiņas un izpildes jomā.

33.13. PANTS

Tirdzniecība un bioloģiskā daudzveidība

1. Puses atzīst, ka ir svarīgi saglabāt un ilgtspējīgi izmantot bioloģisko daudzveidību un ka tirdzniecībai ir sava loma šo mērķu sasniegšanā, saskaņā ar Konvenciju par bioloģisko daudzveidību, kas parakstīta Riodežaneiro 1992. gada 5. jūnijā ("KBD"), citiem attiecīgiem *MEA*, kuriem tās ir pievienojušās, un lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar tiem.

2. Saskaņā ar 1. punktu katra Puse veic bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumus, ja tā ir pakļauta spiedienam saistībā ar tirdzniecību un ieguldījumiem, tostarp, apmainoties ar informāciju un pieredzi, un pasākumus, lai novērstu invazīvu svešzemju sugu izplatīšanos, atzīstot, ka sauszemes un ūdens invazīvu svešzemju sugu pārvietošana pāri robežām, izmantojot ar tirdzniecību saistītus kanālus, var nelabvēlīgi ietekmēt vidi, saimniecisko darbību un attīstību, kā arī cilvēku veselību.
3. Puses atzīst, cik svarīgi ir respektēt, saglabāt un uzturēt zināšanas un praksi, ko izkopoši pamatiedzīvotāji un vietējās kopienas, kuras pārstāv tradicionālo dzīvesveidu, kas veicina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, un atzīst tirdzniecības lomu šo centienu atbalstīšanā.
4. Puses atzīst, cik svarīgi ir atvieglot piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un sekmēt ģenētisko resursu izmantošanā gūto labumu taisnīgu un vienlīdzīgu sadali saskaņā ar Pušu attiecīgajiem iekšzemes pasākumiem un katras Puses starptautiskajām saistībām.
5. Puses arī atzīst, ka, izstrādājot un īstenojot pasākumus, kas attiecas uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, svarīga ir sabiedrības līdzdalība un apspriešanās saskaņā ar to attiecīgajiem tiesību aktiem vai politiku.

6. Puses saskaņā ar 33.7. pantu attiecīgā gadījumā var divpusēji, reģionāli un starptautiskos forumos veicināt, sadarboties vai apmainīties ar informāciju par bioloģiskās daudzveidības politikas aspektiem, kas saistīti ar tirdzniecību, un abpusēji interesējošiem pasākumiem, piemēram, par:

- a) iniciatīvām un labu praksi attiecībā uz tirdzniecību ar dabas resursu produktiem, kuri iegūti, ilgtspējīgi izmantojot bioloģiskos resursus un veicinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu;
- b) bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī ekosistēmu un to pakalpojumu, un saistīto ekonomikas instrumentu aizsardzību, atjaunošanu un novērtēšanu un
- c) piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un godīgu un vienlīdzīgu to ieguvumu sadali, ko gūst no šo resursu izmantošanas.

33.14. PANTS

Tirdzniecība un ilgtspējīga zvejniecības un akvakultūru pārvaldība

1. Puses atzīst, cik svarīga ir jūras bioloģisko resursu un ekosistēmu saglabāšana un ilgtspējīga pārvaldīšana, un atzīst tirdzniecības lomu šo mērķu sasniegšanā.
2. Izstrādājot un īstenojot saglabāšanas pasākumus, Puses ņem vērā sociālos, tirdzniecības, attīstības un vides apsvērumus, kā arī nerūpnieciskās vai mazapjoma zvejas nozīmi vietējo zvejnieku kopienu iztikā.

3. Puses atzīst, ka nelegālai, neregistrētai un neregulētai (NNN) zvejai¹ var būt ievērojama negatīva ietekme uz zivju krājumiem, zivsaimniecības produktu tirdzniecības ilgtspēju, attīstību un vidi, un apstiprina, ka ir jāīsteno, lai risinātu zvejas resursu pārzvejas un neilgtspējīgas izmantošanas problēmas.

4. Ņemot vērā 1.līdz 3. punktu, katra Puse:

- a) īsteno un savā rīcībā ievēro principus, kas ietverti 1982. gada 10. decembrī Montegobejā parakstītajā ANO Jūras tiesību konvencijā, ANO Nolīgumā par ANO 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvencijas noteikumu īstenošanu attiecībā uz mainīgas dislokācijas un tālu migrējošo zivju sugu krājumu saglabāšanu un apsaimniekošanu, kas pieņemts Ņujorkā 1995. gada 4. augustā, ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (“FAO”) Nolīgumā par zvejas kuģu atbilstības veicināšanu starptautiskajiem saglabāšanas un pārvaldības pasākumiem atklātā jūrā, kas pieņemts Romā 1993. gada 24. novembrī, *FAO* Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksā, kas pieņemts 1995. gada 31. oktobrī ar Rezolūciju 4/95, un *FAO* Nolīgumā par ostas valsts pasākumiem, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju, kurš pieņemts parakstīts Romā 2009. gada 22. novembrī;

¹ Termiņš “nelegāla, neregistrēta un neregulēta zveja” ir jāsaprot tādā pašā nozīmē, kā noteikts 3. punktā ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas 2001. gada Starptautiskajā nelegālās, neregistrētās un neregulētās zvejas aizkavēšanas, novēršanas un izskausanas rīcības plānā (“2001. gada NNN zvejas rīcības plāns”).

- b) piedalīties *FAO* iniciatīvā par Globālo zvejas kuģu, transporta saldētājkuģu un apgādes kuģu reģistru;
- c) cenšas izmantot zvejniecības pārvaldības sistēmu, kura ir balstīta uz labākajiem pieejamajiem zinātniskajiem pierādījumiem un starptautiski atzītu zvejniecības pārvaldības un saglabāšanas paraugpraksi, kura ir atspoguļota attiecīgajos starptautisko instrumentu¹ noteikumos, kuru mērķis ir nodrošināt jūras sugu ilgtspējīgu izmantošanu un saglabāšanu, un kuras nolūks cita starpā ir:
- i) novērst pārzveju un pārmērīgu zvejas kapacitāti;
 - ii) samazināt nemērķa sugu piezveju;
 - iii) veicināt pārzvejoto krājumu atjaunošanu visiem jūras zvejas resursiem un
 - iv) veicināt zvejniecības pārvaldību, izmantojot ekosistēmas pieeju, tostarp ar Pušu sadarbību;

¹ Šie instrumenti cita starpā ietver ANO Jūras tiesību konvenciju, ANO Nolīgumu par Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982. gada decembra Jūras tiesību konvencijas noteikumu īstenošanu attiecībā uz mainīgas dislokācijas un tālu migrējošo zivju sugu krājumu saglabāšanu un apsaimniekošanu, *FAO* Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksu, *FAO* Nolīgumu par zvejas kuģu atbilstības veicināšanu starptautiskajiem saglabāšanas un pārvaldības pasākumiem atklātā jūrā, 2001. gada NNN zvejas rīcības plānu un *FAO* Nolīgumu par ostas valsts pasākumiem, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju.

- d) lai atbalstītu centienus apkarot NNN zvejas praksi un palīdzētu novērst tirdzniecību ar šādā praksē iegūtu sugu produktiem:
- i) īsteno efektīvus pasākumus NNN zvejas apkarošanai;
 - ii) nodrošina uzraudzības, kontroles, pārraudzības, atbilstības un izpildes sistēmu izmantošanu, lai:
 - A) saskaņā ar savām starptautiskajām saistībām un saviem tiesību aktiem neļauj kuģiem, kas peld ar tās karogu, un fiziskas personām iesaistīties NNN zvejas darbībās un attur viņus no tām un
 - B) risina jautājumu par zivju vai zivju produktu pārkraušanu jūrā, lai aizkavētu un novērstu NNN zvejas darbības;
 - iii) īsteno ostas valsts pasākumus un
 - iv) īsteno pasākumus, lai novērstu NNN zveju un tajā iegūtu zivju produktu iekļūšanu katras Puses piegādes ķēdēs, un sadarbojas šajā nolūkā, tostarp veicinot informācijas apmaiņu;

- e) konstruktīvi piedalās to reģionālo zvejniecības pārvaldības organizāciju ("RZPO") darbā, kurās tās ir locekles, novērotājas vai sadarbības partneres, kas nav līgumslēdzējas puses, ar nolūku panāktu labu zvejniecības pārvaldību un ilgtspējīgu zivsaimniecību, piemēram, veicinot zinātnisko pētniecību un pieņemot saglabāšanas pasākumus, kuru pamatā ir labākie pieejamie zinātniskie dati, stiprinot atbilstības mehānismus, veicot periodisku darbības pārskatīšanu un īstenojot RZPO pārvaldības pasākumu efektīvu kontroli, uzraudzību un izpildi, kā arī attiecīgā gadījumā pieņemot un īstenojot nozvejas dokumentāciju un sertifikācijas shēmas un ostas valsts pasākumus;
- f) lai neapdraudētu būtiskos saglabāšanas un pārvaldības pasākumus, ko pieņēmušas RZPO, kurās tā nav locekle, cenšas savā rīcībā ievērot minētos pasākumus, kā arī cenšas nekaitēt to nozvejas vai tirdzniecības dokumentēšanas sistēmu darbībai, ko izmanto RZPO, kurās tā nav locekle, un
- g) veicina ilgtspējīgas un atbildīgas akvakultūras attīstību, ņemot vērā tās ekonomiskos, sociālos, kultūras un vides aspektus, tai skaitā attiecībā uz *FAO* Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksā ietverto mērķu un principu īstenošanu.

5. Puses attiecīgā gadījumā un saskaņā ar 33.7. pantu sadarbojas divpusēji un RZPO ietvaros, lai veicinātu ilgtspējīgu zvejas praksi un tirdzniecību ar ilgtspējīgi pārvaldītā zvejniecībā iegūtu zivju produktu tirdzniecību. Turklāt Puses var sadarboties, lai apmainītos ar zināšanām un labu praksi nolūkā atbalstīt šā panta īstenošanu.

C IEDAĻA

DARBS UN TIRDZNIECĪBA

33.15. PANTS

Mērķi

1. Puses atzīst, ka tirdzniecība un ieguldījumi sniedz iespējas radīt darbvietas un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, tai skaitā jauniešiem, piedāvājot nodarbinātības noteikumus, kas atbilst principiem, kuri noteikti SDO Deklarācijā par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā, kas pieņemta Starptautiskajā Darba konferencē 1998. gada 18. jūnijā Ženēvā un grozīta 2022. gadā (turpmāk “SDO Deklarācija par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā”), un SDO 2008. gada Deklarācijā par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, kas grozīta 2022. gadā.
2. Pušu mērķis ir nodrošināt augstu darba aizsardzības līmeni saskaņā ar starptautiskajiem darba standartiem, ko tās ievēro, un veicināt savstarpēji atbalstošu tirdzniecības un darba politiku, lai uzlabotu darbinieku darba apstākļus un darba dzīves kvalitāti. Tās centīsies uzlabot cilvēkkapitāla pilnveidošanu un pārvaldību, lai uzlabotu nodarbināmību, ekonomisko izcilību un lielāku ražīgumu, kas ir izdevīgi gan darba ņēmējiem, gan uzņēmumiem. Attiecīgi Puses cenšas nodrošināt jauniešiem iespējas attīstīt prasmes, kas vajadzīgas, lai sekmīgi iekļautos un paliktu darba tirgū.

3. Pušu mērķis ir sadarboties abpusēji interesējošos ar tirdzniecību saistītos darba jautājumos, lai stiprinātu plašākas attiecības starp Pusēm.

33.16. PANTS

Daudzpusēji darba standarti un nolīgumi

1. Puses apstiprina savu apņemšanos veicināt starptautiskās tirdzniecības attīstību tādā veidā, kas sekmē pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem, jo īpaši sievietēm, jauniešiem un personām ar invaliditāti, atbilstoši Pušu attiecīgajiem pienākumiem saskaņā ar SDO, tostarp tiem, kas noteikti SDO Deklarācijā par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā, kas grozīta 2022. gadā, un SDO Deklarācijā par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, kas grozīta 2022. gadā.
2. Atgādinot SDO Deklarāciju par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, kas grozīta 2022. gadā, Puses atzīmē, ka uz pamatprincipu un pamattiesību pārkāpumiem darbā nevar atsaukties un tos citādi izmantot, lai gūtu likumīgu salīdzinošo priekšrocību, un ka darba standartus nevajadzētu izmantot tirdzniecības protekcionalisma nolūkos.
3. Katra Puse efektīvi īsteno SDO konvencijas, ko ratificējusi attiecīgi Čīle un dalībvalstis.

4. Saskaņā ar SDO konstitūciju, kas pieņemta kā 1919. gada 28. jūnijā parakstītā Versaļas līguma XIII daļa, un SDO Deklarāciju par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā, kas grozīta 2022. gadā, katra Puse ievēro, veicina un efektīvi īsteno starptautiski atzītos darba pamatstandartus, kā noteikts SDO pamatkonvencijās, proti:

- a) biedrošanās brīvību un tiesību uz koplīguma slēgšanu faktiska atzīšanu;
- b) visu piespiedu un obligātā darba formu izskaušanu;
- c) bērnu darba faktiska atcelšanu, tostarp bērnu darba ļaunāko formu aizliegumu;
- d) diskriminācijas izskaušanu nodarbinātībā un profesijā un
- e) drošu un veselīgu darba vidi.

5. Puses regulāri apmainās ar informāciju par to, kā tām sokas ar to SDO konvenciju vai protokolu ratificēšanu, kurus SDO atzinusi par aktuāliem un kuriem tās vēl nav pievienojušās.

6. Katra Puse veicina SDO programmu pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai, kas izklāstīta SDO Deklarācijā par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, kura grozīta 2022. gadā, jo īpaši attiecībā uz:

- a) pienācīgas kvalitātes darba apstākļiem visiem, tostarp attiecībā uz algām un izpeļņu, darba laiku, citiem darba apstākļiem un sociālo aizsardzību, un
- b) sociālo dialogu darba jautājumos starp darba ņēmējiem un darba devējiem un to attiecīgajām organizācijām, kā arī ar attiecīgajām valdības iestādēm.

7. Katra Puse saskaņā ar saistībām, ko tā uzņēmusies SDO:

- a) pieņem un īsteno pasākumus un politiku darba drošības un veselības aizsardzības jomā un
- b) uztur darba inspekciju sistēmu saskaņā ar attiecīgajiem SDO darba inspekcijas standartiem.

33.17. PANTS

Piespiedu vai obligāts darbs

1. Atgādinot, ka piespiedu darba izskaušana ir viens no Programmā 2030. gadam minētajiem mērķiem, Puses uzsver, cik svarīgi ir ratificēt un efektīvi īstenot 1930. gada Piespiedu darba konvencijas 2014. gada protokolu, kas pieņemts Ženēvā 2014. gada 11. jūnijā.

2. Puses atzīst mērķi izskaust visu veidu piespiedu vai obligāto darbu, tostarp piespiedu vai obligātu bērnu darbu.

3. Līdz ar to Puses apzina sadarbības, informācijas, pieredzes un labas prakses apmaiņas iespējas saistībā ar visu veidu piespiedu vai obligātā darba izskaušanu.

33.18. PANTS

Sadarbība tirdzniecības un nodarbinātības jautājumos

Saskaņā ar 33.7. punktu Puses pēc vajadzības divpusēji vai SDO ietvaros apspriežas un sadarbojas ar tirdzniecību saistītos darba jautājumos, kas ietilpst abu Pušu savstarpējo interešu jomā, tostarp, bet ne tikai attiecībā uz:

- a) darbvietu radīšanu un produktīvas, augstas kvalitātes nodarbinātības veicināšanu, tostarp politiku, kuras mērķis ir radīt izaugsmi ar daudzām jaunām darbvietām un veicināt ilgtspējīgus uzņēmumus un uzņēmējdarbību;
- b) uzņēmējdarbības un darba ražīguma uzlabošanu, jo īpaši mazajos un vidējos uzņēmumos;

- c) cilvēkkapitāla attīstību, piekļuvi darba tirgum un jo īpaši jauniešu nodarbināmības uzlabošanu, tostarp izmantojot mūžizglītību un profesionālo apmācību, tālākizglītību, apmācību un prasmju pilnveidošanu un uzlabošanu, tostarp jaunajās un vides nozarēs;
- d) darba un privātās dzīves līdzsvaru un inovatīvu praksi darbavietā, lai uzlabotu darba ņēmēju labklājību;
- e) SDO programmā pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai iekļauto ar tirdzniecību saistīto aspektu veicināšanu, tostarp saikni starp tirdzniecību un pilnīgu un produktīvu nodarbinātību, darba tirgus pielāgošanos, darba pamatstandartiem, pienācīgas kvalitātes nodarbinātību globālajās piegādes ķēdēs, sociālo aizsardzību un sociālo iekļaušanu, sociālo dialogu un dzimumu līdztiesību;
- f) pienācīgas kvalitātes darbvietu veicināšanu ar tirdzniecības palīdzību, tostarp darba drošību un veselības aizsardzību strādājošām grūtniecēm un darba ņēmējām, kas strādā pēcdzemdību periodā;
- g) darba aizsardzību un darba inspekciju, piemēram, atbilstības nodrošināšanas un izpildes mehānismu uzlabošanu;
- h) tādu problēmu risināšanu un iespēju apzināšanu, ko rada daudzpaaudžu darbaspēks, tostarp:
 - i) vienlīdzības veicināšanu un diskriminācijas izskaušanu nodarbinātībā un profesijā un

- ii) mazāk aizsargātu darba ņēmēju aizsardzība;
- i) darba attiecību uzlabošanu, piemēram, alternatīvu strīdu izšķiršanas paraugpraksi un trīspusēju apspriešanos;
- j) pamatkonvenciju, prioritāru un citu aktuālo SDO konvenciju īstenošanu, kā arī SDO Trīspusējās deklarācijas par principiem attiecībā uz daudznacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku un ANO Vadošo principu uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām īstenošanu un
- k) darbaspēka statistiku.

D IEDAĻA

INSTITUCIONĀLĀ KĀRTĪBA

33.19. PANTS

Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja un kontaktpunkti

1. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejā (“apakškomiteja”), kas izveidota saskaņā ar 8.8. panta 1. punktu, Čīles pārstāvji ir amatpersonas no iestādēm, kas ir atbildīgas par tirdzniecības, darba, vides un dzimumu līdztiesības jautājumiem.

2. Apakškomiteja rīko īpašas sanāksmes par attiecīgi vides un darba jautājumiem¹, kā arī par caurviju jautājumiem, kas saistīti ar tirdzniecību un ilgtspējīgu attīstību.

3. Apakškomitejai ir šādi uzdevumi:

- a) veicināt, uzraudzīt un pārskatīt šīs nodaļas īstenošanu;
- b) noteikt, organizēt, pārraudzīt un novērtēt šajā nodaļā paredzētos sadarbības pasākumus, tostarp informācijas un pieredzes apmaiņu savstarpējo interešu jomās;
- c) ziņot Apvienotajai komitejai un sniegt tai ieteikumus par visiem jautājumiem, kas saistīti ar šo nodaļu, tostarp par tematiem, kurus apspriež, izmantojot 40.5. pantā minētos pilsoniskās sabiedrības mehānismus;
- d) veikt 33.21. un 33.22. pantā minētos uzdevumus;
- e) attiecīgā gadījumā koordinēt darbību ar citām apakškomitejām, kas izveidotas saskaņā ar šo nolīguma daļu, tostarp attiecībā uz centieniem savā darbā integrēt ar dzimumu saistītus jautājumus, apsvērumus un darbības, kā minēts 34.4. panta 8. punktā, un
- f) veikt jebkādas citas funkcijas, par kurām Puses var vienoties.

¹ Vides un darba jautājumus var apspriest atsevišķās sanāksmēs vai secīgās sanāksmēs.

4. Par jautājumiem, kas saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu, apakškomiteja pēc savstarpējas vienošanās var apspriesties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām vai ekspertiem vai lūgt to padomu.

5. Apakškomiteja pēc vienprātības principa sagatavo ziņojumu par katru sanākumi un pēc sanāksmes to publicē.

6. Katra Puse savā administrācijā izraugās kontaktpunktu, lai veicinātu saziņu un koordināciju starp Pusēm visos jautājumos, kas saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu. Čīlei īpašie kontaktpunkti darba, vides un dzimumu līdztiesības jautājumos ir Ārlietu ministrijas Starptautisko ekonomisko attiecību apakšsekretariāta vai tā pēcteča pakļautībā. Katra Puse nekavējoties informē otru Pusi par saviem kontaktpunktiem un sniedz to kontaktinformāciju.

7. Kontaktpunkti:

- a) veicina regulāru saziņu un koordināciju starp Pusēm;
- b) neskarot 8.7. panta 2. punktu, palīdz apakškomitejai, tostarp izstrādā darba kārtību un veic visus citus apakškomitejas sanāksmēm nepieciešamos sagatavošanās darbus;

- c) attiecīgā gadījumā komunicē ar savas valsts pilsonisko sabiedrību un
- d) savstarpēji sadarbojas, tostarp ar citām attiecīgajām to pārvaldes struktūrām, lai izstrādātu un īstenotu sadarbības pasākumus.

33.20. PANTS

Strīdu izšķiršana

1. Puses, izmantojot dialogu, informācijas apmaiņu un sadarbību, dara visu iespējamo, lai risinātu jebkādas domstarpības starp Pusēm par šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu.
2. Ja Pusēm rodas domstarpības par šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu, Puses izmanto vienīgi 33.21. un 33.22. pantā minētās strīdu izšķiršanas procedūras.

33.21. PANTS

Apspriešanās

1. Puse ("pieprasījuma iesniedzēja Puse") jebkurā laikā var pieprasīt apspriešanos ar otru Pusi ("atbildētāja Puse") par jebkuru jautājumu saistībā ar šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu, iesniedzot rakstisku pieprasījumu atbildētājas Puses kontaktpunktam. Pieprasījumā izklāsta apspriešanās pieprasīšanas iemeslus, iekļaujot pietiekami konkrētu attiecīgā jautājuma aprakstu un šīs nodaļas noteikumus, ko tā uzskata par piemērojamiem.
2. Atbildētāja Puse rakstiski sniedz pieprasīto informāciju ne vēlāk kā 10 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas dienas, izņemot, ja tā ar pieprasījuma iesniedzēju Pusi ir vienojusies citādi.
3. Puses sāk apspriešanos ne vēlāk kā 30 dienas pēc dienas, kad atbildētāja Puse ir saņēmusi pieprasījumu, izņemot, ja Puses vienojas citādi.
4. Apspriešanās var notikt klātienē vai, izmantojot visus Pusēm pieejamos tehnoloģiskos līdzekļus. Ja apspriešanās notiek klātienē, tās notiek atbildētājas Puses teritorijā, izņemot, ja Puses vienojas citādi.
5. Apspriešanās gaitā Puses:
 - a) sniedz pietiekamu informāciju, kas ļauj pilnībā izsvērt izskatāmo jautājumu, un

b) ievēro konfidencialitāti attiecībā uz visu informāciju, ar kuru apspriešanās gaitā notikusi apmaiņa.

6. Puses apspriežas, lai panāktu savstarpēji apmierinošu jautājuma risinājumu, ņemot vērā ar izskatāmo jautājumu saistītās sadarbības iespējas. Jautājumos, kas saistīti ar šajā nodaļā minētajiem daudzpusējiem nolīgumiem, Puses ņem vērā informāciju no SDO vai attiecīgajām struktūrām, kas izveidotas saskaņā ar minētajiem nolīgumiem. Attiecīgā gadījumā Puses var vienoties lūgt padomu šādām organizācijām vai struktūrām vai jebkuram citam ekspertam vai struktūrai, ko tās uzskata par piemērotu, lai palīdzētu tām apspriedēs.

7. Ja Puses nespēj atrisināt jautājumu 60 dienu laikā pēc rakstiskā apspriešanās pieprasījuma iesniegšanas saskaņā ar 1. punktu, jebkura Puse, iesniedzot rakstisku pieprasījumu otras Puses kontaktpunktam, var pieprasīt sasaukt apakškomitejas sanāksmi jautājuma izskatīšanai. Apakškomitejas sanāksme notiek nekavējoties, un tajā cenšas vienoties par jautājuma risinājumu.

8. Katra Puse vai apakškomiteja, kuras sanāksme sasaukta saskaņā ar 7. punktu, vajadzības gadījumā var lūgt 40.6. pantā minēto vietējo konsultantu grupu viedokli vai citu ekspertu padomu.

9. Ja Puses jautājumu spēj atrisināt, tās dokumentē iznākumu, attiecīgā gadījumā norādot konkrētus pasākumus un termiņus, par kuriem panākta vienošanās. Puses iznākumu publisko, ja vien nav vienojušās par ko citu.

33.22. PANTS

Ekspertu grupa

1. Ja Puses nespēj atrisināt jautājumu 60 dienu laikā pēc tam, kad iesniegts rakstisks pieprasījums sasaukt apakškomitejas sanākumi, kā minēts 33.21. panta 7. punktā, vai ja šāds pieprasījums nav izteikts 120 dienu laikā pēc rakstiska apspriešanās pieprasījuma iesniegšanas saskaņā ar 33.21. panta 1. punktu, pieprasījuma iesniedzēja Puse var pieprasīt izveidot ekspertu grupu jautājuma izskatīšanai.

Jebkuru šādu pieprasījumu iesniedz rakstiski atbildētājas Puses kontaktpunktam. Pieprasījumā norāda iemeslus, kāpēc pieprasīts izveidot ekspertu grupu, tostarp pietiekami konkrēti apraksta attiecīgo jautājumu un paskaidro, kādā ziņā minētais jautājums pārkāpj konkrētus šīs nodaļas noteikumus.

2. Ja vien šajā pantā nav paredzēts citādi, *mutatis mutandis* piemēro 38.6., 38.10., 38.13. pantu, 38.14. panta 1. punktu, 38.15., 38.19. pantu, 38.20. panta 2. punktu, 38.21., 38.22., 38.24., 38.32., 38.33., 38.34., 38.35. pantu, kā arī 38.-A pielikuma reglamentu un 38.-B pielikumā sniegto Rīcības kodeksu.

3. Apakškomiteja savā pirmajā sanāksmē Apvienotajai komitejai iesaka vismaz 15 kandidātus, kuri vēlas un spēj kā eksperti darboties ekspertu grupā. Pamatojoties uz šo ieteikumu, Apvienotā komiteja ne vēlāk kā vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā izveido šādu kandidātu sarakstu. Sarakstam ir šādi trīs apakšsaraksti:

a) viens kandidātu apakšsaraksts, kas izveidots, pamatojoties uz ES Puses priekšlikumiem;

- b) viens kandidātu apakšsaraksts, kas izveidots, pamatojoties uz Čīles priekšlikumiem, un
- c) viens tādu kandidātu apakšsaraksts, kuri nav nevienas Puses valstspiederīgie un būs ekspertu grupas priekšsēdētāji.
4. Katrā apakšsarakstā ir vismaz piecas personas. Apvienotā komiteja nodrošina, ka saraksts ir aktuāls un ka tajā vienmēr ir iekļauts minimālais personu skaits.
5. Šā panta 3. punktā minētajām personām ir speciālas zināšanas vai pieredze darba vai vides tiesību jomā, šīs nodaļas jautājumu jomā vai tādu strīdu izšķiršanas jomā, kas rodas saistībā ar starptautiskiem nolīgumiem. Tās ir neatkarīgas, darbojas privātpersonas statusā un attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar domstarpībām, nepilda nevienas organizācijas vai valdības norādījumus, nav saistītas ar Pušu valdībām un atbilst šā nolīguma 38.-B pielikumā sniegtā Rīcības kodeksa noteikumiem.
6. Izveidojot ekspertu grupu saskaņā ar 38.6. panta 3., 4. un 6. punktā izklāstītajām procedūrām, ekspertus izraugās no attiecīgajiem šā panta 3. punktā minētajiem apakšsarakstiem.

7. Ja vien Puses piecu dienu laikā no ekspertu grupas izveidošanas dienas nevienojas citādi, tās pilnvaras ir:

“ņemot vērā 33. nodaļas attiecīgos noteikumus Uzlabotajā pamat nolīgumā starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Čīles Republiku, no otras puses, izskatīt jautājumu, kas minēts pieprasījumā par ekspertu grupas izveidi, un saskaņā ar minētā nolīguma 33.23. pantu sniegt ziņojumu ar saviem konstatējumiem un ieteikumiem jautājuma atrisināšanai”.

8. Par jautājumiem, kas saistīti ar šajā nodaļā minētajiem daudzpusējiem nolīgumiem, ekspertu grupai būtu jālūdz informācija no SDO vai attiecīgajām struktūrām, kuras izveidotas saskaņā ar šiem nolīgumiem, tostarp visi attiecīgie pieejamie interpretējošie norādījumi, konstatējumi vai lēmumi, kurus pieņēmusi SDO un minētās struktūras. Šādu informāciju sniedz abām Pusēm piezīmju sniegšanai.

9. Ekspertu grupa interpretē šīs nodaļas noteikumus saskaņā ar parastajiem starptautisko publisko tiesību interpretācijas noteikumiem, tostarp tiem, kas kodificēti Vīnes Konvencijā par starptautisko līgumu tiesībām.

10. Ekspertu grupa iesniedz Pusēm starpposma ziņojumu un galīgo ziņojumu, kurā izklāsta konstatētos faktus, piemērojamos noteikumus un loģiskos apsvērumus, uz kuru pamata tā formulējusi savus konstatējumus, secinājumus un ieteikumus.

11. Ekspertu grupa sniedz Pusēm starpposma ziņojumu 100 dienu laikā pēc ekspertu grupas izveides dienas. Ja ekspertu grupa uzskata, ka šo termiņu nevar ievērot, ekspertu grupas priekšsēdētājs par to rakstveidā paziņo Pusēm, norādot kavēšanās iemeslus un dienu, kad ekspertu grupa plāno iesniegt starpposma ziņojumu. Ikvienu šajā punktā noteikto termiņu var pagarināt, Pusēm savstarpēji vienojoties.
12. Katra Puse 25 dienu laikā pēc starpposma ziņojuma iesniegšanas var iesniegt ekspertu grupai pamatotu pieprasījumu pārskatīt konkrētus starpposma ziņojuma aspektus. Puse var sniegt piezīmes par otras Puses pieprasījumu 15 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas.
13. Pēc pieprasījuma un piezīmju izskatīšanas ekspertu grupa sagatavo galīgo ziņojumu. Ja 11. punktā minētajā laikposmā nav iesniegts pieprasījums pārskatīt konkrētus starpposma ziņojuma aspektus, tad starpposma ziņojums kļūst par ekspertu grupas galīgo ziņojumu.
14. Ekspertu grupa sniedz Pusēm savu galīgo ziņojumu 175 dienu laikā no ekspertu grupas izveides dienas. Ja ekspertu grupa uzskata, ka šo termiņu nevar ievērot, ekspertu grupas priekšsēdētājs par to rakstveidā paziņo Pusēm, norādot kavēšanās iemeslus un dienu, kad ekspertu grupa plāno iesniegt galīgo ziņojumu. Ikvienu šajā punktā noteikto termiņu var pagarināt, Pusēm savstarpēji vienojoties.
15. Galīgais ziņojums ietver jebkura Pušu rakstiska pieprasījuma par starpposma ziņojumu apspriešanu un skaidri iztīrā Pušu piezīmes.

16. Puses publisko galīgo ziņojumu 15 dienu laikā pēc tam, kad ekspertu grupa to iesniegusi.
17. Ja ekspertu grupa galīgajā ziņojumā konstatē, ka Puse nav izpildījusi savas saistības saskaņā ar šo nodaļu, Puses apspriež piemērotus pasākumus, kas jāīsteno, ņemot vērā ekspertu grupas ziņojumu un ieteikumus. Atbildētāja Puse ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc ziņojuma publiskošanas informē savu vietējo konsultantu grupu, kas minēta 40.6. punktā, un otru Pusi par saviem lēmumiem attiecībā uz visām veicamajām darbībām vai pasākumiem.
18. Apakškomiteja pārrauga turpmākos pasākumus pēc ekspertu grupas galīgā ziņojuma un ieteikumiem. Vietējās konsultantu grupas, kas minētas 40.6. pantā, šajā sakarā var iesniegt apsvērumus apakškomitejai.

33.23. PANTS

Pārskatīšana

1. Lai veicinātu šīs nodaļas mērķu sasniegšanu, Puses apakškomitejas sanāksmēs apspriež, kā to efektīvāk īstenot, cita starpā ņemot vērā svarīgākās politikas norises katrā Pusē un izmaiņas starptautiskajos nolīgumos.

2. Ņemot vērā šādu apspriežu rezultātus, Puse var pieprasīt šīs nodaļas pārskatīšanu jebkurā laikā pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas. Šajā nolūkā apakškomiteja var ieteikt Pusēm grozīt attiecīgos šīs nodaļas noteikumus saskaņā ar 41.6. panta 1. punktā noteikto grozījumu procedūru.

34. NODAĻA

TIRDZNICĪBA UN DZIMUMU LĪDZTIESĪBA

34.1. PANTS

Konteksts un mērķi

1. Puses uzsver, ka ir svarīgi iekļaut dzimumu līdztiesības aspektu iekļaujošas ekonomikas izaugsmes veicināšanā un ka šajā ziņā būtiska nozīme var būt dzimumvērtīgai politikai. Tas ietver šķēršļu likvidēšanu, kuri kavē sieviešu līdzdalībai ekonomikā un starptautiskajā tirdzniecībā, tostarp vienlīdzīgāku iespēju nodrošināšanu attiecībā uz vīriešu un sieviešu piekļuvi konkrētiem amatiem un nozarēm darba tirgū.
2. Puses atzīst, ka starptautiskā tirdzniecība un ieguldījumi ir ekonomikas izaugsmes dzinējspēks, un atzīst arī sieviešu nozīmīgo ieguldījumu ekonomikas izaugsmē, piedaloties saimnieciskajā darbībā, tostarp uzņēmējdarbībā un starptautiskajā tirdzniecībā.

3. Puses atzīst, ka sieviešu līdzdalība starptautiskajā tirdzniecībā var veicināt viņu ekonomisko iespēju palielināšanu un ekonomisko neatkarību. Turklāt sievietēm pieejami un piederoši saimnieciskie resursi veicina ilgtspējīgu un iekļaujošu ekonomikas izaugsmi, labklājību, konkurētspēju un sabiedrības labklājību. Attiecīgi Puses uzsver savu nodomu īstenot šo nolīguma daļu tādā veidā, kas veicina un stiprina vīriešu un sieviešu līdztiesību.
4. Puses atgādina Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un mērķus, kas attiecas uz tirdzniecību un dzimumu līdztiesību, jo īpaši 5. mērķi: panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas visām sievietēm un meitenēm.
5. Puses atgādina par mērķiem, kas tika noteikti kopīgajā deklarācijā par tirdzniecību un sieviešu ekonomisko iespēju veicināšanu, ko pieņēma PTO Ministru konferencē Buenosairesā 2017. gada decembrī.
6. Puses atgādina par savām saistībām integrēt dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un meitenēm, kā arī ievērot demokrātijas principus, cilvēktiesības un pamatbrīvības, kā noteikts Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā, un citos attiecīgajos starptautiskajos cilvēktiesību instrumentos, kuri saistīti ar dzimumu līdztiesību un kuros tās ir puses.

7. Puses atkārtoti apstiprina savas saistības saskaņā ar Pekinas deklarāciju un Rīcības platformu, kas pieņemta ceturtajā Pasaules Sieviešu konferencē, kura notika 1995. gada 4. līdz 15. septembrī Pekinā, jo īpaši uzsverot mērķus un noteikumus, kas saistīti ar sieviešu vienlīdzīgu piekļuvi resursiem, nodarbinātībai, tirgiem un tirdzniecībai.

8. Puses atkārtoti apstiprina, cik svarīga ir iekļaujoša tirdzniecības politika, kas palīdz veicināt vienlīdzīgas tiesības, attieksmi un iespējas vīriešiem un sievietēm, kā arī izskaust jebkādu diskrimināciju pret sievietēm.

9. Puses uzsver privātā sektora nozīmi dzimumu līdztiesības veicināšanā, kad korporatīvajās darbībās tiek piemērota nediskriminācijas un daudzveidības politiku saskaņā ar Pušu apstiprinātajām vai atbalstītajām starptautiskajām pamatnostādņēm un standartiem.

10. Pušu mērķis ir:

- a) uzlabot savas tirdzniecības attiecības, sadarbību un dialogu tādā veidā, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret sievietēm un vīriešiem kā darba ņēmējiem, ražotājiem, tirgotājiem vai patērētājiem saskaņā ar Pušu starptautiskajām saistībām;
- b) veicināt sadarbību un dialogu ar mērķi uzlabot sieviešu spējas, nosacījumus un piekļuvi tirdzniecības radītajām iespējām;
- c) turpināt uzlabot to spējas risināt ar tirdzniecību saistītus dzimumu līdztiesības jautājumus, tostarp apmainoties ar informāciju un paraugpraksi.

34.2. PANTS

Daudzpusēji nolīgumi

1. Katra Puse efektīvi īsteno savas saistības saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 1979. gada 18. decembrī pieņemto Konvenciju par jebkādas sieviešu diskriminācijas izskaušanu, jo īpaši ņemot vērā tās noteikumus par sieviešu diskriminācijas izskaušanu ekonomiskajā dzīvē un nodarbinātības jomā.
2. Puses atgādina par saviem attiecīgajiem pienākumiem saskaņā ar šīs nolīguma daļas 33.16. pantu attiecībā uz SDO konvencijām, kas saistītas ar dzimumu līdztiesību un diskriminācijas izskaušanu attiecībā uz nodarbinātību un profesijām un ko ratificējušas dalībvalstis un Čīle.
3. Katra Puse atkārtoti apstiprina savu apņemšanos efektīvi īstenot savas saistības saskaņā ar citiem daudzpusējiem nolīgumiem, kuros tā ir līgumslēdzēja puse, kas pievēršas dzimumu līdztiesībai vai sieviešu tiesībām.

34.3. PANTS

Vispārēji noteikumi

1. Puses atzīst katras Puses tiesības noteikt savu darbības jomu un vienlīdzīgu iespēju garantijas vīriešiem un sievietēm un attiecīgi pieņemt vai grozīt savus attiecīgos tiesību aktus un politiku, ievērojot tās saistības saskaņā ar starptautiskajiem nolīgumiem, kas minēti 34.2. pantā.

2. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka tās attiecīgie tiesību akti un politika paredz un veicina vienlīdzīgas tiesības, attieksmi un iespējas vīriešiem un sievietēm saskaņā ar tās starptautiskajām saistībām. Katra Puse cenšas uzlabot šādus tiesību aktus un politiku.
3. Katra Puse cenšas vākt pēc dzimuma sadalītus datus, kas saistīti ar tirdzniecību un dzimumu, lai labāk izprastu tirdzniecības politikas instrumentu atšķirīgo ietekmi uz sievietēm un vīriešiem darba ņēmēju, ražotāju, tirgotāju vai patērētāju statusā.
4. Katra Puse savā teritorijā veicina sabiedrības informētību un pārredzamību attiecībā uz saviem tiesību aktiem un politiku dzimumu līdztiesības jomā, tai skaitā izpratni par to ietekmi un nozīmīgumu saistībā ar iekļaujošu ekonomikas izaugsmi un tirdzniecības politiku.
5. Katra Puse, formulējot, īstenojot un pārskatot pasākumus jomās, uz kurām attiecas šī nolīguma daļa, attiecīgā gadījumā ņem vērā vīriešu un sieviešu līdztiesības mērķi.
6. Katra Puse veicina tirdzniecību un ieguldījumus, veicinot vienlīdzīgas iespējas un sieviešu un vīriešu līdzdalību ekonomikā un starptautiskajā tirdzniecībā. Tas cita starpā ietver pasākumus, kuru mērķis ir: pakāpeniski izskaust jebkādu diskrimināciju dzimuma dēļ; veicināt principu, ka par vienādi vērtīgu darbu saņemama vienāda darba samaksa, lai novērstu vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības, un veicināt to, ka sievietes netiek diskriminētas nodarbinātības un profesiju jomā, tostarp grūtniecības un maternitātes dēļ.

7. Puse tirdzniecības vai ieguldījumu veicināšanas nolūkā nevājina vai nesamazina aizsardzību, kas piešķirta saskaņā ar tās attiecīgajiem tiesību aktiem, kuru mērķis ir nodrošināt dzimumu līdztiesību vai vienlīdzīgas iespējas sievietēm un vīriešiem.

8. Puse tirdzniecības vai ieguldījumu veicināšanas nolūkā neatsakās vai citādi neatkāpjas no saviem attiecīgajiem tiesību aktiem, kuru mērķis ir nodrošināt dzimumu līdztiesību vai vienlīdzīgas iespējas sievietēm un vīriešiem, nedz arī piedāvā atteikties vai citādi atkāpties no tiem tādā veidā, kas vājina vai samazina minētajos tiesību aktos paredzēto aizsardzības līmeni.

9. Puse nepieļauj to, ka tirdzniecības vai ieguldījumu veicināšanas nolūkā ar ilglaicīgām vai atkārtotām darbībām vai bezdarbību netiek efektīvi īstenoti tās attiecīgie tiesību akti, kuru mērķis ir nodrošināt dzimumu līdztiesību vai vienlīdzīgas iespējas sievietēm un vīriešiem.

34.4. PANTS

Sadarbības pasākumi

1. Puses atzīst ieguvumus, ko sniedz to attiecīgās pieredzes apmaiņa, izstrādājot, īstenojot, pārraugot un nostiprinot dzimumu līdztiesības pasākumu ar tirdzniecību saistīto aspektus.

2. Puses, ievērojot 1. punktu, veic sadarbības pasākumus, kas paredzēti, lai uzlabotu sieviešu, tostarp darba ņēmēju, darījumu aprindu pārstāvju un uzņēmēju, spējas un apstākļus, lai viņām būtu pieejamas iespējas, ko sniedz šī nolīguma daļa, un viņas varētu tās pilnībā izmantot.

3. Notiek sadarbības pasākumi par Pušu noteiktiem jautājumiem un tematiem.
4. Sadarbības pasākumus var izstrādāt un īstenot, attiecīgā gadījumā paredzot ANO, PTO, SDO, ESAO un citu starptautisku un reģionālu organizāciju, kā arī trešo valstu, uzņēmumu, darba devēju un darba ņēmēju organizāciju, izglītības un pētniecības organizāciju un citu nevalstisku organizāciju piedalīšanos.
5. Sadarbības jomas var ietvert pieredzes un paraugprakses apmaiņu saistībā ar politiku un programmām, kas veicina izteiktāku sieviešu līdzdalību starptautiskajā tirdzniecībā, kā arī par aspektiem, kas saistīti ar tirdzniecību, šādās ierosmēs:
 - a) sieviešu finansiālās iekļautības un izglītības, kā arī piekļuves finansējumam un finansiālai palīdzībai veicināšana;
 - b) sieviešu līderības veicināšana un sieviešu tīklu attīstīšana;
 - c) sieviešu pilnīgas līdzdalības veicināšana ekonomikā, sekmējot viņu līdzdalību, līderību un izglītību, jo īpaši jomās, kurās viņas ir nepietiekami pārstāvētas, piemēram, zinātnē, tehnoloģijā, inženierzinātnēs, matemātikā (*STEM*), kā arī inovācijā un uzņēmējdarbībā;
 - d) dzimumu līdztiesības veicināšana uzņēmumos;
 - e) sieviešu līdzdalība ar lēmumu pieņemšanu saistītos amatos publiskajā un privātajā sektorā;

- f) publiskas un privātas iniciatīvas, kuru mērķis ir veicināt sieviešu uzņēmējdarbību, tostarp sieviešu integrāciju formālajā ekonomikas sektorā, tādējādi uzlabojot sieviešu vadītu uzņēmumu konkurētspēju, lai ļautu viņām piedalīties un konkurēt vietējās, reģionālās un globālās vērtības ķēdēs, un darbības, lai veicinātu sieviešu vadītu mazo un vidējo uzņēmumu internacionalizāciju;
- g) politika un programmas, kuru mērķis ir uzlabot sieviešu digitālās prasmes un piekļuvi tiešsaistes uzņēmējdarbības rīkiem un e-komercijas platformām;
- h) aprūpes politikas un programmu, kā arī darba un privātās dzīves līdzsvara pasākumu ar dzimumu perspektīvu veicināšana;
- i) saiknes izpēte starp izteiktāku sieviešu līdzdalību starptautiskajā tirdzniecībā un vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību samazināšanu;
- j) uz dzimumu balstītas tirdzniecības politikas analīze, tostarp tās izstrāde, īstenošana un uzraudzība;
- k) pa dzimumiem sadalītu datu apkopošana, rādītāju izmantošana, uzraudzības un novērtēšanas metodika un ar tirdzniecību saistītas statistikas analīze no dzimumu perspektīvas;
- l) saikņu izpētīšana starp sieviešu līdzdalību starptautiskajā tirdzniecībā un tādām jomām kā pienācīgas kvalitātes nodarbinātība, profesiju segregācija un sieviešu darba apstākļi, tostarp strādājošu grūtnieču un pēcdzemdību periodā strādājošu sieviešu darba drošība un veselības aizsardzība saskaņā ar 33.18. panta f) punktu;

- m) politika un programmas, lai novērstu, mazinātu un reaģētu uz krīžu un ārkārtas situāciju atšķirīgo ekonomisko ietekmi uz sievietēm un vīriešiem, un
- n) visi pārējie izskatīšana, par ko Puses vienojušās.
6. Puses kopīgi nosaka sadarbības pasākumu prioritātes, pamatojoties uz abpusēju interešu jomām un pieejamajiem resursiem.
7. Sadarbība, tostarp 5. punktā noteiktajās jomās, var noritēt klātienē vai ar jebkuriem tehnoloģiskajiem līdzekļiem, kas pieejami Pusēm, izmantojot tādus pasākumus kā: darbsemināri, semināri, konferences, sadarbības programmas un projekti; pieredzes apmaiņa un paraugprakses apmaiņa par politiku un procedūrām un ekspertu apmaiņa.
8. Puses, darbodamās Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejā, kas izveidota saskaņā ar 8.8. panta 1. punktu, veicina šajā nolīguma daļā izveidoto struktūru centienus integrēt savā darbā ar dzimumu saistītus jautājumus, apsvērumus un darbības.
9. Puses, ja nepieciešams, veicina sieviešu iekļaujošu līdzdalību, kad īsteno saskaņā ar šo pantu izveidotos sadarbības pasākumus.

34.5. PANTS

Institucionālā kārtība

1. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 8.8. panta 1. punktu, ir atbildīga par šīs nodaļas īstenošanu. Šai nodaļai *mutatis mutandis* piemēro 33.19. pantu¹.
2. Mijiedarbojoties ar pilsonisko sabiedrību vietējās konsultantu grupās, kas izveidotas vai izraudzītas saskaņā ar 40.6. pantu, un Pilsoniskās sabiedrības forumā, kas organizēts saskaņā ar 40.7. pantu, Puses mudina šajā procesā iesaistīties organizācijas, kas veicina vīriešu un sieviešu līdztiesību.

34.6. PANTS

Strīdu izšķiršana

Šai nodaļai *mutatis mutandis* piemēro 33.20., 33.21. un 33.22. pantu².

¹ Lielākai noteiktībai – visas atsauces uz 33. nodaļu vai uz vides un darba jautājumiem minētajā pantā saprot kā atsauces uz šo nodaļu vai attiecīgi uz dzimumu līdztiesības jautājumiem.

² Lielākai noteiktībai – visas atsauces uz 33. nodaļu vai uz vides un darba jautājumiem vai tiesībām minētajos pantos saprot kā atsauces uz šo nodaļu vai attiecīgi uz dzimumu līdztiesības jautājumiem vai tiesībām, kas saistītas ar šiem jautājumiem.

34.7. PANTS

Pārskatīšana

1. Puses vienojas par to, ka svarīgi ir kopīgi vai atsevišķi uzraudzīt un novērtēt šīs nolīguma daļas īstenošanas ietekmi uz vīriešu un sieviešu līdztiesību un sieviešu iespējām, kas paveras saistībā ar tirdzniecību, šā darba veikšanā ņemot talkā Pušu attiecīgos procesus un institūcijas, kā arī saskaņā ar šo nolīguma daļu izveidotos procesus un institūcijas.
2. Puses var pārskatīt šo nodaļu, ņemot vērā tās īstenošanas gaitā gūto pieredzi, un vajadzības gadījumā ieteikt, kā nostiprināt tās noteikumus.

35. NODAĻA

PĀRREDZAMĪBA

35.1. PANTS

Mērķis

1. Puses, atzīstot ietekmi, kāda to attiecīgajai regulatīvajai videi var būt uz savstarpējo tirdzniecību un ieguldījumiem, cenšas nodrošināt uzņēmējiem, jo īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, paredzamu regulatīvo vidi un efektīvas procedūras.

2. Puses atkārtoti apstiprina savas attiecīgās saistības, kas paredzētas PTO līgumā, un šajā nodaļā balstās uz minētajām saistībām un nosaka turpmākus pārredzamības pasākumus.

35.2. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “administratīvs lēmums” ir lēmums vai darbība ar juridiskām sekām, ko piemēro konkrētai personai, precei vai pakalpojumam konkrētā gadījumā, un ietver arī administratīva lēmuma nepieņemšanu, ja tas paredzēts kādas Puses tiesībās, un
- b) “vispārēji piemērojams administratīvs nolēmums” ir administratīvs nolēmums vai interpretācija, kas attiecas uz visām personām un faktiskām situācijām, uz kurām parasti attiecas minētais administratīvais nolēmums vai interpretācija, un ar ko nosaka rīcības normu, bet kas neietver:
 - i) administratīvā vai tiesvedībai pielīdzināmā procesā pieņemtu atzinumu vai nolēmumu, ko piemēro konkrētai otras Puses personai, precei vai pakalpojumam konkrētā lietā, vai
 - ii) nolēmumu par konkrētu rīcību vai praksi.

35.3. PANTS

Publicēšana

1. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesību akti, noteikumi, procedūras, vispārēji piemērojami administratīvie nolēmumi un tiesas nolēmumi attiecībā uz jebkuru šajā nolīguma daļā ietvertu jautājumu tiek nekavējoties publicēti oficiāli izraudzītā plašsaziņas līdzeklī un, ja iespējams, elektroniskā veidā vai citādi darīti pieejami tā, lai jebkura persona varētu ar tiem iepazīties.
2. Katra Puse paskaidro, kāds mērķis un loģiskais pamatojums ir tās normatīvajiem aktiem, procedūrām, vispārēji piemērojamiem administratīvajiem nolēmumiem un tiesas nolēmumiem, kuri pieņemti par jebkuru šajā nolīguma daļā ietvertu jautājumu.
3. Katra Puse nosaka samērīgu laikposmu, kas paiet no normatīvo aktu, kuri pieņemti par jebkuru šajā nolīguma daļā ietvertu jautājumu, publicēšanas dienas līdz to spēkā stāšanās dienai, izņemot gadījumus, kad tas nav iespējams steidzamības dēļ. Šis punkts neattiecas uz vispārēji piemērojamiem administratīviem nolēmumiem un tiesas nolēmumiem.

35.4. PANTS

Informācijas pieprasīšana un sniegšana

1. Katra Puse izveido vai uztur piemērotus mehānismus, lai atbildētu uz jebkuras personas informācijas pieprasījumiem par normatīvajiem aktiem attiecībā uz jebkuru šajā nolīguma daļā ietvertu jautājumu.
2. Pēc Puses pieprasījuma otra Puse nekavējoties sniedz informāciju un atbild uz informācijas pieprasījumiem par spēkā esošiem vai plānotiem normatīvajiem aktiem attiecībā uz jebkuru šajā nolīguma daļā ietvertu jautājumu, ja vien saskaņā ar citu šīs nolīguma daļas nodaļu nav izveidots īpašs mehānisms.

35.5. PANTS

Administratīvās procedūras

1. Katra Puse objektīvi, neatkarīgi un samērīgi administrē visus tiesību aktus, noteikumus, procedūras un vispārēji piemērojamus administratīvos nolēmumus par jebkuru šajā nolīguma daļā ietvertu jautājumu.

2. Ja attiecībā uz konkrētām otras Puses personām, precēm vai pakalpojumiem tiek uzsākta administratīva procedūra saistībā ar 1. punktā minēto tiesību aktu, noteikumu, procedūru un vispārēji piemērojamo administratīvo nolēmumu piemērošanu, katra Puse:

- a) cenšas personām, ko tieši skar administratīvās procedūras, saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem laicīgi paziņot par procedūru sākšanu, tostarp sniegt procedūru būtības aprakstu, tiesisko pamatojumu, saskaņā ar kuru procedūras tiek uzsāktas, un – vajadzības gadījumā – problemātisko jautājumu vispārīgu aprakstu un
- b) pirms galīgā administratīvā lēmuma nodrošina šīm personām pienācīgu iespēju iesniegt faktus un argumentus, kas pamato tās nostāju, ja to pieļauj termiņš, procedūras veids un sabiedrības intereses.

35.6. PANTS

Pārskatīšana un pārsūdzēšana

1. Katra Puse izveido vai saglabā tiesas, šķīrējtiesas vai administratīvās tiesas vai procedūras, lai nekavējoties pārskatītu un vajadzības gadījumā labotu administratīvos lēmumus saistībā ar jebkuru šajā nolīguma daļā ietvertu jautājumu.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesas, šķīrējtiesas vai administratīvās tiesas īsteno pārsūdzības vai pārskatīšanas procedūras nediskriminējošā un objektīvā veidā. Šādas tiesas ir objektīvas un neatkarīgas no iestādes, kurai uzticēta administratīvās izpildes pilnvaras, un tās nav ieinteresētas lietas iznākumā.

3. Attiecībā uz 1. punktā minētajām tiesām vai procedūrām katra Puse nodrošina, ka tiesvedības pusēm šādās tiesās vai tiesvedībās:

- a) ir nodrošināta pienācīga iespēja pamatot vai aizstāvēt savu nostāju un
- b) tiek izsniegts lēmums, kura pamatā ir pierādījumi un izklāsti vai, ja to prasa Puses tiesību akti, – dokumenti, kurus apkopojusi attiecīgā iestāde.

4. Katra Puse nodrošina, ka 3. punkta b) apakšpunktā minēto lēmumu īsteno iestāde, kurai piešķirtas administratīvās izpildes pilnvaras, un ka to var pārsūdzēt vai pārskatīt, kā paredzēts normatīvajos aktos.

35.7. PANTS

Saistība ar citām nodaļām

Šajā nodaļā izklāstītos noteikumus piemēro papildus īpašajiem noteikumiem, kas izklāstīti citās šīs nolīguma daļas nodaļās.

36. NODAĻA

LABA REGULATĪVĀ PRAKSE

36.1. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šo nodaļu piemēro regulatīviem pasākumiem, ko pieņēmušas vai sākušas regulatīvas iestādes attiecībā uz jebkuru jautājumu, kurš ir ietverts šajā nolīguma daļā.
2. Šī nodaļa neattiecas uz dalībvalstu regulatīvajām iestādēm un regulatīvajiem pasākumiem, praksi vai pieejām.

36.2. PANTS

Vispārīgi principi

1. Puses atzīst, ka ir svarīgi:
 - a) regulatīvo pasākumu plānošanas, izstrādes, izdošanas, īstenošanas, izvērtēšanas un pārskatīšanas procesā izmantot labu regulatīvo praksi, lai sasniegtu iekšpolitikas mērķus, un

b) saglabāt un vairot šīs daļas sniegtās priekšrocības, lai atvieglotu preču un pakalpojumu tirdzniecību un palielinātu ieguldījumus starp Pusēm.

2. Katra Puse var brīvi noteikt savu pieeju labai regulatīvajai praksei saskaņā ar šo daļu tādā veidā, kas atbilst tās tiesiskajam regulējumam, praksei un pamatprincipiem, kuri ir tās regulatīvās sistēmas pamatā, tai skaitā piesardzības principam.

3. Neko šajā nodaļā neinterpretē kā prasību Pusei:

a) atkāpties no regulatīvo pasākumu sagatavošanas un pieņemšanas iekšzemes procedūrām;

b) veikt darbības, kas apdraudētu vai kavētu regulatīvo pasākumu, ar kuriem sasniedz attiecīgās Puses sabiedriskās politikas mērķus, savlaicīgu pieņemšanu, vai

c) sasniegt kādu konkrētu regulatīvu rezultātu.

36.3. PANTS

Definīcijas



Šajā nodaļā:

- a) “regulatīva iestāde” ir:
 - i) ES Pusei – Eiropas Komisija un
 - ii) Čīlei – jebkura izpildvaras regulatīvā iestāde un

- b) “regulatīvie pasākumi” ir:
 - i) ES Pusei –
 - A) regulas un direktīvas, kā paredzēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 288. pantā, un
 - B) īstenošanas un deleģētie akti, kā attiecīgi paredzēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. un 291. pantā, un
 - ii) Čīlei – vispārēji piemērojami likumi un dekrēti, kurus pieņem regulatīvās iestādes un kuru ievērošana ir obligāta¹.

¹ Saskaņā ar II.1. punktu 2019. gada prezidenta norādījumos Nr. 3 un to grozījumiem.

36.4. PANTS

Regulējuma izstrādes iekšējā koordinācija

Katra Puse uztur iekšējās koordinācijas vai pārskatīšanas procesus vai mehānismus regulatīvo pasākumu sagatavošanai, novērtēšanai un pārskatīšanai. Šādiem procesiem vai mehānismiem cita starpā būtu jācenšas:

- a) sekmēt labu regulatīvo praksi, tostarp to, kas izklāstīta šajā nodaļā;
- b) identificēt un novērst nevajadzīgu dublēšanos un prasību nekonsekvenci Puses regulatīvajos pasākumos;
- c) nodrošināt atbilstību Puses starptautiskās tirdzniecības saistībām un
- d) veicināt to, lai tiktu ņemta vērā sagatavošanā esošo regulatīvo pasākumu ietekme, tostarp uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem.

36.5. PANTS

Regulatīvo procesu un mehānismu pārredzamība

Katra Puse saskaņā ar saviem attiecīgajiem noteikumiem un procedūrām publisko to procesu un mehānismu aprakstus, kurus tās regulatīvā iestāde izmanto, lai sagatavotu, novērtētu vai pārskatītu regulatīvos pasākumus. Šajos aprakstos izmanto attiecīgās pamatnostādnes, noteikumus vai procedūras, tostarp tās, kuras ļauj sabiedrībai iesniegt piezīmes.

36.6. PANTS

Sākotnējā informācija par plānotu regulatīvo pasākumu

1. Katra Puse saskaņā ar saviem attiecīgajiem noteikumiem un procedūrām cenšas katru gadu publicēt informāciju par plānotajiem būtiskajiem¹ regulatīvajiem pasākumiem.
2. Katrai Pusei attiecībā uz katru būtisko regulatīvo pasākumu, kas iekļauts 1. punktā minētajā sarakstā, pēc iespējas ātrāk jādara publiski pieejams arī:
 - a) īss tā piemērošanas jomas un mērķu apraksts un
 - b) ja tas ir zināms, paredzamais tā pieņemšanas laiks, kā arī attiecīgā gadījumā sabiedriskās apspriešanas iespējas.

¹ Izpildot savas saistības saskaņā ar šo nodaļu, katras Puses regulatīvā iestāde var noteikt, kas ir “būtisks” regulatīvs pasākums.

36.7. PANTS

Sabiedriskā apspriešana

1. Izstrādājot būtisku¹ regulatīvu pasākumu, katra Puse saskaņā ar saviem noteikumiem un procedūrām:
 - a) publicē regulatīvā pasākuma projektu vai apspriešanas dokumentus, kuros ir pietiekama informācija par šo izstrādājamo regulatīvo pasākumu, lai ikviena persona² varētu novērtēt, vai un kā pasākums var būtiski ietekmēt minētās personas intereses;
 - b) nediskriminējošā veidā piedāvā pienācīgas iespējas ikvienai personai izteikt piezīmes un
 - c) izskata saņemtās piezīmes.
2. Katras Puses regulatīvajai iestādei būtu jāizmanto elektroniskie saziņas līdzekļi un jācenšas uzturēt šim mērķim paredzēts elektronisks tīmekļa portāls, lai sniegtu informāciju un saņemtu piezīmes saistībā ar sabiedriskajām apspriešanām.
3. Katras Puses regulatīvā iestāde cenšas publiskot apspriešanu rezultātu kopsavilkumu vai jebkādas saņemtās piezīmes, izņemot, ciktāl tas nepieciešams, lai aizsargātu konfidenciālu informāciju vai neiekļautu persondatus vai nepiemērotu saturu.

¹ Izpildot savas saistības saskaņā ar šo nodaļu, katras Puses regulatīvā iestāde var noteikt, kas ir “būtisks” regulatīvs pasākums.

² Lielākai noteiktībai – šis punkts neliedz Pusei uzsākt mērķorientētas apspriešanās ar ieinteresētajām personām saskaņā ar tās noteikumos un procedūrās paredzētajiem nosacījumiem.

36.8. PANTS

Ietekmes novērtējums

1. Katra Puse veicina to, ka tās regulatīvā iestāde saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem un procedūrām veic ietekmes novērtējumu par būtiskiem regulatīviem pasākumiem, kad tos izstrādā.
2. Veicot ietekmes novērtējumu, katras Puses regulatīvā iestāde veicina procesus un mehānismus, kas ļauj apzināt un apsvērt šādus faktoros:
 - a) regulatīvā pasākuma nepieciešamība, tostarp tā jautājuma būtība un nozīme, ko paredzēts risināt ar regulatīvo pasākumu;
 - b) realizējamās un piemērotās regulatīvās un neregulatīvās alternatīvas, ja tādas ir, ar ko būtu iespējams sasniegt Puses sabiedriskās politikas mērķi, tai skaitā iespēja neregulēt;
 - c) tiktāl, ciktāl tas ir iespējams un vajadzīgs, šādu alternatīvu iespējamā sociālā ietekme un ietekme uz ekonomiku un vidi, tai skaitā uz starptautisko tirdzniecību un maziem un vidējiem uzņēmumiem, un
 - d) kā apskatītie risinājumi ir saistīti ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem, ja tādi ir, attiecīgajā gadījumā norādot arī visu atšķirību pamatojumu.

3. Regulatīvajai iestādei veicot regulatīvā pasākuma ietekmes novērtējumu, minētā regulatīvā iestāde sagatavo galīgo ziņojumu, kurā sīki izklāstīti faktori, ko tā ņēmusi vērā savā novērtējumā, un tās attiecīgie konstatējumi. Šādu ziņojumu publisko reizē ar regulatīvā pasākuma publiskošanu.

36.9. PANTS

Retrospektīvs izvērtējums

Puses atzīst, ka esošo regulatīvo pasākumu periodiskam retrospektīvam novērtējumam ir pozitīva ietekme, lai samazinātu nevajadzīgu regulatīvo slogu, tostarp maziem un vidējiem uzņēmumiem, un efektīvāk sasniegtu sabiedriskās politikas mērķus. Puses cenšas veicināt periodisku retrospektīvu novērtējumu izmantošanu savās regulatīvajās sistēmās.

36.10. PANTS

Regulatīvais reģistrs

Katra Puse nodrošina, ka spēkā esošie regulatīvie pasākumi tiek publicēti izraudzītā reģistrā, kurā tiek norādīti regulatīvie pasākumi pa tematiem un kurš ir bez maksas publiski pieejams vienotā tīmekļa vietnē. Minētajā tīmekļa vietnē vajadzētu būt iespējamai meklēšanai pēc regulatīvā pasākuma citāta vai vārdiem. Katra Puse periodiski atjaunina savu reģistru.

36.11. PANTS

Sadarbība un informācijas apmaiņa

Puses sadarbojas, lai atvieglotu šīs nodaļas īstenošanu. Šī sadarbība var ietvert jebkādu attiecīgu darbību organizēšanu, lai stiprinātu sadarbību starp Pušu regulatīvajām iestādēm un informācijas apmaiņu par šajā nodaļā izklāstīto regulatīvo praksi.

36.12. PANTS

Kontaktpunkti

Katra Puse viena mēneša laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā izraugās kontaktpunktu, lai atvieglotu informācijas apmaiņu starp Pusēm.

36.13. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Uz šo nodaļu neattiecas 38. nodaļa.

37. NODAĻA

MAZIE UN VIDĒJIE UZŅĒMUMI

37.1. PANTS

Mērķi

Puses atzīst mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) nozīmi Pušu divpusējās tirdzniecības un ieguldījumu attiecībās un apstiprina savu apņemšanos stiprināt MVU spēju gūt labumu no šīs nolīguma daļas.

37.2. PANTS

Informācijas apmaiņa

1. Katra Puse izveido vai uztur savu tīmekļa vietni, kura ir publiski pieejama, paredzēta MVU un kurā sniegta informācija par šo nolīguma daļu, tai skaitā:

a) šīs nolīguma daļas kopsavilkums un

b) MVU paredzēta informācija, kas ietver:

- i) šīs nolīguma daļas noteikumu aprakstu, kurus katra Puse uzskata par būtiskiem abu Pušu MVU, un
- ii) jebkādu papildu informāciju, ko Puse uzskata par lietderīgu MVU, kurus interesē šīs nolīguma daļas sniegto iespēju izmantošana.

2. Katra Puse 1. punktā minētajā tīmekļa vietnē iekļauj saiti uz:

- a) šīs nolīguma daļas tekstu, tai skaitā visiem pielikumiem un papildinājumiem, jo īpaši tarifu sarakstiem un konkrētiem produktiem piemērojamiem izcelsmes noteikumiem;
- b) analogisko otras Puses tīmekļa vietni un
- c) to savu iestāžu tīmekļa vietnēm, kuras sniedz informāciju, ko Puse uzskata par lietderīgu personām, kuras interesējas par tirdzniecību un uzņēmējdarbību minētās Puses teritorijā.

3. Katra Puse 1. punktā minētajā tīmekļa vietnē iekļauj saiti uz savu iestāžu tīmekļa vietnēm, kurās ir informācija par turpmāk minēto:

- a) muitas noteikumi un importa, eksporta un tranzīta procedūras, kā arī attiecīgās veidlapas, dokumenti un cita vajadzīgā informācija;

- b) noteikumi un procedūras attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām, tai skaitā ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm;
- c) tehniskie noteikumi, tai skaitā vajadzības gadījumā atbilstības novērtēšanas obligātās procedūras un saites uz atbilstības novērtējuma struktūru sarakstiem gadījumos, kad trešās personas veikta atbilstības novērtēšana ir obligāta, kā paredzēts 16. nodaļā;
- d) sanitārie un fitosanitārie pasākumi saistībā ar importu un eksportu, kā paredzēts 13. nodaļā;
- e) noteikumi par publisko iepirkumu, datubāze, kurā ir publiskā iepirkuma paziņojumi un būtiska informācija saskaņā ar 28. nodaļu;
- f) uzņēmumu reģistrācijas procedūras un
- g) cita informācija, ko Puse uzskata par noderīgu MVU.

4. Katra Puse 1. punktā minētajā tīmekļa vietnē iekļauj saiti uz datubāzi, kurā meklēšanu veic elektroniski pēc harmonizētās sistēmas koda un kurā ir šāda informācija attiecībā uz piekļuvi tās tirgum:

- a) muitas nodokļu un kvotu likmes, tai skaitā lielākās labvēlības režīms, likmes attiecībā uz valstīm, kam nav piešķirts lielākās labvēlības režīms, un preferenciālās likmes un tarifa likmes kvotas;

- b) akcīzes nodokļi;
- c) nodokļi (piemēram, pievienotās vērtības nodoklis);
- d) muitas vai citas maksas, tai skaitā konkrētiem produktiem piemērojamas nodevas;
- e) izcelsmes noteikumi, kas paredzēti 10. nodaļā;
- f) nodokļu atmaksa, atlikšana vai cita veida atbalsts, kura rezultātā samazina vai atmaksā muitas nodokļus vai atbrīvo no tiem;
- g) kritēriji, ko izmanto preces muitas vērtības noteikšanai, un
- h) citi tarifa pasākumi;
- i) importa procedūrām nepieciešamā informācija, un
- j) ar netarifa pasākumiem vai noteikumiem saistītā informācija.

5. Katra Puse regulāri vai pēc otras Puses lūguma atjaunina 1. līdz 4. punktā minēto informāciju un saites savā tīmekļa vietnē, lai nodrošinātu, ka šāda informācija un saites ir aktuālas un precīzas.

6. Katra Puse nodrošina, ka šajā pantā minētā informācija tiek piedāvāta MVU izmantošanai piemērotā veidā. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka informācija ir pieejama angļu valodā.

7. Puse nevienai Puses personai nepiemēro maksu par piekļuvi informācijai, kas sniegta saskaņā ar 1. līdz 4. punktu.

37.3. PANTS

MVU kontaktpunkti

1. Katra Puse paziņo otrai Pusei savu MVU kontaktpunktu, kas veiks šajā pantā uzskaitītās funkcijas. Katra Puse nekavējoties informē otru Pusi par jebkurām izmaiņām kontaktpunkta kontaktinformācijā.

2. MVU kontaktpunkti:

- a) nodrošina, ka šīs nolīguma daļas īstenošanā tiek ņemtas vērā MVU vajadzības, lai abu Pušu MVU varētu izmantot šīs nolīguma daļas sniegtās priekšrocības;
- b) nodrošina, ka 37.2. pantā minētā informācija ir aktuāla un nozīmīga MVU; jebkura Puse ar MVU kontaktpunkta starpniecību var ierosināt papildu informāciju, ko otra Puse var iekļaut informācijā, kura sniedzama saskaņā ar 37.2. pantu;

- c) pārbauda ikvienu MVU nozīmīgu jautājumu saistībā ar šīs nolīguma daļas īstenošanu, tai skaitā:
- i) apmainās ar informāciju, lai palīdzētu Apvienotajai komitejai veikt tās uzdevumus – pārraudzīt un īstenot tos šīs nolīguma daļas aspektus, kas saistīti ar MVU;
 - ii) palīdz apakškomitejām un citiem kontaktpunktiem, kas izveidoti ar šā nolīguma daļu, izskatīt jautājumus, kas attiecas uz MVU;
- d) periodiski ziņo Apvienotajai komitejai par savām darbībām, kas īstenotas kopīgi vai atsevišķi, lai minētā komiteja tās ņemtu vērā, un
- e) pēc Pušu vienošanās izskata ikvienu citu jautājumu, kas izriet no šīs nolīguma daļas un skar MVU.

3. MVU kontaktpunkti tiekas pēc nepieciešamības un veic savu darbu, izmantojot saziņas kanālus, par kuriem Puses ir vienojušās un kuri var ietvert elektronisko pastu, videokonferenci vai citus līdzekļus.

4. MVU kontaktpunkti, veicot savu darbu, attiecīgā gadījumā var sadarboties ar ekspertiem un ārējām organizācijām.

37.4. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Uz šo nodaļu neattiecas 38. nodaļa.

38. NODAĻA

STRĪDU IZŠĶIRŠANA

A IEDAĻA

MĒRĶIS UN DARBĪBAS JOMA

38.1. PANTS

Mērķis

Šīs nodaļas mērķis ir izveidot efektīvu un lietderīgu mehānismu, lai novērstu un atrisinātu jebkuru strīdu starp Pusēm par to, kā interpretēt un piemērot šo nolīguma daļu, ar nolūku rast savstarpēji saskaņotu risinājumu.

38.2. PANTS

Piemērošanas joma

Šo nodaļu piemēro visiem Pušu strīdiem par šīs nolīguma daļas noteikumu (turpmāk "aptvertie noteikumi") interpretāciju vai piemērošanu, ja vien šajā nolīguma daļā nav noteikts citādi.

38.3. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā un 38.-A un 38.-B pielikumā:

- a) "prasītāja Puse" ir Puse, kas pieprasa izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar 38.5. pantu;
- b) "mediators" ir persona, kas izraudzīta par mediatoru saskaņā ar 38.27. pantu;
- c) "šķīrējtiesa" ir šķīrējtiesa, kas izveidota saskaņā ar 38.6. pantu;

- d) “šķīrējtiesnesis” ir šķīrējtiesas loceklis, un
- e) “atbildētāja puse” ir puse, par kuru tiek apgalvots, ka tā pārkāpusi kādu no aptvertajiem noteikumiem.

B IEDAĻA

APSPRIEŠANĀS

38.4. PANTS

Apspriešanās

1. Puses cenšas atrisināt visus 38.2. pantā minētos strīdus, labā ticībā sākot apsprieties ar mērķi panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu.
2. Puse ierosina apspriešanos, iesniedzot otrai Pusei rakstisku pieprasījumu, kurā norāda izskatāmo pasākumu un aptvertos noteikumus, ko tā uzskata par piemērojamiem.

3. Puse, kurai iesniegts apspriešanās pieprasījums, atbild uz pieprasījumu nekavējoties, taču ne vēlāk kā 10 dienas pēc tā iesniegšanas dienas. Apspriešanos sarīko 30 dienu laikā pēc apspriešanās pieprasījuma iesniegšanas dienas, un tā notiek atbildētājas Puses teritorijā, ja vien Puses nevienojas citādi. Apspriešanos uzskata par pabeigtu 46 dienu laikā no apspriešanās pieprasījuma iesniegšanas dienas, ja vien abas Puses nevienojas to turpināt.
4. Apspriešanās steidzamos jautājumos, tostarp tādos, kas attiecas uz ātrbojīgām precēm vai sezonas precēm vai pakalpojumiem, notiek 15 dienu laikā pēc apspriešanas pieprasījuma iesniegšanas dienas. Apspriešanos uzskata par pabeigtu 23 dienu laikā pēc apspriešanās pieprasījuma iesniegšanas dienas, ja vien Puses nevienojas to turpināt.
5. Apspriešanās laikā katra Puse sniedz pietiekošu faktu materiālu, lai dotu iespēju pilnībā izvērtēt to, kādā veidā apspriežamais pasākums varētu ietekmēt šīs nolīguma daļas piemērošanu. Katra Puse cenšas nodrošināt to kompetento valsts iestāžu, kurām ir speciālās zināšanas apspriežamajā jautājumā, personāla dalību apspriedēs.
6. Apspriešanās un jo īpaši visa informācija, kas norādīta kā konfidenciāla, un katras Puses nostāja apspriešanas laikā ir konfidenciāla un neskar nevienas Puses tiesības jebkuros turpmākajos procesos.

7. Ja atbildētāja Puse uz pieprasījumu rīkot apspriešanos nesniedz atbildi 10 dienās pēc tā iesniegšanas vai ja apspriešanās nenotiek attiecīgi 3. vai 4. punktā noteiktajos termiņos, vai ja Puses vienojas nerīkot apspriešanos, vai ja apspriešanās ir pabeigta, nepanākot vienošanos par savstarpēji saskaņotu risinājumu, tad Puse, kas pieprasīja rīkot apspriešanos, var izmantot 38.5. pantu.

C IEDAĻA

ŠĶĪRĒJTIESAS PROCEDŪRAS

38.5. PANTS

Šķīrējtiesas procedūru uzsākšana

1. Ja Puses nav atrisinājušas jautājumu apspriežoties, kā paredzēts 38.4. pantā, apspriešanās pieprasītāja Puse var pieprasīt izveidot šķīrējtiesu.
2. Šķīrējtiesas izveidošanas pieprasījumu iesniedz rakstiski otrai Pusei. Prasītāja Puse pieprasījumā norāda aptverto noteikumu, kuru tā uzskata par piemērojamu, un paskaidro, kādā ziņā minētais pasākums pārkāpj aptvertos noteikumus, pietiekami skaidri izklāstot sūdzības juridisko pamatu.

38.6. PANTS

Šķirējtiesas izveide

1. Šķirējtiesā ir trīs šķirējtiesneši.
2. Kad atbildētājam Pusei iesniegts rakstisks pieprasījums par šķirējtiesas izveidi, Puses 14 dienu laikā savstarpēji apspriežas, lai vienotos par šķirējtiesas sastāvu.
3. Ja Puses nevienojas par šķirējtiesas sastāvu 2. punktā noteiktajā laikposmā, katra Puse ne vēlāk kā 10 dienās pēc 2. punktā noteiktā laikposma beigām var iecelt šķirējtiesnesi, to izraugoties no minētās Puses kandidātu apakšsaraksta, kurš izveidots saskaņā ar 38.8. panta 1. punktu. Ja atbildētāja Puse minētajā laikposmā neieceļ šķirējtiesnesi no sava apakšsaraksta, tad prasītāju Pusi pārstāvošais Apvienotās komitejas līdzpriekšsēdētājs piecu dienu laikā pēc minētā laikposma beigām lozējot izraugās šķirējtiesnesi no minētās Puses apakšsaraksta. Prasītāju Pusi pārstāvošais Apvienotās komitejas līdzpriekšsēdētājs var deleģēt šķirējtiesneša izlozes pienākumu.
4. Ja Puses 2. punktā noteiktajā laikposmā nevienojas par šķirējtiesas priekšsēdētāju, prasītāju Pusi pārstāvošais Apvienotās komitejas līdzpriekšsēdētājs 10 dienu laikā pēc minētā laikposma beigām šķirējtiesas priekšsēdētāju izraugās lozējot no priekšsēdētāju kandidātu apakšsaraksta, kas izveidots saskaņā ar 38.8. panta 1. punkta c) apakšpunktu. Prasītāju Pusi pārstāvošais Apvienotās komitejas līdzpriekšsēdētājs var deleģēt šo šķirējtiesas priekšsēdētāja izlozes pienākumu.

5. Uzskata, ka šķīrējtiesa ir izveidota, kad pagājušas 15 dienas pēc dienas, kad trīs atlasītie šķīrējtiesneši ir paziņojuši Pusēm par savu piekrišanu saskaņā ar 38.-A pielikumu, ja vien Puses nevienojas citādi. Katra Puse nekavējoties publisko šķīrējtiesas izveides dienu.

6. Ja kāds no 38.8. pantā paredzētajiem sarakstiem vēl nav izveidots vai ja brīdī, kad tiek iesniegts pieprasījums saskaņā ar šā panta 3. vai 4. punktu, tajā nav pietiekami daudz kandidātu, tad šķīrējtiesnešus izvēlas lozējot no to personu loka, kuras oficiāli ierosinājusi viena Puse vai abas Puses saskaņā ar 38.-A pielikumu.

38.7. PANTS

Foruma izvēle

1. Ja strīds rodas attiecībā uz konkrētu pasākumu, ar ko, iespējams, tiek pārkāpts šajā nolīguma daļā noteikts pienākums un praktiski līdzvērtīgs pienākums, kas paredzēts citā starptautiskā nolīgumā, kurā abas Puses ir dalībnieces, tostarp PTO līgumā, Puse, kas vēlas izmantot tiesisko aizsardzību, izvēlas forumu strīda atrisināšanai.

2. Kad Puse ir izvēlējusies forumu un attiecībā uz 1. punktā minēto konkrēto pasākumu sākusi strīdu izšķiršanas procedūru saskaņā ar šo iedaļu vai saskaņā ar citiem starptautiskiem nolīgumiem, minētā Puse nesāk strīdu izšķiršanas procedūru attiecīgi saskaņā ar citu starptautisku nolīgumu vai šo iedaļu, izņemot, ja sākotnēji izvēlētais forums juridisku vai procesuālu iemeslu dēļ nevar izdarīt konstatējumus.

3. Šajā pantā:

- a) strīdu izšķiršanas procedūras, kas noris saskaņā ar šo iedaļu, uzskata par uzsāktām, kad viena Puse pieprasa izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar 38.5. pantu;
- b) strīdu izšķiršanas procedūras saskaņā ar PTO līgumu uzskata par uzsāktu, kad kāda Puse pieprasa izveidot komisiju saskaņā ar PTO Vienošanās par noteikumiem un procedūrām, kas reglamentē strīdu izšķiršanu, 6. pantu PTO līguma 2. pielikumā, un
- c) strīdu izšķiršanas procedūras, kas noris saskaņā ar jebkuru citu nolīgumu, uzskata par uzsāktām saskaņā ar minētā nolīguma attiecīgajiem noteikumiem.

4. Neskarot 2. punktu, nekas šajā nolīguma daļā neliedz Pusei apturēt saistību izpildi, ja to atļāvusi PTO Strīdu izšķiršanas padome vai ja tas atļauts saskaņā ar cita starptautiska nolīguma, kurā Puses ir dalībnieces, strīdu izšķiršanas procedūrām. PTO līgumu vai jebkādu citu starptautisko nolīgumu starp Pusēm neizmanto par pamatojumu, lai liegtu Pusei apturēt saistību izpildi saskaņā ar šo iedaļu.

38.8. PANTS

Šķīrējtiesnešu saraksti

1. Apvienotā komiteja ne vēlāk kā pēc tam, kad no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas ir pagājis viens gads, pieņem sarakstu ar vismaz 15 personām, kuras vēlas un ir spējīgas darboties kā šķīrējtiesneši. Sarakstam ir šādi trīs apakšsaraksti:

- a) viens kandidātu apakšsaraksts, kas izveidots, pamatojoties uz ES Puses priekšlikumiem;
- b) viens kandidātu apakšsaraksts, kas izveidots, pamatojoties uz Čīles priekšlikumiem, un
- c) viens tādu kandidātu apakšsaraksts, kuri nav nevienas Puses valstspiederīgie un būs šķīrējtiesas priekšsēdētāji.

2. Katrā apakšsarakstā ir vismaz piecas personas. Apvienotā komiteja nodrošina, lai sarakstā vienmēr būtu iekļauts minimālais personu skaits.

3. Apvienotā komiteja var izveidot papildu sarakstus ar personām, kam ir lietpratība konkrētās nozarēs, uz kurām attiecas šī nolīguma daļa. Ja Puses par to vienojas, šādus papildu sarakstus izmanto, lai izveidotu šķīrējtiesu saskaņā ar 38.6. pantā paredzēto procedūru.

38.9. PANTS

Šķīrējtiesnešiem piemērojamās prasības

1. Katrs šķīrējtiesnesis:
 - a) ir apliecinājis speciālās zināšanas tieslietās, starptautiskajā tirdzniecībā un citos jautājumos, kas ietverti šajā nolīguma daļā;
 - b) ir neatkarīgs un nav saistīts ar nevienu Pusi, un nesaņem norādījumus no nevienas Puses;
 - c) rīkojas patstāvīgi un nesaņem norādījumus no nevienas organizācijas vai valdības jautājumos, kas attiecas uz strīdu, un
 - d) ievēro 38.-B pielikumu.
2. Priekšsēdētājam papildus 1. punktā noteikto prasību izpildei ir pieredze strīdu izšķiršanas procedūrās.
3. Ņemot vērā konkrētā strīda priekšmetu, Puses var vienoties atkāpties no 1. punkta a) apakšpunktā minētajām prasībām.

38.10. PANTS

Šķīrējtiesas pienākumi

Šķīrējtiesa:

- a) objektīvi izvērtē tai izskatīšanai iesniegto jautājumu, tostarp objektīvi izvērtē lietas faktus, aptverto noteikumu piemērojamību un ievērošanu;
- b) savos lēmumos un ziņojumos izklāsta konstatētos faktus, aptverto noteikumu piemērojamību un izdarīto konstatējumu un secinājumu galveno pamatojumu, un
- c) tai vajadzētu regulāri apspriesties ar Pusēm un sniegt pietiekamas iespējas nonākt pie savstarpēji saskaņota risinājuma.

38.11. PANTS

Darba uzdevums

1. Ja vien Puses piecās dienās no šķīrējtiesas izveides dienas nevienojas citādi, tās darba uzdevums ir šāds:

“ņemot vērā III daļas attiecīgos noteikumus Uzlabotajā pamat nolīgumā starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Čīles Republiku, no otras puses, uz ko Puses atsaucas, izskatīt jautājumu, kas minēts pieprasījumā par šķīrējtiesas izveidi, izdarīt konstatējumus par attiecīgā pasākuma atbilstību minētā nolīguma III daļas aptvertajiem noteikumiem un sniegt ziņojumu saskaņā ar minētā nolīguma 38.13. pantu”.

2. Ja Puses vienojas par citu darba uzdevumu, nevis 1. punktā minēto, tās 1. punktā minētajā laikposmā paziņo šķīrējtiesai saskaņoto darba uzdevumu.

38.12. PANTS

Lēmums par steidzamību

1. Ja to pieprasa viena Puse, šķīrējtiesa 10 dienu laikā pēc tās izveides dienas pieņem lēmumu par to, vai lieta attiecas uz steidzamu jautājumu.

2. Steidzamos gadījumos šajā iedaļā noteiktie piemērojamie termiņi ir puse no tajā noteiktā laika, izņemot 38.6. un 38.11. pantā minētos termiņus.

38.13. PANTS

Starpposma un galīgais ziņojums

1. Šķīrējtiesa 90 dienu laikā pēc tās izveides sniedz Pusēm starpposma ziņojumu. Ja šķīrējtiesa uzskata, ka šo termiņu nevar ievērot, šķīrējtiesas priekšsēdētājs par to paziņo Pusēm, norādot kavēšanās iemeslus un dienu, kad šķīrējtiesa plāno sniegt starpposma ziņojumu. Šķīrējtiesa savu starpposma ziņojumu nekādā gadījumā nesniedz vēlāk kā 120 dienas pēc šķīrējtiesas izveides.
2. Katra Puse 10 dienu laikā pēc starpposma ziņojuma saņemšanas var iesniegt šķīrējtiesai rakstisku pieprasījumu pārskatīt konkrētus starpposma ziņojuma aspektus. Puse var sniegt piezīmes par otras Puses pieprasījumu sešu dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas dienas.
3. Ja nav iesniegts pieprasījums saskaņā ar 2. punktu, starpposma ziņojums kļūst par galīgo ziņojumu.

4. Šķīrējtiesa 120 dienu laikā pēc šķīrējtiesas izveides sniedz Pusēm savu galīgo ziņojumu. Ja šķīrējtiesa uzskata, ka šo termiņu nevar ievērot, šķīrējtiesas priekšsēdētājs par to paziņo Pusēm, norādot kavēšanās iemeslus un dienu, kad šķīrējtiesa plāno sniegt galīgo ziņojumu. Šķīrējtiesa savu galīgo ziņojumu nekādā gadījumā nesniedz vēlāk kā 150 dienas pēc šķīrējtiesas izveides.

5. Galīgais ziņojums ietver jebkura Pušu rakstiska pieprasījuma par starpposma ziņojumu apspriešanu un skaidri iztīrā Pušu piezīmes. Šķīrējtiesa starpposma un galīgajā ziņojumā iekļauj:

- a) aprakstošo daļu, kurā ietverts Pušu argumentu un 2. punktā minēto piezīmju kopsavilkums;
- b) savus konstatējumus par lietas faktiem un attiecīgo aptverto noteikumu piemērojamību;
- c) savus konstatējumus par to, vai attiecīgais pasākums atbilst vai neatbilst attiecīgajiem aptvertajiem noteikumiem, un
- d) šā punkta b) un c) apakšpunktā minēto konstatējumu iemeslus.

6. Galīgais ziņojums ir galīgs un Pusēm saistošs.

38.14. PANTS

Atbilstības pasākumi

1. Atbildētāja Puse veic visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nekavējoties izpildītu galīgo ziņojumu nolūkā panākt atbilstību aptvertajiem noteikumiem.
2. Atbildētāja Puse ne vēlāk kā 30 dienas pēc galīgā ziņojuma iesniegšanas dienas rakstiski paziņo prasītājam Pusei par visiem pasākumiem, kurus tā veikusi vai plāno veikt, lai izpildītu galīgo ziņojumu.

38.15. PANTS

Samērīgs laikposms

1. Ja tūlītēja atbilstība nav iespējama, atbildētāja Puse ne vēlāk kā 30 dienas pēc galīgā ziņojuma iesniegšanas dienas paziņo prasītājam Pusei, cik ilgs samērīgs laikposms tai būs vajadzīgs, lai panāktu šādu atbilstību. Puses cenšas vienoties par samērīgā laikposma ilgumu, lai izpildītu galīgo ziņojumu.

2. Ja Puses nav vienojušās par samērīgā laikposma ilgumu, prasītāja Puse ne agrāk kā 20 dienas pēc 1. punktā minētā paziņojuma iesniegšanas var rakstiski pieprasīt šķīrējtiesai sākotnējā sastāvā noteikt saprātīgā laikposma ilgumu. Šķīrējtiesa 20 dienu laikā pēc pieprasījuma sniegšanas iesniedz Pusēm savu lēmumu.
3. Atbildētāja Puse vismaz vienu mēnesi pirms samērīgā laikposma beigām prasītājai Pusei paziņo, kāds ir tās progress, lai panāktu atbilstību galīgajam ziņojumam.
4. Puses var vienoties par samērīgā laikposma pagarināšanu.

38.16. PANTS

Izpildes pārbaude

1. Atbildētāja Puse ne vēlāk kā dienā, kad beidzas 38.15. pantā minētais samērīgais laikposms, paziņo prasītājai Pusei par visiem pasākumiem, kurus tā veikusi galīgā ziņojuma izpildei.

2. Ja Pusēm ir atšķirīgi viedokļi par jebkura pasākuma, kas veikts atbilstības panākšanai, pastāvēšanu vai atbilstību aptvertajiem noteikumiem, tad prasītāja Puse var šķīrējtiesai sākotnējā sastāvā iesniegt rakstisku pieprasījumu izlemt šo jautājumu. Pieprasījumā norāda visus aplūkojamus pasākumus un tādā veidā, kas pietiekami atspoguļo sūdzības juridisko pamatu, paskaidro, kādā ziņā minētais pasākums pārkāpj aptvertos noteikumus. Šķīrējtiesa 46 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas dienas sniedz Pusēm savu lēmumu.

38.17. PANTS

Pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi

1. Pēc prasītājas Puses pieprasījuma un pēc apspriešanās ar to atbildētāja Puse iesniedz pagaidu kompensācijas piedāvājumu, ja:
 - a) atbildētāja Puse rakstiski paziņo prasītājai Pusei, ka nav iespējama galīgā ziņojuma izpilde;
 - b) atbildētāja Puse 38.14. pantā minētajā laikposmā nepaziņo par pasākumiem, kas veikti vai ko tā plāno veikt, lai nodrošinātu atbilstību, vai par pasākumiem, kas veikti, lai nodrošinātu atbilstību līdz 38.15. pantā minētā samērīgā laikposma beigām;

- c) šķīrējtiesa saskaņā ar 38.16. pantu konstatē, ka nav veikti pasākumi atbilstības panākšanai, vai
- d) šķīrējtiesa saskaņā ar 38.16. pantu konstatē, ka pasākums, kas veikts atbilstības panākšanai, neatbilst aptvertajiem noteikumiem.

2. Jebkurā no 1. punkta a), b), c) vai d) apakšpunktā minētajām situācijām prasītāja Puse var paziņot atbildētājai Pusei, ka tā plāno apturēt to saistību izpildi, kuras ir paredzētas aptvertajos noteikumos, ja:

- a) prasītāja Puse nolemj neiesniegt pieprasījumu saskaņā ar 1. punktu vai
- b) prasītāja Puse ir iesniegusi pieprasījumu saskaņā ar 1. punktu un Puses 20 dienu laikā pēc 38.15. pantā minētā samērīgā laikposma beigām vai pēc 38.16. pantā minētā šķīrējtiesas lēmuma pieņemšanas nevienojas par pagaidu kompensāciju.

3. Prasītāja Puse var apturēt saistību izpildi 10 dienas pēc 2. punktā minētā paziņojuma sniegšanas dienas, ja vien atbildētāja Puse neiesniedz pieprasījumu saskaņā ar 6. punktu.

4. Saistību izpildes apturēšanas līmenis nepārsniedz apmēru, kas līdzvērtīgs pārkāpuma izraisītajam anulējumam vai kaitējumam. 2. punktā minētajā paziņojumā norāda paredzamās saistību izpildes apturēšanas līmeni.

5. Apsverot to, kādu saistību izpildi varētu apturēt, prasītājam Pusei vispirms būtu jācenšas apturēt saistību izpildi tajā nozarē vai nozarēs, ko nelabvēlīgi ietekmē pasākums, kuru šķīrējtiesa ir atzinusi par nesaderīgu ar aptvertajiem noteikumiem. Saistību apturēšanu var piemērot nozarei vai nozarēm, uz kurām attiecas šī nolīguma daļa, nevis nozarei vai nozarēm, kurās šķīrējtiesa ir konstatējusi anulējumu vai kaitējumu, jo īpaši, ja prasītāja Puse uzskata, ka šāda apturēšana citā nozarē ir praktiski iespējama vai efektīva, lai veicinātu atbilstību.

6. Ja atbildētāja Puse uzskata, ka paziņotais iecerētās saistību apturēšanas līmenis pārsniedz pārkāpuma izraisītā anulējuma vai kaitējuma līmeni, tā var līdz 3. punktā minētā laikposma beigām rakstiski pieprasīt, lai šķīrējtiesa sākotnējā sastāvā lemj par šo jautājumu. Šķīrējtiesa 30 dienu laikā no pieprasījuma dienas paziņo Pusēm savu lēmumu par saistību izpildes apturēšanas līmeni. Prasītāja Puse neaptur saistību izpildi, kamēr šķīrējtiesa nav pieņēmusi lēmumu. Saistību izpildi aptur atbilstoši minētajam lēmumam.

7. Šajā pantā minētajai saistību izpildes apturēšanai vai kompensācijai ir pagaidu raksturs, un to nepiemēro pēc tam, kad:

- a) Puses ir vienojušās par savstarpēji saskaņotu risinājumu saskaņā ar 38.32. pantu;
- b) Puses ir vienojušās, ka pasākumi, kas veikti atbilstības panākšanai, nodrošina atbildētājas Puses atbilstību aptvertajiem noteikumiem, vai

- c) katrs atbilstības panākšanai veiktais pasākums, ko šķīrējtiesa uzskata par nesaderīgu ar aptvertajiem noteikumiem, ir atsaukts vai grozīts tā, lai nodrošinātu atbildētājas Puses atbilstību minētajiem noteikumiem.

38.18. PANTS

Pasākumu, kas veikti atbilstības nodrošināšanai, pārskatīšana pēc pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieņemšanas

1. Atbildētāja Puse paziņo prasītājam Pusei par katru pasākumu, ko tā veikusi atbilstības nodrošināšanai attiecīgi pēc saistību izpildes apturēšanas vai pēc pagaidu kompensācijas piemērošanas. Izņemot 2. punktā minētos gadījumus, prasītāja Puse izbeidz saistību izpildes apturēšanu 30 dienu laikā pēc paziņojuma sniegšanas dienas. Gadījumos, kad ir piemērota kompensācija, un izņemot 2. punktā minētos gadījumus, atbildētāja Puse var izbeigt šādas kompensācijas piemērošanu 30 dienu laikā no dienas, kad sniegts paziņojums par to, ka tā ir nodrošinājusi atbilstību.
2. Ja Puses 30 dienu laikā pēc paziņojuma sniegšanas nevienojas par to, vai saskaņā ar 1. punktu paziņotais pasākums nodrošina atbildētājas Puses atbilstību aptvertajiem noteikumiem, tad prasītāja Puse iesniedz rakstisku pieprasījumu sākotnējai šķīrējtiesai lemt par šo jautājumu. Šķīrējtiesa 46 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas dienas paziņo Pusēm savu lēmumu. Ja šķīrējtiesa lemj, ka atbilstības nodrošināšanai veiktais pasākums atbilst aptvertajiem noteikumiem, tiek izbeigta attiecīgi saistību izpildes apturēšana vai kompensācija. Vajadzības gadījumā prasītāja Puse, ņemot vērā šķīrējtiesas lēmumu, pielāgo saistību izpildes apturēšanas vai kompensācijas līmeni.

3. Ja atbildētāja Puse uzskata, ka prasītājas Puses īstenotais saistību apturēšanas līmenis pārsniedz līmeni, kas ir līdzvērtīgs pārkāpuma izraisītajam anulējumam vai kaitējumam, tad tā var iesniegt rakstisku pieprasījumu sākotnējai šķīrējtiesai, lai lemtu par šo jautājumu.

38.19. PANTS

Šķīrējtiesnešu aizstāšana

Ja šajā iedaļā paredzēto šķīrējtiesas procedūru laikā kāds šķīrējtiesnesis nevar piedalīties, atkāpjas no amata vai ir jāaizstāj, jo šī persona neatbilst 38.-B pielikuma prasībām, saskaņā ar 38.6. pantu iecel jaunu šķīrējtiesnesi. Šajā iedaļā paredzētā ziņojuma iesniegšanai vai lēmuma pieņemšanai noteikto laikposmu pagarina par laikposmu, kas vajadzīgs jaunā šķīrējtiesneša iecelšanai.

38.20. PANTS

Reglaments

1. Šajā iedaļā paredzētās šķīrējtiesas procedūras reglamentē šī nodaļa un 38.-A pielikums.
2. Visas šķīrējtiesas sēdes ir atklātas, ja vien 38.-A pielikumā nav paredzēts citādi.

38.21. PANTS

Apturēšana un izbeigšana

1. Pēc abu Pušu kopēja pieprasījuma šķīrējtiesa aptur darbu jebkurā brīdī uz laikposmu, par ko Puses vienojušās un kas nepārsniedz 12 secīgus mēnešus.
2. Šķīrējtiesa atsāk darbu pirms minētā apturēšanas laikposma beigām, ja to rakstiski pieprasa abas Puses, vai apturēšanas laikposma beigās, ja to rakstiski pieprasījusi kāda no Pusēm. Prasītāja Puse par to paziņo otrai Pusei. Ja neviena no Pusēm apturēšanas perioda beigās nav pieprasījusi, lai šķīrējtiesa atsāk darbu, tad šķīrējtiesas pilnvaras zaudē spēku un strīdu izšķiršanas procedūra tiek izbeigta.
3. Ja šķīrējtiesas darbs saskaņā ar šo pantu ir apturēts, attiecīgos šajā iedaļā noteiktos laikposmus pagarina par tikpat ilgu laikposmu, par kādu bija apturēts šķīrējtiesas darbs.

38.22. PANTS

Tiesības prasīt informāciju

1. Šķīrējtiesa pēc Puses pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas var prasīt Pusēm sniegt būtisku informāciju, ko tā uzskata par nepieciešamu un atbilstošu. Puses uz ikvienu šķīrējtiesas pieprasījumu sniegt informāciju atbild nekavējoties un pilnībā.

2. Šķīrējtiesa pēc Puses pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas var pieprasīt no jebkura avota informāciju, ko tā uzskata par nepieciešamu un atbilstošu. Šķīrējtiesai ir arī tiesības pēc saviem ieskatiem lūgt ekspertu viedokli, tai skaitā informāciju un tehniskas konsultācijas, attiecīgā gadījumā ievērojot Pušu saskaņotos noteikumus.
3. Šķīrējtiesa izskata *amicus curiae* iesniegumus no Puses fiziskām personām vai Pusē iedibinātām juridiskām personām saskaņā ar 38.-A pielikumu.
4. Visu informāciju, ko šķīrējtiesa ieguvusi saskaņā ar šo pantu, dara zināmu Pusēm, un Puses par minēto informāciju var sniegt piezīmes.

38.23. PANTS

Interpretācijas noteikumi

1. Šķīrējtiesa interpretē aptvertos noteikumus saskaņā ar parastajiem starptautisko publisko tiesību interpretācijas noteikumiem, tostarp tiem, kas kodificēti Vīnes Konvencijā par starptautisko līgumu tiesībām.
2. Šķīrējtiesa arī ņem vērā attiecīgās interpretācijas PTO ekspertu grupu ziņojumos un Apelācijas institūcijas ziņojumos, ko pieņēmusi PTO Strīdu izšķiršanas padome.

3. Šķīrējtiesas ziņojumi un lēmumi nevar paplašināt vai sašaurināt šajā nolīguma daļā noteiktās Pušu tiesības un pienākumus.

38.24. PANTS

Šķīrējtiesas ziņojumi un lēmumi

1. Šķīrējtiesnešu apspriedes notiek konfidenciāli. Šķīrējtiesa dara visu iespējamo, lai ziņojumus sagatavotu un lēmumus pieņemtu vienprātīgi. Ja tas nav iespējams, šķīrējtiesa lemj ar balsu vairākumu. Atšķirīgie šķīrējtiesnešu viedokļi nekādā gadījumā netiek izpausti.
2. Katra Puse sevis iesniegtos dokumentus un šķīrējtiesas nolēmumus un lēmumus publisko, ievērojot konfidenciālas informācijas aizsardzības prasības.
3. Šķīrējtiesas ziņojumus un lēmumus Puses pieņem bez nosacījumiem. Personām tie nerada nekādas tiesības vai pienākumus.
4. Šķīrējtiesa un Puses uzskata par konfidenciālu visu informāciju, ko kāda Puse iesniegusi šķīrējtiesai saskaņā ar 38.-A pielikumu.

D IEDAĻA

MEDIĀCIJAS MEHĀNISMS

38.25. PANTS

Mērķis

1. Mediācijas mehānisma mērķis ir veicināt savstarpēji saskaņota risinājuma atrašanu visaptverošā un paātrinātā procedūrā ar mediatora palīdzību.
2. Mediācijas procedūru var sākt, tikai Pusēm savstarpēji vienojoties, lai izpētītu savstarpēji saskaņotus risinājumus un apsvērtu visus mediatora piedāvātos padomus un ierosinātos risinājumus.

38.26. PANTS

Mediācijas procedūras sākšana

1. Puse (“pieprasījuma iesniedzēja Puse”) jebkurā laikā var rakstveidā pieprasīt otrai Pusei (“atbildētājai Pusei”) sākt mediācijas procedūru attiecībā uz jebkuru atbildētājas Puses pasākumu, kas, iespējams, nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību vai ieguldījumus starp Pusēm.

2. Pieprasījuma iesniedzēja Puse 1. punktā minētajā pieprasījumā sniedz pietiekami sīku izklāstu, skaidri norādot savas bažas, un tajā ir:

- a) norādīts izskatāmais pasākums;
- b) norādīts, kādu nelabvēlīgu ietekmi uz tirdzniecību vai ieguldījumiem starp Pusēm, pēc pieprasījuma iesniedzējas Puses domām, minētais pasākums rada vai radīs, un
- c) izskaidrots, kā, pēc pieprasījuma iesniedzējas Puses domām, šī ietekme ir saistīta ar pasākumu.

3. Atbildētāja Puse atsaucīgi izskata pieprasījumu un 10 dienu laikā pēc tā iesniegšanas rakstiski informē pieprasījuma iesniedzēju Pusi, vai šo pieprasījumu pieņem vai noraida. Pretējā gadījumā pieprasījumu uzskata par noraidītu.

38.27. PANTS

Mediatora izvēle

1. Puses 14 dienu laikā pēc mediācijas procedūras sākšanas dienas cenšas vienoties par mediatoru.

2. Ja Puses šā panta 1. punktā noteiktajā laikposmā nespēj vienoties par mediatoru, jebkura Puse var lūgt Apvienotās komitejas līdzpriekšsēdētāju, kas pārstāv pieprasījuma iesniedzēju Pusi, piecu dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas dienas izlozē izraudzīties mediatoru no priekšsēdētāju apakšsaraksta, kas izveidots saskaņā ar 38.8. panta 1. punkta c) apakšpunktu. Pieprasījuma iesniedzēju Pusi pārstāvošais Apvienotās komitejas līdzpriekšsēdētājs var deleģēt mediatora izlozes pienākumu.
3. Ja brīdī, kad tiek iesniegts pieprasījums saskaņā ar 38.26. pantu, nav izveidots 38.8. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētais priekšsēdētāju apakšsaraksts, tad mediatoru izraugās izlozē no personām, ko viena Puse vai abas Puses ir oficiāli ierosinājušas minētajam apakšsarakstam.
4. Ja vien Puses nevienojas citādi, mediators nav nevienas Puses valstspiederīgais un nav darba attiecībās ar nevienu no Pusēm.
5. Mediators atbilst 38.-B pielikumam.

38.28. PANTS

Mediācijas procedūras noteikumi

1. Pieprasījuma iesniedzēja Puse 10 dienu laikā pēc mediatora iecelšanas dienas iesniedz mediatoram un atbildētājai Pusei detalizētu rakstveida problēmas aprakstu, jo īpaši attiecībā uz izskatāmā pasākuma darbību un tā iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz tirdzniecību vai ieguldījumiem. Atbildētāja Puse 20 dienu laikā pēc šā apraksta iesniegšanas dienas var rakstiski sniegt piezīmes par minēto aprakstu. Puse aprakstā vai piezīmēs var iekļaut visu informāciju, ko uzskata par būtisku.
2. Mediators pārredzamā veidā palīdz Pusēm noskaidrot ar izskatāmo pasākumu saistītos jautājumus un tā iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz tirdzniecību vai ieguldījumiem. Mediators jo īpaši var rīkot sanāksmes starp Pusēm, apspriesties ar abām Pusēm kopā vai ar katru atsevišķi, vērsties pēc palīdzības vai apspriesties ar attiecīgiem ekspertiem un ieinteresētajām personām un sniegt papildu atbalstu, ko lūgušas Puses. Pirms mediators vēršas pēc palīdzības vai apspriežas ar attiecīgiem ekspertiem un ieinteresētajām personām, viņš apspriežas ar Pusēm.
3. Mediators Pusēm var piedāvāt padomu un ierosināt risinājumu. Puses var pieņemt vai noraidīt ierosināto risinājumu vai vienoties par citu risinājumu. Mediators nesniedz padomus un neizsaka piezīmes par izskatāmā pasākuma atbilstību šai nolīguma daļai.

4. Mediācijas procedūra notiek atbildētājas Puses teritorijā vai, savstarpēji vienojoties, citā vietā vai ar citiem līdzekļiem.

5. Puses cenšas panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu 60 dienu laikā pēc mediatora iecelšanas dienas. Kamēr nav panākta galīgā vienošanās, Puses var apsvērt iespējamus pagaidu risinājumus, jo īpaši tad, ja pasākums attiecas uz ātrbojīgām precēm vai sezonas precēm vai pakalpojumiem.

6. Pēc jebkuras Puses pieprasījuma mediators iesniedz Pusēm faktu izklāsta projektu, kurā norāda:

- a) konkrētā izskatāmā pasākuma īsu kopsavilkumu;
- b) izmantotās procedūras un
- c) attiecīgā gadījumā visus savstarpēji saskaņotos risinājumus, tajā skaitā iespējamus pagaidu risinājumus.

7. Mediators ļauj Pusēm 15 dienu laikā pēc faktu izklāsta projekta iesniegšanas iesniegt piezīmes par faktu izklāsta projektu. Mediators izskata no Pusēm saņemtās piezīmes un 15 dienu laikā no šo piezīmju saņemšanas iesniedz Pusēm galīgo faktu izklāstu. Nedz faktu izklāsta projekts, nedz galīgais faktu izklāsts neietver nekādu šīs nolīguma daļas interpretāciju.

8. Mediācijas procedūru izbeidz:
- a) Pusēm pieņemot savstarpēji saskaņotu risinājumu – dienā, kad par to paziņots mediatoram;
 - b) Pusēm savstarpēji vienojoties jebkurā procedūras posmā – dienā, kad par minēto vienošanos paziņots mediatoram;
 - c) mediatoram pēc apspriešanās ar Pusēm sniedzot rakstisku paziņojumu par to, ka turpmāka mediācija ir nelietderīga, – dienā, kad Pusēm sniegts šāds paziņojums, vai
 - d) Pusei, kad tā ir izpētījusi mediācijas procedūrā piedāvātos savstarpēji saskaņotos risinājumus un izskatījusi visus mediatora piedāvātos padomus un ieteiktos risinājumus, sniedzot rakstisku paziņojumu, – dienā, kad Pusēm sniegts šāds paziņojums.

38.29. PANTS

Konfidencialitāte

Ja vien Puses nevienojas citādi, visi mediācijas procedūras posmi, tai skaitā padomi vai ierosinātie risinājumi, ir konfidenciāli. Puse var izpaust sabiedrībai faktu, ka norisinās mediācija.

38.30. PANTS

Saistība ar strīdu izšķiršanas procedūrām

1. Mediācijas procedūra neskar Pušu tiesības un pienākumus saskaņā ar B un C iedaļu vai strīdu izšķiršanas procedūras, kas paredzētas citos starptautiskos nolīgumos.
2. Puse citās strīdu izšķiršanas procedūrās, kas norisinās saistībā ar šo vai citu nolīgumu, neizmanto vai neiesniedz par pamatojumu vai pierādījumu, un šķīrējtiesa neņem vērā:
 - a) otras Puses nostāju mediācijas procedūrā vai informāciju, kas iegūta vienīgi saskaņā ar 38.28. panta 2. punktu;
 - b) faktu, ka otra Puse ir paudusi vēlmi pieņemt risinājumu pasākumam, uz kuru attiecas mediācija, vai
 - c) mediatora padomus vai priekšlikumus.
3. Ja vien Puses nevienojas citādi, mediators nedarbojas kā šķīrējtiesnesis strīdu izšķiršanas procedūrās, kas paredzētas šajā vai jebkurā citā nolīgumā un skar to pašu jautājumu, kura izskatīšanā šī persona ir bijusi mediators.

E IEDAĻA

KOPĪGIE NOTEIKUMI

38.31. PANTS

Informācijas pieprasījums

1. Pirms tiek pieprasīta apspriešanās vai mediācija saskaņā ar attiecīgi 38.4. vai 38.26. pantu, Puse var pieprasīt no otras Puses informāciju par pasākumu, kas, iespējams, nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību vai ieguldījumus starp Pusēm. Puse, kam iesniegts šāds pieprasījums, 20 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas dienas sniedz rakstisku atbildi ar minētās Puses piezīmēm par pieprasīto informāciju.
2. Ja Puse, kam iesniegts pieprasījums, uzskata, ka tā nespēs sniegt atbildi 20 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas dienas, tā nekavējoties paziņo otrai Pusei par kavēšanos un tās iemesliem un norāda, kāds, pēc tās aplēsēm, ir īsākais termiņš, kurā tā spēs sniegt atbildi.
3. Parasti tiek sagaidīts, ka Puse pieprasa informāciju saskaņā ar šā panta 1. punktu, pirms tiek pieprasīta apspriešanās vai mediācija saskaņā ar attiecīgi 38.4. vai 38.26. pantu.

38.32. PANTS

Savstarpēji saskaņots risinājums

1. Puses jebkurā laikā var panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu attiecībā uz jebkuru strīdu, kas minēts 38.2. pantā.
2. Ja šķīrējtiesas vai mediācijas procedūrā tiek panākts savstarpēji saskaņots risinājums, Puses par minēto risinājumu kopīgi paziņo attiecīgi šķīrējtiesas priekšsēdētājam vai mediatoram. Pēc šāda paziņojuma šķīrējtiesas vai mediācijas procedūra tiek izbeigta.
3. Katra Puse veic vajadzīgos pasākumus, lai īstenotu savstarpēji saskaņoto risinājumu attiecīgi uzreiz vai laikposmā, par kuru tās vienojušās.
4. Pasākumus īstenojošā Puse ne vēlāk kā līdz Pušu norunātā laikposma beigām rakstiski informē otru Pusi par visiem pasākumiem, ko tā veikusi, lai īstenotu savstarpēji saskaņoto risinājumu.

38.33. PANTS

Laikposmi

1. Visus šajā nodaļā noteiktos laikposmus skaita no nākamās dienas pēc darbības, uz kuru tie attiecas.

2. Jebkuru šajā nodaļā minēto laikposmu var pagarināt, Pusēm savstarpēji vienojoties.
3. Šķīrējtiesa saskaņā ar C iedaļu jebkurā laikā var ierosināt Pusēm grozīt jebkuru šajā nodaļā minēto laikposmu, norādot šāda priekšlikuma iemeslus.

38.34. PANTS

Izmaksas

1. Katra Puse sedz savas izmaksas, kas radušās, piedaloties šķīrējtiesā vai mediācijas procedūrā.
2. Puses kopīgi un vienādās daļās sedz izmaksas, kas rodas no organizatoriskiem jautājumiem, ieskaitot šķīrējtiesnešu un mediatora atalgojumu un izmaksas. Šķīrējtiesnešu atalgojumu nosaka saskaņā ar 38.-A pielikumu. 38.-A pielikumā izklāstītos noteikumus par šķīrējtiesnešu atalgojumu *mutatis mutandis* piemēro mediatoriem.

38.35. PANTS

Pielikumu grozījumi

Apvienotā padome var pieņemt lēmumu grozīt 38.-A un 38.-B pielikumu saskaņā ar 8.5. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

39. NODAĻA

IZŅĒMUMI

39.1. PANTS

Vispārēji izņēmumi

1. Šā nolīguma 9., 11., 15., 26. un 29. nodaļas un 17. nodaļas¹ B iedaļas izpildei *GATT* 1994 XX pants, tostarp tā piezīmes un papildnoteikumi, *mutatis mutandis* tiek iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu.

2. Ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro tādā veidā, kas radītu patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju starp Pusēm, kurās pastāv līdzīgi apstākļi, vai slēptus ierobežojumus ieguldījumu liberalizācijai vai pakalpojumu tirdzniecībai, nekas šā nolīguma 15., 18. līdz 27.², 29. nodaļā vai 17. nodaļas³ B iedaļā nav interpretējams kā šķērslis, kas liedz kādai Pusei pieņemt vai īstenot pasākumus, kas:
 - a) nepieciešami sabiedriskās drošības vai sabiedrības morāles aizsardzībai vai sabiedriskās kārtības uzturēšanai;⁴

¹ Šis noteikums neattiecas uz 17.10. pantu.

² Lielākai noteiktībai – neko šajā pantā neinterpretē tā, ka tas ierobežo 17.-E pielikumā noteiktās tiesības.

³ Šis noteikums neattiecas uz 17.10. pantu.

⁴ Šajā apakšpunktā paredzētos izņēmumus var izmantot tikai tādā gadījumā, ja reāli un pietiekami nopietni tiek apdraudētas kādas no sabiedrības pamatinteresēm.

- b) nepieciešami cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzībai;
 - c) nepieciešami, lai nodrošinātu to normatīvo aktu ievērošanu, kas nav pretrunā šai nolīguma daļai, ietverot tos, kuri attiecas uz:
 - i) krāpnieciskas vai maldinošas prakses novēršanu vai līgumsaistību neizpildes sekām;
 - ii) privātās dzīves aizsardzību saistībā ar persondatu apstrādi un izplatīšanu un privātā īpašumā esošas dokumentācijas un grāmatvedības konfidencialitātes aizsardzību vai
 - iii) drošību.
3. Lielākai noteiktībai – Puses saprot, ka tādā mērā, ciktāl šādi pasākumi ir nesaderīgi ar šā panta 1. un 2. punktā minēto šīs nolīguma daļas nodaļu noteikumiem:
- a) pasākumi, kas minēti *GATT* 1994 XX panta b) punktā un šā panta 2. punkta b) apakšpunktā, ietver vides pasākumus, kuri nepieciešami cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzībai;

- b) *GATT* 1994 XX panta g) punktu piemēro pasākumiem, kas saistīti ar dzīvo un nedzīvo izsmeļamo dabas resursu saglabāšanu, un
- c) uz pasākumiem, kas pieņemti, lai īstenotu daudzpusējus nolīgumus vides jomā, var attiekties *GATT* 1994 XX panta b) vai g) punkts vai šā panta 2. punkta b) apakšpunkts.

4. Pirms Puse piemēro jebkādu pasākumu, kas paredzēts *GATT* 1994 XX panta i) un j) punktā, minētā Puse sniedz otrai Pusei visu attiecīgo informāciju nolūkā rast abām Pusēm pieņemamu risinājumu. Ja no attiecīgās informācijas sniegšanas brīža 30 dienu laikā nav panākta pieņemama vienošanās, Puse, kas grasās piemērot pasākumu, var to darīt. Ja ārkārtēji un kritiski apstākļi, kuros nepieciešama tūlītēja rīcība, traucē iepriekšēju informācijas sniegšanu vai izskatīšanu, Puse, kas grasās piemērot pasākumus, var nekavējoties piemērot piesardzības pasākumus, kuri vajadzīgi situācijas risināšanai. Minētā Puse nekavējoties informē otru Pusi par šādu pasākumu piemērošanu.

39.2. PANTS

Drošības izņēmumi

Šai nolīguma daļai piemēro 41.4. pantu.

39.3. PANTS

Nodokļu uzlikšana

1. Šajā pantā:
 - a) “rezidences vieta” ir residences vieta nodokļu vajadzībām;
 - b) “nodokļu nolīgums” ir nolīgums par nodokļu dubultas uzlikšanas novēršanu vai ikviens cits starptautisks nolīgums vai vienošanās, kura pilnīgi vai galvenokārt attiecas uz nodokļu sistēmu un kuras dalībniece ir jebkura dalībvalsts, Eiropas Savienība vai Čīle, un
 - c) “nodokļu pasākums” ir pasākums, ar ko piemēro Eiropas Savienības, jebkuras dalībvalsts vai Čīles nodokļu tiesību aktus.
2. Šī nolīguma daļa attiecas uz nodokļu pasākumiem vienīgi tik, ciktāl to piemērošana ir vajadzīga, lai izpildītu šīs nolīguma daļas noteikumus.

3. Nekas šajā nolīguma daļā neietekmē Eiropas Savienības vai tās dalībvalstu, vai Čīles tiesības un pienākumus, kas izriet no ikviena nodokļu nolīguma. Ja šī nolīguma daļa nav saderīga ar kādu no nodokļu nolīgumiem, tad minētais nodokļu nolīgums prevalē, ciktāl pastāv nesaderība. Attiecībā uz nodokļu nolīgumu starp Eiropas Savienību vai tās dalībvalstīm un Čīli attiecīgās Eiropas Savienības vai tās dalībvalstu iestādes, no vienas puses, un Čīles iestādes, no otras puses, kuras ir kompetentās iestādes saskaņā ar šā nolīguma daļu un minēto nodokļu nolīgumu, kopā nosaka, vai pastāv neatbilstība starp šo nolīguma daļu un minēto nodokļu nolīgumu.

4. Šajā nolīguma daļā noteiktās lielākās labvēlības režīma saistības nepiemēro attiecībā uz priekšrocību, ko Eiropas Savienība, tās dalībvalstis vai Čīle ir piešķīrusi saskaņā ar nodokļu nolīgumu.

5. Ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro tādā veidā, kas radītu patvaļīgu vai neattaisojamu diskrimināciju starp valstīm, kurās pastāv līdzīgi apstākļi, vai slēptus ierobežojumus tirdzniecībai un ieguldījumiem, nekā šajā nolīguma daļā nav interpretējams kā šķērslis, kas liedz Pusei pieņemt, paturēt spēkā vai īstenot jebkuru pasākumu, kura mērķis ir nodrošināt tiešo nodokļu taisnīgu vai iedarbīgu uzlikšanu vai iekasēšanu un:

- a) ar kuru nošķir nodokļu maksātājus, kas nav vienādā situācijā, it īpaši saistībā ar viņu rezidences vietu vai vietu, kur ieguldīts viņu kapitāls, vai

- b) kura mērķis ir novērst nodokļu apiešanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas saskaņā ar nodokļu nolīgumu vai minētās Puses fiskālajiem tiesību aktiem.

39.4. PANTS

Informācijas izpaušana

1. Neko šajā nolīguma daļā neinterpretē kā prasību Pusei darīt pieejamu konfidenciālu informāciju, kuras izpaušana traucētu tiesībaizsardzībai vai kā citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm, vai skartu konkrētu valsts vai privātu uzņēmumu likumīgas komerciālās intereses, izņemot gadījumus, kad šķīrējtiesa pieprasa sniegt šādu konfidenciālu informāciju strīdu izšķiršanas procedūrās saskaņā ar 38. nodaļu. Šādos gadījumos šķīrējtiesa nodrošina, ka tiek pilnībā aizsargāta konfidencialitāte.
2. Ja Puse Apvienotajai padomei, Apvienotajai komitejai, apakškomitejām vai citām struktūrām, kas izveidotas saskaņā ar šo nolīgumu, iesniedz informāciju, kas saskaņā ar tās tiesību aktiem uzskatāma par konfidenciālu, otra Puse minēto informāciju uzskata par konfidenciālu, ja vien iesniedzēja Puse nevienojas citādi.

39.5. PANTS

PTO atbrīvojumi

Ja šajā nolīguma daļā noteikts pienākums pēc būtības ir līdzvērtīgs PTO līgumā noteiktam pienākumam, tad jebkurš pasākums, kurš atbilst atbrīvojumam, kas pieņemts saskaņā ar PTO līguma IX pantu, tiek uzskatīts par atbilstīgu pēc būtības līdzvērtīgajam šīs daļas noteikumam.

IV DAĻA

VISPĀRĒJĀ INSTITUCIONĀLĀ STRUKTŪRA

40. NODAĻA

INSTITUCIONĀLĀ STRUKTŪRA

40.1. PANTS

Apvienotā padome

1. Puses ar šo izveido Apvienoto padomi. Apvienotā padome pārrauga šā nolīguma mērķu izpildi un uzrauga tā īstenošanu. Tā izskata visus jautājumus saistībā ar šo nolīgumu un jebkādas citus abas Puses interesējošus divpusējus vai starptautiskus jautājumus.
2. Apvienotās padomes pirmā sanāksme notiek viena gada laikā no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas un pēc tam reizi divos gados vai citādi, ja Puses par to ir vienojušās. Apvienotās padomes sanāksmes notiek klātienē vai ar jebkuriem tehnoloģiskajiem līdzekļiem saskaņā ar tās reglamentu. Sanāksmes, kas notiek klātienē, notiek pārmaiņus Briselē un Santjago.

3. Apvienotās padomes sastāvā no ES Puses ir pārstāvji ministru līmenī un no Čīles – ārlietu ministrs vai viņu norīkotās personas. Kad Apvienotā padome strādā tirdzniecības jautājumu sastāvā saskaņā ar 8.5. pantu, tās sastāvā ir Pušu pārstāvji, kas atbild par tirdzniecības un ieguldījumu jautājumiem.
4. Apvienotā padome ir pilnvarota pieņemt lēmumus šajā nolīgumā paredzētajos gadījumos un sniegt ieteikumus saskaņā ar savu reglamentu. Apvienotā padome pieņem lēmumus un sniedz ieteikumus, savstarpēji vienojoties. Lēmumi ir saistoši Pusēm, kas veic visus nepieciešamos pasākumus, lai šos lēmumus izpildītu. Ieteikumiem nav saistoša spēka.
5. Apvienoto padomi vada līdzpriekšsēdētāji – pa vienam pārstāvim no katras Puses – saskaņā ar tās reglamentā paredzētajiem noteikumiem un ņemot vērā konkrētos jautājumus, kas risināmi katrā konkrētajā sanāksmē.
6. Apvienotā padome pirmajā sanāksmē pieņem savu reglamentu un Apvienotās komitejas reglamentu.
7. Apvienotā padome jebkuru no savām funkcijām var deleģēt Apvienotajai komitejai, tostarp pilnvaras pieņemt saistošus lēmumus un sniegt ieteikumus.
8. Ja Apvienotā padome darbojas īpašā sastāvā tirdzniecības jautājumu risināšanai, papildus šim pantam piemēro 8.5. pantu.

40.2. PANTS

Apvienotā komiteja

1. Puses ar šo izveido Apvienoto komiteju. Apvienotā komiteja palīdz Apvienotajai padomei veikt tās funkcijas.
2. Apvienotā komiteja atbild par šā nolīguma vispārēju īstenošanu. Tas, ka jautājumu izskata Apvienotā komiteja, neliedz to izskatīt arī Apvienotajai padomei.
3. Apvienotās komitejas pirmā sanāksme notiek viena gada laikā no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas un pēc tam reizi gadā vai citādi, ja Puses par to ir vienojušās. Apvienotās komitejas sanāksmes notiek klātienē vai ar jebkuriem tehnoloģiskajiem līdzekļiem saskaņā ar tās reglamentu. Sanāksmes, kas notiek klātienē, notiek pārmaiņus Briselē un Santjago.
4. Apvienotās komitejas sastāvā ir Pušu pārstāvji, un to vada līdzpriekšsēdētāji – pa vienam pārstāvim no katras Puses – saskaņā ar tās reglamentā paredzētajiem noteikumiem un ņemot vērā konkrētos jautājumus, kas risināmi katrā konkrētajā sanāksmē.
5. Kad Apvienotā komiteja darbojas tirdzniecības jautājumu sastāvā saskaņā ar 8.6. pantu, tās sastāvā ir Pušu pārstāvji, kas atbild par tirdzniecības un ieguldījumu jautājumiem.

6. Apvienotajai komitejai ir pilnvaras pieņemt lēmumus gadījumos, kas paredzēti šajā nolīgumā vai kad šādas pilnvaras tai deleģējusi Apvienotā padome saskaņā ar 40.1. panta 7. punktu. Apvienotajai komitejai ir arī pilnvaras sniegt ieteikumus, tostarp gadījumos, kad minētās pilnvaras tai ir deleģētas saskaņā ar 40.1. panta 7. punktu. Apvienotā komiteja pieņem lēmumus un sniedz ieteikumus, savstarpēji vienojoties un ievērojot savu reglamentu. Īstenojot deleģētās pilnvaras, Apvienotā komiteja pieņem lēmumus un sniedz ieteikumus saskaņā ar Apvienotās padomes reglamentu. Lēmumi ir saistoši Pusēm, kas veic visus nepieciešamos pasākumus, lai šos lēmumus izpildītu. Ieteikumiem nav saistoša spēka.

7. Ja Apvienotā komiteja darbojas īpašā sastāvā tirdzniecības jautājumu risināšanai, papildus šim pantam piemēro 8.6. pantu.

40.3. PANTS

Apakškomitejas un citas struktūras

1. Ar šo tiek izveidota Attīstības un starptautiskās sadarbības apakškomiteja, lai koordinētu un uzraudzītu tādu sadarbības pasākumu īstenošanu, kas tiek veikti nolīguma II daļā minētajās jomās.

2. Apakškomitejas, kas attiecas tikai uz šā nolīguma III daļu, tiek izveidotas saskaņā ar 8.8. pantu.

3. Apvienotā padome vai Apvienotā komiteja var pieņemt lēmumu izveidot vēl kādu apakškomiteju vai citu struktūru. Apvienotā padome vai Apvienotā komiteja var saskaņā ar šo punktu izveidotajai apakškomitejai vai citai struktūrai uzticēt uzdevumus to attiecīgajā kompetences jomā, lai palīdzētu veikt to attiecīgās funkcijas un risinātu konkrētus uzdevumus vai jautājumus. Apvienotā padome vai Apvienotā komiteja var mainīt uzdevumus, kas uzticēti apakškomitejai vai struktūrai, kas izveidota saskaņā ar šo punktu, vai likvidēt to.
4. Apakškomiteju un citu struktūru sastāvā ir Pušu pārstāvji, un tām ir līdzpriekšsēdētāji – pa vienam pārstāvim no katras Puses.
5. Apakškomiteju pirmā sanāksme notiek gada laikā pēc to izveidošanas un pēc tam – pēc jebkuras Puses vai Apvienotās padomes, vai Apvienotās komitejas pieprasījuma atbilstīgā līmenī, izņemot, ja šajā nolīgumā ir paredzēts kas cits vai ja Puses ir vienojušās citādi. Apakškomiteju sanāksmes var notikt arī pēc savas iniciatīvas, ievērojot to reglamentu. Apakškomiteju sanāksmes notiek klātienē vai ar jebkuriem tehnoloģiskajiem līdzekļiem saskaņā ar to reglamentu. Sanāksmes, kas notiek klātienē, notiek pārmaiņus Briselē un Santjago.
6. Apakškomitejas un citas struktūras regulāri, kā arī pēc Apvienotās komitejas pieprasījuma ziņo par savu darbību Apvienotajai komitejai, izņemot, ja šajā nolīgumā ir paredzēts kas cits.

7. Tas, ka jautājumu izskata kāda apakškomiteja vai citas struktūras, neliedz to izskatīt arī Apvienotajai padomei vai Apvienotajai komitejai.

8. Apvienotā padome vai Apvienotā komiteja var pieņemt apakškomiteju un citu struktūru reglamentu, ja tā uzskata to par vajadzīgu. Ja Apvienotā padome vai Apvienotā komiteja nepieņem apakškomiteju vai citu struktūru reglamentu, *mutatis mutandis* piemēro Apvienotās komitejas reglamentu.

9. Apakškomitejas un citas struktūras var sniegt ieteikumus saskaņā ar savu attiecīgo reglamentu. Apakškomitejas un citas struktūras sniedz ieteikumus, savstarpēji vienojoties. Apakškomiteju un citu struktūru ieteikumi nav saistoši.

10. Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 8.8. panta 1. punktu, var pieņemt lēmumus, lai veiktu konstatējumus saskaņā ar 17.39. pantu. Finanšu pakalpojumu apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 8.8. panta 1. punktu, var pieņemt lēmumus, lai veiktu konstatējumus saskaņā ar 25.20. pantu. Minētās apakškomitejas pieņem lēmumus, savstarpēji vienojoties. Šādi lēmumi ir saistoši Pusēm.

40.4. PANTS

Apvienotā parlamentārā komiteja

1. Ar šo izveido Apvienoto parlamentāro komiteju. Apvienotajā parlamentārajā komitejā ir Eiropas Parlamenta un Čīles Kongresa deputāti.
2. Apvienotā parlamentārā komiteja var pieņemt savu reglamentu.
3. Apvienotā parlamentārā komiteja ir forums, kurā notiek sanāksmes un viedokļu apmaiņa un tiek veicinātas ciešākas attiecības. Tās sanāksmes notiek reizi divos gados.
4. Apvienoto parlamentāro komiteju informē par Apvienotās padomes lēmumiem un ieteikumiem.
5. Apvienotā parlamentārā komiteja var sniegt ieteikumus Apvienotajai padomei par šā nolīguma īstenošanu.

40.5. PANTS

Pilsoniskās sabiedrības iesaiste

Katra Puse veicina pilsoniskās sabiedrības līdzdalību šā nolīguma īstenošanā, jo īpaši sadarbojoties ar attiecīgo vietējo konsultantu grupu, kas minēta 40.6. pantā, un ar 40.7. pantā minēto Pilsoniskās sabiedrības forumu.

40.6. PANTS

Vietējās konsultantu grupas

1. Katra Puse divu gadu laikā no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas izveido vai ieceļ vietējo konsultantu grupu. Katrā vietējā konsultantu grupā ir līdzsvaroti pārstāvētas neatkarīgas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, tostarp nevalstiskās organizācijas, arodbiedrības un uzņēmējdarbības un darba devēju organizācijas. Šajā nolūkā katra Puse izstrādā savus iecelšanas noteikumus, lai noteiktu attiecīgās vietējās konsultantu grupas sastāvu, nodrošinot piekļuves iespējas dalībniekiem no dažādām nozarēm. Katras vietējās konsultantu grupas sastāvu periodiski atjauno saskaņā ar iecelšanas noteikumiem, kas pieņemti saskaņā ar šo punktu.
2. Katra Puse vismaz reizi gadā tiek ar savu vietējo konsultantu grupu, lai apspriestu šā nolīguma īstenošanu. Katra Puse var ņemt vērā viedokļus vai ieteikumus, ko iesniegusi tās attiecīgā vietējā konsultantu grupa.

3. Katra Puse, lai veicinātu sabiedrības informētību par savu vietējo konsultatīvo grupu, publicē to organizāciju sarakstu, kuras piedalās attiecīgās vietējās konsultantu grupas darbā, kā arī tās kontaktinformāciju.
4. Puses, izmantojot piemērotus līdzekļus, veicina vietējo konsultantu grupu sadarbību.

40.7. PANTS

Pilsoniskās sabiedrības forums

1. Puses veicina Pilsoniskās sabiedrības foruma regulāru organizēšanu, lai risinātu dialogu par šā nolīguma īstenošanu.
2. Puses, savstarpēji vienojoties, sasauc Pilsoniskās sabiedrības foruma sanāksmes. Sasaucot Pilsoniskās sabiedrības foruma sanāksmi, katra Puse uzaicina savā teritorijā iedibinātas neatkarīgas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, tostarp 40.6. pantā minētās attiecīgās vietējās konsultantu grupas locekļus. Katra Puse veicina līdzsvarotu pārstāvību, dodot iespēju piedalīties nevalstiskām organizācijām, arodbiedrībām un uzņēmējdarbības un darba devēju organizācijām. Katra organizācija pati sedz izmaksas, kas saistītas ar tās dalību Pilsoniskās sabiedrības forumā.

3. Pušu pārstāvji, kas piedalās Apvienotajā padomē vai Apvienotajā komitejā, attiecīgā gadījumā piedalās Pilsoniskās sabiedrības foruma sanāksmēs. Puses kopīgi vai atsevišķi publicē visus oficiālos paziņojumus, kas sniegti Pilsoniskās sabiedrības forumā.

41. NODAĻA

VISPĀRĪGI UN NOBEIGUMA NOTEIKUMI

41.1. PANTS

Pušu definīcija

Šajā nolīgumā:

- a) “Puse” ir:
 - i) Eiropas Savienība vai tās dalībvalstis vai Eiropas Savienība un tās dalībvalstis saskaņā ar to attiecīgajām kompetences jomām (“ES Puse”) vai
 - ii) Čīle un
- b) “Puses” ir ES Puse un Čīle.

41.2. PANTS

Teritoriālā piemērošana

1. Šo nolīgumu piemēro:
 - a) attiecībā uz ES Pusi – teritorijās, kurās tiek piemērots Līgums par Eiropas Savienību un Līgums par Eiropas Savienības darbību, un ar minēto Līgumu nosacījumiem un
 - b) attiecībā uz Čīli – tās suverenitātē esošajai sauszemes, jūras un gaisa telpā un ekskluzīvajā ekonomikas zonā un kontinentālajā šelfā, kurā tai ir suverēnas tiesības un jurisdikcija saskaņā ar starptautiskajām tiesībām¹ un Čīles tiesību aktiem².

Šajā nolīgumā jēdzienu “teritorija” saprot šajā punktā minētajā nozīmē, ja vien šajā nolīgumā nav skaidri norādīts kas cits.

¹ Lielākai noteiktībai – starptautiskās tiesības jo īpaši ietver Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju, kas parakstīta Montegobejā 1982. gada 10. decembrī.

² Lielākai noteiktībai – ja pastāv neatbilstība starp Čīles tiesību aktiem un starptautiskajām tiesībām, noteicošās ir starptautiskās tiesības.

2. Attiecībā uz noteikumiem par tarifa režīmu precēm, tai skaitā izcelsmes noteikumiem un šāda režīma pagaidu apturēšanu, šo nolīgumu piemēro arī Savienības muitas teritorijas zonām Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 952/2013¹ 4. panta nozīmē, uz kurām neattiecas šā panta 1. punkta a) apakšpunkts.

41.3. PANTS

Saistību izpilde

1. Katra Puse veic visus vispārīgos vai īpašos pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu savas saistības saskaņā ar šo nolīgumu.
2. Ja viena Puse uzskata, ka otra Puse nav izpildījusi kādu no šā nolīguma III daļā noteiktajiem pienākumiem, tad piemēro īpašos mehānismus, kas paredzēti minētajā daļā.
3. Ja viena Puse uzskata, ka otra Puse nav izpildījusi kādu no pienākumiem, kas 1.2. panta 2. punktā vai 2.2. panta 1. punktā ir aprakstīti kā būtiski šā nolīguma elementi, tā var veikt piemērotus pasākumus. Šajā punktā jēdziens “piemēroti pasākumi” var ietvert šā nolīguma darbības daļēju vai pilnīgu apturēšanu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (ES OV L 269, 10.10.2013., 1. lpp.).

4. Ja kāda no Pusēm uzskata, ka otra Puse nav izpildījusi kādu no šajā nolīgumā noteiktajiem pienākumiem, izņemot tos, uz kuriem attiecas 2. un 3. punkts, tā paziņo par to otrai Pusei. Puses apspriežas Apvienotajā padomē ar nolūku panākt abpusēji pieņemamu risinājumu. Apvienotā padome cenšas pēc iespējas ātrāk panākt savstarpēji pieņemamu risinājumu. Ja Apvienotā padome 60 dienu laikā no paziņošanas dienas nav panākusi abpusēji pieņemamu risinājumu, paziņotāja Puse var veikt piemērotus pasākumus. Šajā punktā jēdziens “piemēroti pasākumi” var ietvert tikai šā nolīguma I, II un IV daļas darbības apturēšanu.

5. Šā panta 3. un 4. punktā minētos “piemērotos pasākumus” veic, pilnībā ievērojot starptautiskās tiesības, un tie ir samērīgi ar nolīguma saistību nepildīšanu. Priekšroka dodama tādiem pasākumiem, kas vismazāk traucē šā nolīguma darbību.

41.4. PANTS

Drošības izņēmumi

1. Neko šajā nolīgumā neinterpretē:
 - a) kā prasību Pusei sniegt jebkādu informāciju vai nodrošināt piekļuvi tai, ja Puse uzskata, ka šādas informācijas izpaušana ir pretrunā būtiskām Puses drošības interesēm, vai

- b) kā šķērsli, kas attur Pusi no jebkādas darbības, kuru tā uzskata par nepieciešamu savu būtisko drošības interešu aizsardzībai:
- i) saistībā ar ieroču, munīcijas un militārā inventāra ražošanu vai nelikumīgu tirdzniecību un citu preču un materiālu, pakalpojumu un tehnoloģiju šādu nelikumīgu tirdzniecību un darījumiem ar tiem, un saimnieciskajām darbībām, ko tieši vai netieši veic ar nolūku apgādāt militāru formējumu,
 - ii) saistībā ar skaldmateriāliem un kodoltermiskajā sintēzē izmantojamiem materiāliem vai materiāliem, no kuriem tos iegūst, vai
 - iii) kara laikā vai citādā ārkārtas situācijā starptautiskajās attiecībās, vai
- c) šķērsli, kas attur Pusi no jebkādas darbības tās saistību izpildei saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtiem starptautiskā miera un drošības saglabāšanai.
2. Puse, cik vien iespējams izsmeļoši, informē Apvienoto komiteju par darbībām, ko tā veic saskaņā ar 1. punkta b) un c) apakšpunktu, un par minēto darbību izbeigšanu.

41.5. PANTS

Stāšanās spēkā un provizoriska piemērošana

1. Šis nolīgums stājas spēkā trešā mēneša pirmajā dienā pēc tam, kad saņemts pēdējais paziņojums, kurā Puses viena otru informē, ka ir pabeigtas to attiecīgās iekšējās procedūras, kas vajadzīgas, lai šis nolīgums stātos spēkā.
2. Neatkarīgi no 1. punkta Puses var pilnībā vai daļēji provizoriski piemērot šo nolīgumu saskaņā ar to attiecīgajām iekšējām procedūrām.
3. Provizoriskā piemērošana sākas otrā mēneša pirmajā dienā pēc tam, kad Puses viena otrai paziņojušas, ka ir pabeigtas to attiecīgās iekšējās procedūras, kas nepieciešamas šim nolūkam, tostarp Čīles apstiprinājums, ka tā piekrīt provizoriski piemērot šā nolīguma daļas, kā to ierosinājusi ES Puse.
4. Katra Puse var rakstiski paziņot otrai Pusei par savu nodomu izbeigt šā nolīguma provizorisku piemērošanu. Provizoriskā piemērošana beidz darboties otrā mēneša pirmajā dienā pēc minētā paziņojuma.
5. Šā nolīguma provizoriskās piemērošanas laikā Apvienotā padome un citas struktūras, kas izveidotas saskaņā ar šo nolīgumu, var pildīt savas funkcijas saistībā ar noteikumiem, kurus piemēro provizoriski. Visi lēmumi, kas pieņemti, pildot šīs funkcijas, zaudē spēku no dienas, kad šā nolīguma provizoriskā piemērošana tiek izbeigta saskaņā ar 4. punktu. Tas neietekmē to lēmumu agrāk iestājušās sekas, kas pienācīgi īstenoti pirms minētās dienas.

6. Ja saskaņā ar 2. un 3. punktu Puses kādus nolīguma noteikumus piemēro provizoriski, pirms šis nolīgums ir stājies spēkā, visas atsauces šādos noteikumos uz nolīguma spēkā stāšanās datumu saprot kā atsauces uz datumu, no kura Puses vienojušās piemērot minēto noteikumu saskaņā ar 3. punktu.

7. Paziņojumus, kas veikti saskaņā ar šo pantu, Eiropas Savienības Pusei adresē Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretāram un Čīlei – tās Ārlietu ministrijai.

41.6. PANTS

Grozījumi

1. Puses var rakstveidā vienoties par šā nolīguma grozījumiem. Grozījumi stājas spēkā *mutatis mutandis* saskaņā ar 41.5. panta noteikumiem.

2. Neatkarīgi no šā panta 1. punkta Apvienotā padome var pieņemt lēmumus grozīt nolīgumu gadījumos, kas minēti 8.5. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 41.9. panta 5. punktā.

41.7. PANTS

Citi nolīgumi

1. Stājoties spēkā šim nolīgumam, asociācijas nolīgums, tostarp lēmumi, kas pieņemti saskaņā ar tā institucionālo struktūru, zaudē spēku un tiek aizstāts ar šo nolīgumu.
2. Stājoties spēkā šim nolīgumam, pagaidu tirdzniecības nolīgums, tostarp lēmumi, kas pieņemti saskaņā ar tā institucionālo struktūru, zaudē spēku un tiek aizstāts ar šo nolīgumu.
3. Atsauces uz asociācijas nolīgumu, tai skaitā uz visiem lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar tā institucionālo struktūru, vai uz pagaidu tirdzniecības nolīgumu visos citos nolīgumos un vienošanās starp Pusēm uzskata par atsaucēm uz šo nolīgumu.
4. Puses var papildināt šo nolīgumu, noslēdzot konkrētus nolīgumus jebkurā sadarbības jomā, kas ietilpst šā nolīguma II daļas tvērumā. Šādi konkrēti nolīgumi ietilpst vispārējās divpusējās attiecībās, ko reglamentē šis nolīgums, un uz tiem attiecas kopējā institucionālā struktūra.
5. Esošos divpusējos nolīgumus, kas attiecas uz konkrētām sadarbības jomām, kuras ietilpst šā nolīguma II daļas tvērumā, uzskata par vispārējo divpusējo attiecību, ko regulē šis nolīgums, un par kopējās institucionālās struktūras daļu.

6. Esošie nolīgumi, kuri ietilpst šā nolīguma III daļas darbības jomā, zaudē spēku līdz ar šā nolīguma stāšanos spēkā.

7. Stājoties spēkā šim nolīgumam, visus ieteikumus vai lēmumus, ko pieņēmusi Tirdzniecības padome, kura izveidota ar pagaidu tirdzniecības nolīgumu, uzskata par pieņemtiem Apvienotajā padomē, kas izveidota ar šā nolīguma 40.1. pantu. Visus ieteikumus vai lēmumus, ko pieņēmusi Tirdzniecības komiteja, kura izveidota pagaidu tirdzniecības nolīgumu, uzskata par pieņemtiem Apvienotajā komitejā, kas izveidota ar šā nolīguma 40.2. pantu.

8. Neatkarīgi no šā panta 2. punkta:

- a) pagaidu pasākumus, kas pieņemti saskaņā ar pagaidu tirdzniecības nolīguma 20.5. pantu un kas darbojas šā nolīguma spēkā stāšanās dienā, turpina piemērot līdz to paredzētā termiņa beigām;
- b) divpusējus aizsardzības pasākumus, kas pieņemti saskaņā ar pagaidu tirdzniecības nolīguma 5. nodaļas C iedaļu un kas darbojas šā nolīguma spēkā stāšanās dienā, turpina piemērot līdz to paredzētā termiņa beigām;
- c) strīdu izšķiršanas procedūras, kas jau sāktas saskaņā ar pagaidu tirdzniecības nolīguma 26.22. panta 1. punktu vai 31.5. pantu, pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas turpina līdz pabeigšanai, un

d) saskaņā ar pagaidu tirdzniecības nolīguma 26.22. panta 1. punktu vai 31.5. pantu sāktās strīdu izšķiršanas procedūrās panāktais saistošais iznākums Pusēm paliek saistošs arī pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

9. Puses nevar sākt strīdu izšķiršanas procedūru saskaņā ar šo nolīgumu par jautājumiem, par kuriem saskaņā ar pagaidu brīvās tirdzniecības nolīguma 26. vai 31. nodaļu ir sagatavots galīgais šķīrējtiesas ziņojums.

10. Pārejas periodus, kas jau ir pilnībā vai daļēji pagājuši saskaņā ar pagaidu tirdzniecības nolīgumu, ņem vērā, aprēķinot pārejas periodus, kas paredzēti līdzvērtīgos šā nolīguma noteikumos. Šādus šajā nolīgumā paredzētus pārejas periodus aprēķina, sākot no pagaidu tirdzniecības nolīguma spēkā stāšanās dienas.

11. Procesuālos periodus, kas jau ir pilnībā vai daļēji pagājuši saskaņā ar pagaidu tirdzniecības nolīgumu, ņem vērā, aprēķinot procesuālos periodus, kas paredzēti līdzvērtīgos šā nolīguma noteikumos.

12. Nolīgums par vīnu tirdzniecību Asociācijas nolīguma V pielikumā (“Vīnu nolīgums”) un Nolīgums par stipro alkoholisko dzērienu un aromatizēto dzērienu tirdzniecību Asociācijas nolīguma VI pielikumā (“Stipro alkoholisko dzērienu nolīgums”)¹, ieskaitot visus tā papildinājumus, *mutatis mutandis* tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu, turklāt:

- a) atsauces Vīna nolīgumā un Stipro alkoholisko dzērienu nolīgumā uz strīdu izšķiršanas mehānismu, kas minēts Asociācijas nolīguma IV daļā, kā arī uz rīcības kodeksu, kas minēts Asociācijas nolīguma XVI pielikumā, ir interpretējamas kā atsauces uz strīdu izšķiršanas mehānismu, kas paredzēts šā nolīguma 38. nodaļā, un rīcības kodeksu, kas paredzēts attiecīgi tā 38.-B pielikumā;
- b) Vīna nolīgumā un Stipro alkoholisko dzērienu nolīgumā sniegtās atsauces uz Kopienu ir interpretējamas kā atsauces uz ES Pusi;

¹ Lielākai noteiktībai – Vīna nolīguma un Stipro alkoholisko dzērienu nolīguma parakstīšanas diena un spēkā stāšanās diena atbilst Asociācijas nolīguma parakstīšanas dienai un spēkā stāšanās dienai.

- c) Vīna nolīgumā un Stipro alkoholisko dzērienu nolīgumā sniegtās atsauces uz Asociācijas komiteju, kas izveidota ar Asociācijas nolīgumu, ir interpretējamas kā atsauces uz Apvienoto komiteju, kas izveidota saskaņā ar šā nolīguma 40.2. pantu, savā tirdzniecības jautājumu risināšanas sastāvā;
- d) Vīna nolīgumā un Stipro alkoholisko dzērienu nolīgumā sniegtās atsauces uz Asociācijas nolīguma IV pielikumu ir interpretējamas kā atsauces uz šā nolīguma 13. nodaļu;
- e) lielākai noteiktībai – Apvienotā komiteja, kas izveidota ar Vīna nolīguma 30. pantu, un Apvienotā komiteja, kas izveidota ar Stipro alkoholisko dzērienu nolīguma 17. pantu, turpina darboties un pildīt Vīna nolīguma 29. pantā un Stipro alkoholisko dzērienu nolīguma 16. pantā norādītās funkcijas;
- f) lielākai noteiktībai – šā nolīguma 41.11. panta 2. punktu piemēro Vīna nolīgumam un Stipro alkoholisko dzērienu nolīgumam un
- g) uzskata, ka šajā nolīgumā iekļautais Vīna nolīgums un Stipro alkoholisko dzērienu nolīgums ietver visus grozījumus, kas izdarīti pagaidu tirdzniecības nolīgumā iekļautajā Vīna nolīgumā un Stipro alkoholisko dzērienu nolīgumā.

13. Jebkuru lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar Asociācijas nolīguma institucionālo struktūru attiecībā uz Vīna nolīgumu vai Stipro alkoholisko dzērienu nolīgumu un kas ir spēkā šā nolīguma spēkā stāšanās brīdī, uzskata par pieņemtu Apvienotajā komitejā, kas izveidota saskaņā ar šā nolīguma 40.2. panta, savā tirdzniecības jautājumu risināšanas sastāvā.

14. Puses vēstuļu apmaiņas veidā var grozīt Vīna nolīgumā un Stipro alkoholisko dzērienu nolīgumā iekļautos papildinājumus¹.

¹ Lielākai noteiktībai – Čīle īsteno visus Vīna nolīguma un Stipro alkoholisko dzērienu nolīguma grozījumus, kas iekļauti šajā nolīgumā, izmantojot *acuerdos de ejecución* (izpildlīgumus) saskaņā ar Čīles tiesību aktiem.

41.8. PANTS

Pielikumi, papildinājumi, protokoli, piezīmes un zemsvītras piezīmes

Šā nolīguma pielikumi, papildinājumi, protokoli, piezīmes un zemsvītras piezīmes ir tā sastāvdaļa.

41.9. PANTS

Turpmāka pievienošanās Eiropas Savienībai

1. ES Puse paziņo Čīlei par ikvienu trešās valsts lūgumu pievienoties Eiropas Savienībai.
2. ES Puse paziņo Čīlei dienu, kad parakstīts un stājas spēkā līgums par jaunas dalībvalsts pievienošanos Eiropas Savienībai ("Pievienošanās līgums").
3. Jaunā dalībvalsts pievienojas šim nolīgumam saskaņā ar Apvienotās padomes pieņemtajiem noteikumiem. Minētā pievienošanās stājas spēkā dienā, kad jaunā dalībvalsts pievienojas Eiropas Savienībai.
4. Neatkarīgi no 3. punkta šā nolīguma III daļu piemēro starp jauno dalībvalsti un Čīli no dienas, kad jaunā dalībvalsts pievienojas Eiropas Savienībai.
5. Lai atvieglotu šā panta 4. punkta īstenošanu, sākot no pievienošanās līguma parakstīšanas dienas, Apvienotā komiteja saskaņā ar 8.6. panta 1. punkta f) apakšpunktu izvērtē, vai jaunas dalībvalsts pievienošanās Eiropas Savienībai atstās ietekmi uz šo nolīgumu. Apvienotā padome pieņem lēmumu par visiem nepieciešamajiem šā nolīguma pielikumu grozījumiem un par visiem pārējiem nepieciešamajiem pielāgojumiem, tai skaitā pārejas posma pasākumiem. Visi Apvienotās padomes lēmumi, kas pieņemti saskaņā ar šo punktu, stājas spēkā dienā, kad jaunā dalībvalsts pievienojas Eiropas Savienībai.

41.10. PANTS

Privātās tiesības

1. Nekas šajā nolīgumā nav interpretējams tā, ka tas tiešā veidā piešķirtu tiesības vai uzliktu pienākumus personām, izņemot tiesības vai pienākumus, kas Pušu starpā izveidoti saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām, vai atļautu uz šo nolīgumu tieši atsaukties Pušu tiesību sistēmās.
2. Puse savos tiesību aktos nenosaka prasījuma tiesības pret otru Pusi, kuru pamats ir otras Puses pasākuma nesaderība ar šo nolīgumu.

41.11. PANTS

Atsauces uz tiesību aktiem un citiem nolīgumiem

1. Ja šajā nolīgumā ir atsauce uz Puses normatīvajiem aktiem, minētie normatīvie akti ietver to grozījumus, ja vien nav norādīts citādi.
2. Ja vien šajā nolīgumā nav norādīts citādi, atsauce uz starptautiskiem nolīgumiem vai to pilnīga vai daļēja iekļaušana šajā nolīgumā ietver arī šo nolīgumu grozījumus vai pēctecīgus nolīgumus, kas stājas spēkā attiecībā uz abām Pusēm šā nolīguma parakstīšanas dienā vai pēc tam.

3. Ja kāda 2. punktā minētā grozījuma vai pēctecīga nolīguma rezultātā rodas jautājums par šā nolīguma īstenošanu vai piemērošanu, Puses pēc vienas Puses pieprasījuma var savstarpēji apspriesties nolūkā rast abpusēji apmierinošu šā jautājuma risinājumu.

41.12. PANTS

Nolīguma ilgums

Šis nolīgums paliek spēkā nenoteiktu laiku.

41.13. PANTS

Nolīguma izbeigšana

Neraugoties uz 41.12. pantu, ikviena Puse var iesniegt otrai Pusei rakstisku paziņojumu par nodomu izbeigt šā nolīguma darbību. Šādu paziņojumu, kas paredzēts ES Pusei, adresē Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretāram un Čīlei – tās Ārlietu ministrijai. Izbeigšana stājas spēkā sešus mēnešus pēc paziņojuma datuma.

41.14. PANTS

Tekstu autentiskums

Šis nolīgums ir sagatavots divos eksemplāros angļu, bulgāru, čehu, dāņu, franču, grieķu, horvātu, igauņu, itāliešu, īru, latviešu, lietuviešu, maltiešu, nīderlandiešu, poļu, portugāļu, rumāņu, slovāku, slovēņu, somu, spāņu, ungāru, vācu un zviedru valodā, un visi teksti ir vienlīdz autentiski.

TO APLIECINOT, šo nolīgumu ir parakstījušas attiecīgi pilnvarotas personas.

..., ... gada ...